

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliigateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	4
Metallien jalostus	10
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	15

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	23
Puutuoteteollisuus	31

Muu teollisuus

Kemianteollisuus	37
Elintarviketeollisuus	44
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	50

Rakentaminen	55
--------------------	----

Palvelut

Kauppa	58
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	62
Kuljetus ja varastointi	65
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	68
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	72

Miten Etlän Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?	76
--	----

Birgitta Berg-Andersson, teollisuus

Ville Kaitila, palvelut

Hannu Kaseva, rakentaminen

Julkistamispäivä: 20.6.2017

Toimitustyö: Laila Riekkinen, taitto: Kimmo Aaltonen, kuvat: Kimmo Aaltonen ja Eija Kauppi

Toimialakatsaus 2017/1

Toimialakatsaus perustuu Suhdanne-vuosikirjassa julkaistuihin toimialaennusteisiin. Toimialakohtaiset ennustenumerot löytyvät Suhdanteen taulukoista, mutta toimialoja ei tarkemmin käsitellä vuosikirjassa. Toimialakatsaus sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa teknologiateollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, tevanake-teollisuuden, rakentamisen sekä yksityisen palvelusektorin.

Etlä arvioi maaliskuussa julkaistussa ennusteessaan, että teollisuuden tuotos kasvaa 1,8 prosenttia tänä vuonna ja 2,5 prosenttia vuonna 2018. Teollisuustuotannon volyymin indeksin alkuperäisen sarjan mukaan koko teollisuuden tuotanto kasvoi kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 2,3 prosenttia viimevuotisesta. Työpäiväkorjattuna kasvua kertyi 2 prosenttia ja kausitasoitettuna 2,4 prosenttia. Teollisuustuotanto näyttää tänä vuonna kasvavan ennustettua nopeammin vahvan ensimmäisen neljänneksen kasvun ansiosta.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto on useamman vuoden kestäneen alamäen jälkeen kääntynyt kasvuun. Uusien vientitilausten arvo putosi tammi-maaliskuussa edellisestä neljänneksestä, mutta niiden arvo kuitenkin nousi vuodentakaisesta. Metallien jalostuksen vientihinnat ovat kovassa nousussa, tammi-huhtikuussa ne kohosivat 26 prosenttia edellisvuodesta. Ensi vuonna nousutahti hidastuu huomattavasti. Kone- ja metallituoteteollisuuden tilauskanta Suomessa on lähestymässä vuoden 2008 tasoa. Moottoriajoneuvojen viennin määrä lisääntyy tänä vuonna arviolta runsaat 20 prosenttia viimevuotisesta.

Paperiteollisuuden tuotanto ja vienti nousee ensi vuonna tuntuvasti, kun Äänekosken uusi biotuotetehdas on täydessä käynnissä. Työn tuottavuus nousee selvästi ennustejaksolla. Puutuoteteollisuudessa investointiaste pysyy lähivuosina ennallaan. Kemianteollisuuden kannattavuus pysyy ennustevuosina hyvänä, kun yksikkötyökustannukset edelleen hieman alenevat. Venäjän asettamat elintarvikkeiden tuonnin rajoitukset jatkuvat ainakin koko tämän vuoden. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa Venäjän osuus Suomen elintarvikkeiden viennistä oli 5,6 prosenttia ja juomien viennistä 8,9 prosenttia. Puolassa ja

Virossa elintarviketeollisuuden tuotanto on vahvassa kasvussa. Tevanake-teollisuudessa ei enää ole ylikapasiteettia, mutta työpanos vähenee vielä jonkin verran. Vienti kasvaa kansainvälisen kysynnän tahdissa.

Talonrakentamisen kasvun odotetaan hidastuvan kuluvan vuoden jälkipuoliskolla. Ensi vuonna talonrakentamisen aktiviteetti vaimenee edelleen ja asuntojen uudistuotannon kasvu normalisoituu pitkän aikavälin 3 prosenttiin. Talonrakentamisen kasvun hidastuminen vaimentaa myös maa- ja vesirakentamisen kasvua. Investointien kasvu vaimenee, mikä työvoimakustannusten laskun tukemana parantaa rakennusyritysten kannattavuutta. Työllisyys ja työpanos kohoavat ennustejaksolla noin prosentin vuosivauhtia.

Yksityisten palvelutoimialojen tuotos kasvaa 2,1 prosenttia tänä vuonna ja 1,5 prosenttia vuonna 2018. Kaupan alan kasvu hidastuu tänä vuonna jonkin verran. Autokaupan kasvu hidastuu selvästi, mutta muuten vähittäiskaupan kehitys on edelleen kohtalaista. Rakennusalan kasvu tukee tukkukaupan kehitystä. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäys kasvaa kuluvana vuonna parin prosentin vauhtia. Sitä tukee mm. ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvu. Hotellien keskimääräinen huoneenkäyttöaste on ennätyskellisen korkea, mikä tukee alan investointeja. Kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys on vähentynyt, kun bkt:n kasvu on nojannut paljolti palvelualoihin. Toimialalla on nyt kuitenkin nähtävissä positiivista kehitystä.

Rahoitus- ja vakuutusalan kehitys Suomessa on vakaata, mutta jonkin verran paineita tulee poikkeuksellisesta rahapolitiikasta, lisääntyneestä viranomaisvalvonnasta, uusista toimijoista markkinoilla sekä Britannian EU-erosta Brexitistä. Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan arvonlisäyksen kasvu hidastuu viime vuoden kovista luvuista. Kasvuvauhti on kuitenkin koko bkt:n kasvua nopeampaa paitsi kiinteistöpalveluissa, jossa se jää keskimääräisen talouskasvun tasolle.

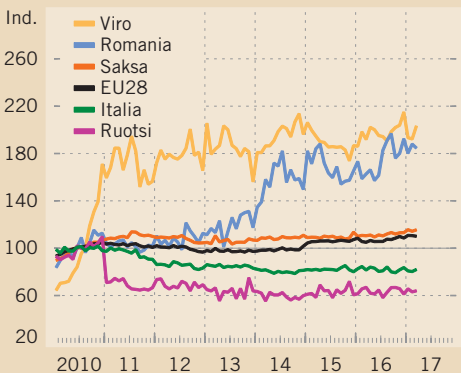
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN TUOTANTO KASVOI SAKSASSA JA ISOSSA-BRITANNIASSA NELISEN PROSENTTIA VUODEN ALUSSA

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto on EU-maissa keskimäärin edelleen huomattavasti matalammalla tasolla kuin vuonna 2008. Syök-sylaskun jälkeen tuotanto lähti kasvuun vuoden 2009 jälkipuoliskolla, mutta kääntyi uudestaan loivaan laskuun vuoden 2011 lopulla. Vuosina 2013 ja 2014 valmistusmäärät pysyivät suhteellisen vakaina. Vuoden 2015 alussa tuotanto kohosi tuntuvasti ja on sen jälkeen noussut hitaasti.

Virossa sähkö- ja elektroniikkatuotteiden valmistus lähti hurjaan nousuun vuonna 2010. Monet muut maat ovatkin siirtäneet tuotantoaan muun muassa Viroon. Myös Romanian, Latvian, Liettuan, Puolan ja Bulgarian tuotantomäärät ovat kohonneet huomattavasti. Ruotsissa tuotanto putosi jyrkästi vuosien 2010 ja 2011 vaihteessa, mikä viittaa siihen että tuotantoa on kokonaan lopetettu tai siirretty johonkin muuhun maahan. EU:n

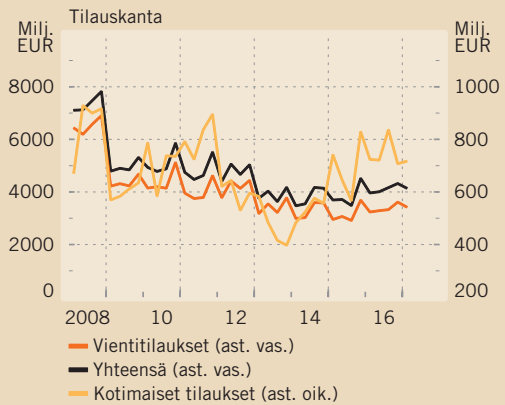
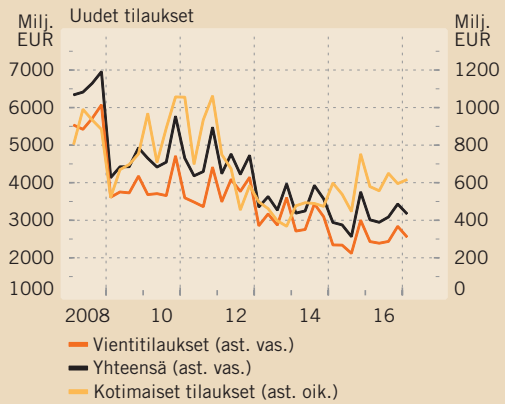
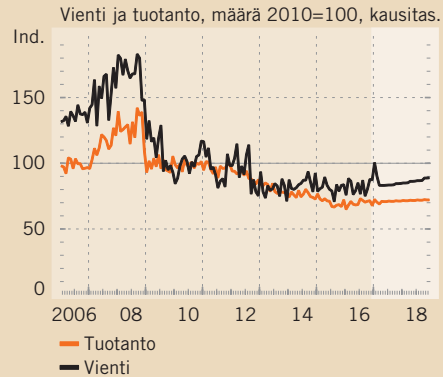
Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/adI08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Teknologiateollisuus ry, Tulli, Tilastokeskus.

ETLA S17.1/adI02

tuotantomäärä nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 4 prosenttia vuodentakaisesta. Saksassa ja Isossa-Britanniassa sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto kasvoi noin 4 prosenttia, Ranskassa 3 prosenttia ja Virossa 2 prosenttia. Valmistusmäärä kohosi Romaniassa 12 prosenttia, Liettuassa 15 prosenttia ja Latviassa peräti 26 prosenttia.

Suomessa tuotannon määrä kasvoi teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan tammi-maaliskuussa 6 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Maaliskuun ennusteessamme arvioimme, että toimialan tuotos supistuu vajaat 3 prosenttia tänä vuonna, mutta kääntyy ensi vuonna runsaan 3 prosentin kasvuun. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27). Sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 6,6 prosenttia ja tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus oli 5,7 prosenttia.

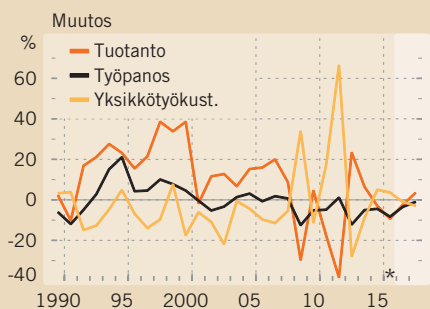
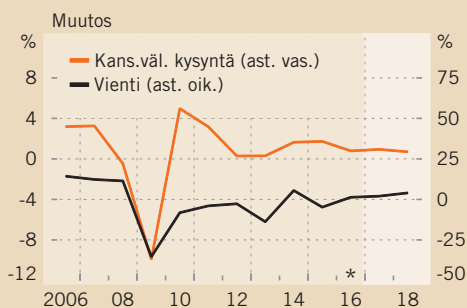
Teknologiateollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti keskimäärin 38 000 työntekijää Suomessa vuonna 2016. Maaliskuun lopussa 2017 alan yrityksissä kotimaassa oli noin 37 200 työntekijää. Henkilöstön määrä oli siten runsaat 2 prosenttia pienempi kuin vuonna 2016 keskimäärin. Elektroniikka- ja sähköteollisuuden työpaikoista alle 10 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi.

Ulkomaisissa tytäryrityksissä henkilöstön määrä oli 121 000 vuonna 2016, mikä oli peräti 25 prosenttia edellisvuotista enemmän. Varsinkin kehittyneissä maissa henkilöstön määrä nousi tuntuvasti viime vuonna. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa.

ELEKTRONIIKKATUOTTEIDEN VIENTI TANSKAAN, ALANKOMAIHIIN, VENÄJÄLLE JA KIINAAN LISÄÄNTYI TAMMI-HELMIKUUSSA MERKITTÄVÄSTI

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten lait-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tulli, OECD, Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ad101

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ad107

teiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammihelmikuussa 46 prosenttia. Ryhmän vienti lisääntyi arvoltaan 12 prosenttia viimevuotisesta.

Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet ovat elektroniikkatuotteiden (toimiala C26) suurin alatoimi-

ala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna vajaat 15 prosenttia, ja niiden viennin arvo väheni 3 prosenttia edellisvuodesta. Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus oli 9 prosenttia. Niiden vienti nousi arvoltaan 12 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Vienti	5,5	-4,8	1,3	2	4	4	-3,1	3
Vientihinta	0,1	1,8	-3,7	0	1	-1	-0,5	0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	6,5	-2,9	-9,3	-2,4	3,5	4,0	-4,1	2,5
- Työpanos	-5,0	-4,4	-8,3	-3,5	-1,0	0,3	-5,1	-2,5
- Työn tuottavuus	12,2	1,6	-1,1	1,1	4,5	3,8	0,4	2,4
- Pääomavaltaituminen	0,5	-0,6	2,3	-0,3	-1,4	-1,9	1,1	-0,6
- Kokonaistuottavuus	11,6	2,2	-3,3	1,4	6,0	5,7	-1,0	3,0

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

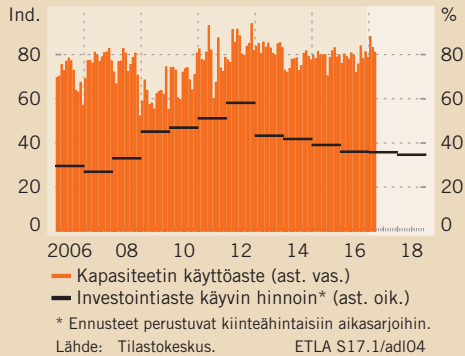
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13h

Viestintälaitteiden (toimiala C263) osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli 8,7 prosenttia. Niiden viennin arvo supistui pro-

sentin edellisvuodesta. Viestintälaitteiden suurin tavararyhmä on sähkölaitteet langallista puhelua tai langallista sähkötyöstä varten, niiden osuus oli vajaat 80 prosenttia vuonna 2016.

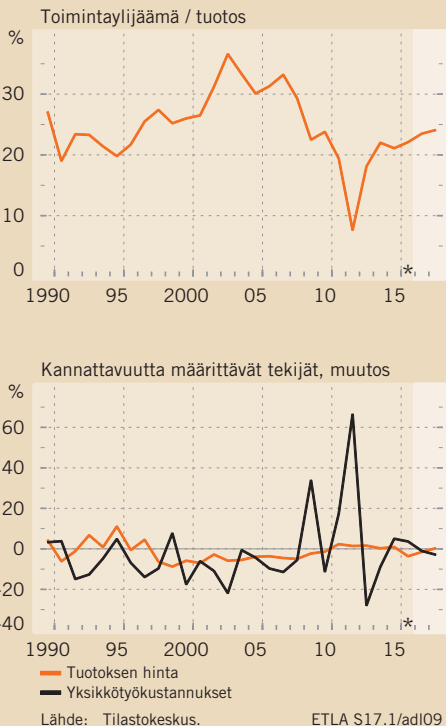
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli 7 prosenttia, kun niiden vienti kohosi arvoltaan 22 prosenttia edellisvuodesta. Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli vajaat 5 prosenttia. Tuoteryhmän viennin arvo jäi 6 prosenttia vuodentakaista pienemmäksi.

Elektroniikkatuotteiden toimitukset Eurooppaan lisääntyivät tammi-helmikuussa arvoltaan 21 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus oli 54 prosenttia. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) nousi 15 prosenttia, ja sen osuus oli 28 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan sen sijaan vähenivät arvoltaan 11 prosenttia edellisvuodesta.

Kannattavuus

Osakekurssit, 2007/1 = 100, tuottoindeksit

ja alueen osuus oli 11 prosenttia. Vienti Lähi- ja Keski-itään kasvoi arvoltaan 10 prosenttia, ja alueen osuus oli 3 prosenttia.

Viennin kärkimaita olivat tammi-helmikuussa Kiina, Alankomaat, Yhdysvallat, Venäjä, Saksa, Ruotsi, Intia, Tanska, Ranska ja Puola. Vienti Intiaan putosi arvoltaan 22 prosenttia, vienti Saksaan laski 16 prosenttia, vienti Yhdysvaltoihin supistui 12 prosenttia ja vienti Ruotsiin väheni 10 prosenttia viimevuotisesta. Toimitukset kaikkiin muihin kärkimaihin olivat kasvussa.

ARGENTIINA NOUSI SÄHKÖLAITTEIDEN VIENNIN KÄRKIMÄIDEN JOUKKON POIKKEUKSELLISEN VOIMAKKAAN KASVUN ANSIOSTA

Sähkölaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 54 prosenttia. Sähkölaitteiden vienti lisääntyi arvoltaan 16 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähkömoottorit, -generaattorit ja -muuntajat ovat sähkölaitteiden suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna 36 prosenttia. Ryhmän vienti väheni arvoltaan 11 prosenttia vuodentakaisesta. Sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden osuus oli 7 prosenttia, ja niiden vienti supistui arvoltaan 3 prosenttia. Sähkölampujen ja

-valaisimien viennin arvo laski 7 prosenttia, niiden osuus oli runsaat 3 prosenttia.

Suurin markkina-alue oli myös sähkölaitteiden osalta Eurooppa, ja sen vientiosuus oli 61 prosenttia. Toimitusten arvo nousi 6 prosenttia edellisvuodesta. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) lisääntyi arvoltaan 39 prosenttia, ja sen osuus oli 19 prosenttia. Etelä-Amerikan osuus oli 7,5 prosenttia erityisen voimakkaan kasvun ansiosta. Vienti Pohjois-Amerikkaan väheni arvoltaan 8 prosenttia edellisvuotisesta, ja osuus oli runsaat 6 prosenttia. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään nousivat arvoltaan 24 prosenttia, ja alueen osuus oli 3 prosenttia. Vienti Afrikkaan, Väli-Amerikkaan ja Oseaniaan oli laskussa.

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konntorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	15,5
bruttokansantuotteesta	3,2
tavaraviennistä	12,1

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	12 499,0	56 700
ABB Oy	2 232,3	5 130
PKC Group Oyj	908,0	20 800
Salcomp Oy	571,0	9 770
Vacon Oyj	420,0	1 600

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Kiina	9,7	Eurooppa	57,5
Venäjä	8,9	- EU28	41,8
Yhdysvallat	7,8	- Euroalue	26,1
Saksa	6,6	- EFTA	3,7
Alankomaat	6,2	Pohjois-Amerikka	8,5
Ruotsi	4,9	Etelä-Amerikka	4,7
Etelä-Korea	4,1	Lähi- ja Keski-itä	3,2
Turkki	3,0	Kaukoit	23,3
Italia	2,9		
Iso-Britannia	2,9		

Omvavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ad11

Sähkölaitteiden kymmenen tärkeintä vientimaata olivat tammi-helmikuussa Venäjä, Saksa, Etelä-Korea, Yhdysvallat, Ruotsi, Turkki, Argentiina, Italia, Norja ja Iso-Britannia. Toimitukset Argentiinaan kasvoivat poikkeuksellisen paljon, maan osuus sähkölaitteiden viennistä oli 5 prosenttia. Kärkimaista vain vienti Turkkiin, Yhdysvaltoihin ja Saksaan oli laskussa.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIKKATEOLLISUUDEN VIENNIN KASVUVAUHTI NOPEUTUU TÄNÄ VUONNA

Tullin tilastojen mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 14 prosenttia edellisvuotista suurempi. Viennin määrä nousi Etlan laskelmien mukaan 15 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä kääntyi viime vuonna runsaan prosentin kasvuun. Arvioimme, että kasvuvauhti kiihtyy vajaan 2 prosenttiin tänä vuonna ja vajaan 4 prosenttiin ensi vuonna.

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala C26) lisääntyi viime vuonna peräti 8,5 prosenttia. Lähivuosina viennin kasvu jatkuu 3–4 prosentin tahtia.

Sähkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) supistui vuonna 2016 neljättä vuotta peräkkäin. Toimitukset Yhdysvaltoihin vähenivät arvoltaan kolmanneksen. Myös vienti Ruotsiin, Kiinaan ja Venäjälle laski selvästi. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa sähkölaitteiden vienti kasvoi kuitenkin reippaasti. Alan vienti jäänee tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta kasvaa ensi vuonna noin 3 prosenttia.

Teknolomiteollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden uusien vientitilausten arvo putosi tammi-maalikuussa 10 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Niiden arvo kuitenkin nousi 5 prosenttia vuodentakaisesta. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kertyneen tilauskannan arvo oli 6 prosenttia edellisvuotista suurempi.

Metallien jalostus

EU-MAIDEN METALLIEN JALOSTUKSEN TUOTANTO ON VAIN MUUTAMASSA MAASSA SAAVUTTANUT VUODEN 2008 ALUN TASON

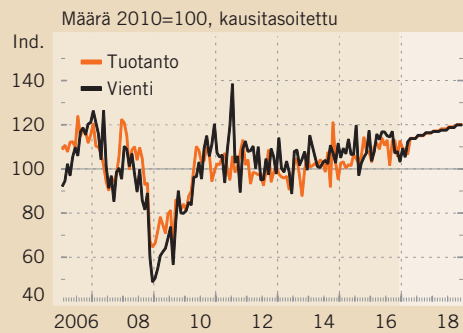
EU28-maiden metallien jalostuksen tuotanto oli vuoden 2017 maaliskuussa vielä keskimäärin selvästi alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 alussa. Vain Turkin, Itävallan, Alankomaiden, Portugalin, Kreikan ja Puolan tuotanto on nousut takaisin vuoden 2008 alun tasolle. Suomessa metallien jalostuksen tuotantomäärät ovat viimeisen puolentoista vuoden ajan kehittyneet suotuisammin kuin EU-maissa keskimäärin. Ruotsissa alan tuotanto lähti erittäin voimakkaaseen nousuun vuoden 2015 alussa ja tuotantomäärät ovat lähestymässä vuoden 2008 alun tasoa. Bulgariassa ja Kreikassa metallien jalostuksen valmistusmäärät ovat selvässä nousussa. Ranskassa tuotannon väheneminen jatkuu.

Rakenteellisia muutoksia tarvitaan terästeollisuudessa, koska ylikapasiteetti on globaali ongelma, johon on sopeuduttava. Esimerkiksi tehotomia tuottajia ei pitäisi enää tukea.

Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Japani, Intia, Yhdysvallat, Venäjä, Etelä-Korea, Saksa, Turkki, Brasilia, Ukraina, Italia ja Taiwan. Näiden kahdentoista maan yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli viime vuonna 86,1 prosenttia. Koko maailman teräksestä puolet valmistettiin Kiinassa. Aasian osuus koko maailman tuotannosta oli 69 prosenttia.

EU28-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 10,3 pro-

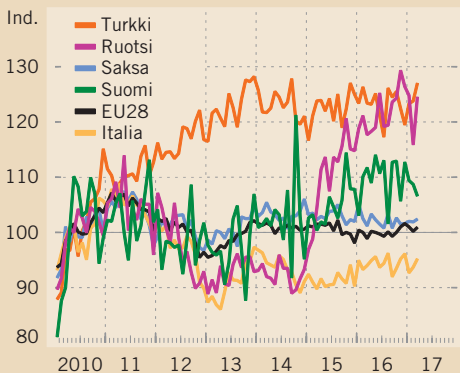
Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S17.1/ad2702

Metallien jalostuksen tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/ad2708

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ad2707

senttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan ja Italian lisäksi Ranska, Espanja ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2016 Suomi oli sijalla 34.

Teräksen tuotanto kehittyi viime vuonna Suomessa edelleen suotuisammin kuin EU:ssa kes-

kimäärin. Kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan EU28-maiden tuotanto laski 2,3 prosenttia vuodentakaisesta, kun taas Suomen valmistusmäärä nousi 2,8 prosenttia. Koko maailman teräksen tuotanto lisääntyi 0,8 prosenttia. Kiinan tuotanto nousi 1,2 prosenttia ja koko Aasian 1,6 prosenttia. Pohjois-Amerikan tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Vienti	3,3	1,7	3,1	3	3	3	0,6	3
Vientihinta	-1,1	-2,1	-8,3	20	4	4	-5,0	7
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	11,0	10,8	4,0	4,0	2,7	3,3	10,1	3,2
- Työpanos	-2,4	-2,5	-2,6	-2,0	-1,2	-1,3	-3,4	-1,7
- Työn tuottavuus	13,7	13,6	6,8	6,1	4,0	4,7	9,3	5,2
- Pääomavaltaituminen	0,3	0,4	0,7	0,7	0,2	0,6	0,9	0,6
- Kokonaistuottavuus	13,3	13,1	6,0	5,4	3,8	4,0	8,1	4,6

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

Kemia
Muu metalliteoll.
Energia
Muut panokset
Tuonti
Palvelut
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

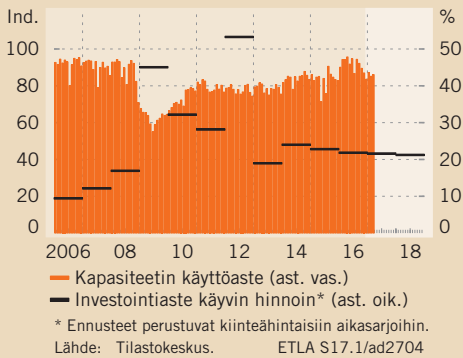
Metallien
jalostus
8,5 mrd. EUR

TUOTOS

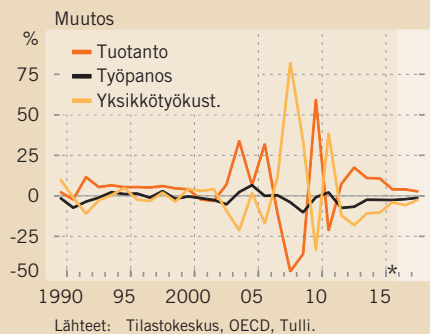
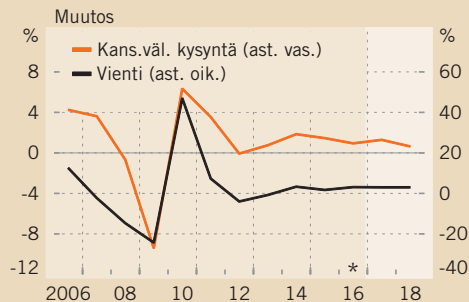
Metallituoteteollisuus
Kone- ja laitteoll.
Muu teollisuus
Vienti
Muu käyttö

Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa maailman teräksen tuotanto kohosi 5,8 prosenttia viimevuotisesta. Suomessa tuotanto lisääntyi prosentin. EU28-maiden keskimääräinen kasvu oli 1,6

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kysyntä, vienti ja tuotanto

prosenttia. Teräksen valmistus väheni viimevuotisesta vain Belgiassa, Ranskassa, Alankomaissa, Espanjassa ja Sloveniassa.

Aasian tuotanto nousi 6,2 prosenttia, kun teräksen valmistus Kiinassa lisääntyi 5,8 prosenttia. Intiassa teräksen valmistus kasvoi peräti 12,1 prosenttia vuodentakaisesta. Japanissa teräksen tuotanto lisääntyi runsaan prosentin ja Etelä-Koreassa 3,6 prosenttia.

Pohjois-Amerikan tuotanto lisääntyi 4,3 prosenttia ja Etelä-Amerikan 5,4 prosenttia. Venäjällä tuotanto kasvoi 5,6 prosenttia ja Ukrainassa 2,4 prosenttia.

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,7
bruttokansantuotteesta	0,8
tavaraviennistä	12,2

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu Oyj	6 384,0	11 800
SSAB Europe Oy	1 720,0	4 480
Luvata Oy	1 165,0	2 520
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	702,0	273
Kuusakoski Group Oy	568,1	2 910

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Alankomaat	21,9	Eurooppa	84,5
Saksa	19,8	- EU28	75,1
Ruotsi	12,2	- Euroalue	53,0
Sveitsi	5,4	- EFTA	7,4
Yhdysvallat	4,1	Pohjois-Amerikka	4,6
Italia	3,9	Kaukoit	9,3
Iso-Britannia	3,8		
Japani	3,7		
Kiina	3,7		
Puola	2,7		

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan Suomen metallien jalostuksen tuotanto nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa runsaan prosentin edellisvuodesta. ETLA arvioi, että toimialan tuotos kasvaa 4 prosenttia tänä vuonna ja vajaat 3 prosenttia ensi vuonna.

KOKO MAAILMAN TERÄKSEN KULUTUS KASVAA RUNSAAN PROSENTIN VUONNA 2017

Koko maailman teräksen tuotannosta rakentaminen nielee puolet. Noin 16 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 13 prosenttia autoteollisuuteen ja noin 11 prosenttia metallituotteisiin. Muiden kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden 2 prosenttia.

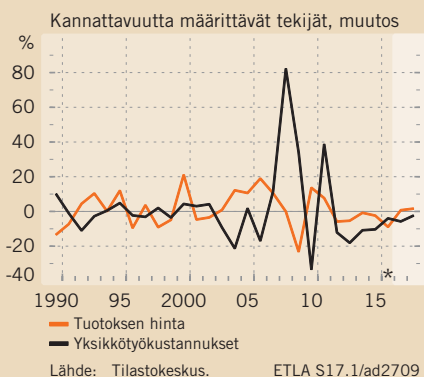
Kiinan odotettua parempi kysyntä ja kehittyvien talouksien kasvu käänsi teräksen kulutuksen

hitaalle kasvu-uralle vuonna 2016. Koko maailman teräksen kulutus kasvoi prosentin viime vuonna. Kiinan osuus terästuotteiden kokonaiskulutuksesta oli 45 prosenttia. Kehittyneessä maailmassa teräksen kysyntä jäi viime vuonna edellisvuoden lukemiin, kun kulutus Yhdysvalloissa laski tuntuvasti. EU28-maiden kysyntä kuitenkin nousi viime vuonna runsaat 2 prosenttia. Kehittyvissä talouksissa (pl. Kiina) kulutus lisääntyi vain runsaan prosentin, koska teräksen kysynnän väheneminen jatkui Venäjän ja Brasilian markkinoilla.

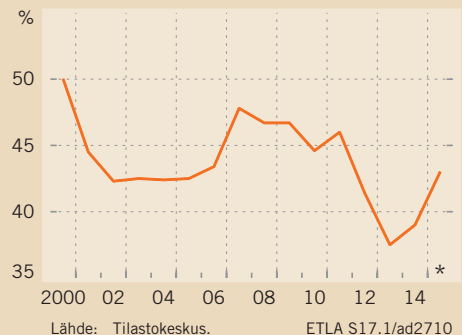
Kansainvälinen teräsjärjestö The World Steel Association arvioi huhtikuussa, että koko maailman teräksen kulutus kasvaa 1,3 prosenttia vuonna 2017 ja 0,9 prosenttia vuonna 2018. Terästeollisuuden toimintaympäristö pysyy haastavana. Epävarmuus on lisääntynyt maantieteellispoliittisesta tilanteesta johtuen eri puolilla maailmaa. Brexit on nostanut investointien elpymisen epävarmuutta EU:ssa. Heikohko investointitoiminta maailmanlaajuisesti jarruttaa edelleen teräksen kysynnän elpymistä.

Kiinassa kysyntä jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin hitaan talouskasvun seurauksena. Rakentaminen pysyy heikkona, mikä jarruttaa teräksen kysyntää. Vuonna 2018 teräksen kysyntä Kiinassa supistuu 2 prosenttia. Poislukien Kiina, maailman kulutus kasvaa tänä vuonna 2,4 prosenttia ja ensi vuonna 3,1 prosenttia.

Kannattavuus

Omavaraisuusaste

Kehittyneiden maiden teräksen kysynnän kasvuvauhti nousee 0,7 prosenttiin vuonna 2017 ja 1,2 prosenttiin vuonna 2018. EU-maiden maltillinen elpyminen jatkuu, jolloin teräksen kysyntä lisääntyy 0,5 prosenttia tänä vuonna ja 1,4 prosenttia ensi vuonna. Saksassa kulutus kasvaa vain 0,9 prosenttia tänä vuonna ja 0,4 prosenttia ensi vuonna.

Yhdysvalloissa lisääntyvät infrastruktuuri-investoinnit vahvistavat teräksen kysyntää. Vuonna 2017 kysynnän arvioidaan kääntyvän 3 prosentin kasvuun. Kasvu jatkuu samaa tahtia ensi vuonna. Japanissa teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin ja ensi vuonna 0,6 prosenttia.

Kehittyvien maiden teräksen kysyntä (poislukien Kiina) kasvaa 4 prosenttia vuonna 2017 ja 4,9 prosenttia vuonna 2018. Intiassa investoinnit infrastruktuuriin ja kulutusta lisäävät uudistukset ylläpitävät vahvaa kasvua. Teräksen kysyntä kasvaa peräti 6,1 prosenttia vuonna 2017 ja 7,1 prosenttia vuonna 2018.

Venäjällä teräksen kulutus väheni viime vuonna vähäisten infrastruktuuri-investointien ja poliittisen tilanteen takia, mutta tänä vuonna kysyntä kääntyy vajaan 2 prosentin kasvuun öljynhintojen nousun myötä. Ensi vuonna kasvuvauhti kiihtyy vajaan 3 prosenttiin.

Keski- ja Etelä-Amerikassa kysyntä kasvaa jo vajaan 4 prosenttia vuonna 2017 ja vajaan 5 prosenttia ensi vuonna. Etelä-Koreassa ja Italiassa teräksen kulutus vähenee vielä tänä vuonna.

VIENTI KIINAAN JA JAPANIIN KASVOI MERKITTÄVÄSTI VUODEN ALUSSA

Metallien jalostuksen viennin kasvuvauhti jatkuu lähivuosina noin 3 prosentin tahtia.

Toimialan viennin määrä nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 1,4 prosenttia viimevuotisesta. Metallien jalostuksen vientihinnat kohosivat samanaikaisesti keskimäärin 24 prosenttia vuodentakaisesta.

Suomessa metallien jalostuksen viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 25 prosenttia edellisvuodesta. Euroopan osuus metallien jalostuksen viennistä oli 85 prosenttia, toimitukset alueelle olivat 19 prosentin nousussa viimevuotisesta. Toiseksi tärkein vientialue oli Aasia (pl. Lähi- ja Keski-itä), sen osuus oli runsaat 9 prosenttia. Vienti alueelle lisääntyi arvoltaan 83 prosenttia. Pohjois-Amerikan vientiosuus oli vajaan 5 prosenttia, ja vienti maanosaan lisääntyi arvoltaan 64 prosenttia viimevuotisesta.

Toimialan kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus alan viennistä oli 81 prosenttia. Alankomaiden osuus oli 22 prosenttia, Saksan 20 prosenttia ja Ruotsin 12 prosenttia. Toimitukset lisääntyivät arvoltaan kaikkiin kymmeneen tärkeimpään vientimaahan. Vienti Kiinaan ja Japaniin kasvoi merkittävästi.

ALAN TUOTTAVUUS ON VAHVASSA NOUSSUSSA

Teknolomiteollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät vuonna 2016 noin 15 500 työntekijää Suomessa. Ulkomaisissa tytäryrityksissä työntekijöitä oli saman verran. Henkilöstön määrä kotimaassa väheni 2,5 prosenttia edellisvuodesta. Ulkomailta henkilöstömäärä supistui lähes 20 prosenttia suurten yritysjärjestelyjen seurauksena. Kuluvan vuoden maaliskuun lopussa työntekijöitä oli toimialan yrityksissä kotimaassa noin 15 000, mikä oli noin 2 prosenttia edellisvuoden keskiarvoa vähemmän. Metallien jalostuksen työpaikoista noin 30 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä runsaat 70 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Alan tuottavuus oli korkea vuonna 2006, minkä jälkeen se putosi jyrkästi. Vuodesta 2011 tuottavuus on ollut vahvassa nousussa, kun arvonlisäys on kasvanut ja työllisyys samanaikaisesti on vähentynyt.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Teknologioteollisuus ry:n mukaan kone- ja metallituoteteollisuus työllisti Suomessa maaliskuun lopulla vuonna 2017 noin 124 200 henkilöä, mikä oli noin 1,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna keskimäärin. Vuonna 2016 alan yritykset työllistivät runsaat 122 000 henkilöä Suomessa ja vajaat 128 100 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Vajaat puolet ulkomaisesta henkilöstöstä sijaitsee kehittyneissä maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Kone- ja metallituoteteollisuuden (koneet, metallituotteet, kulkuneuvot) uusien vientitilausten arvo kasvoi tammi-maaliskuussa peräti 32 pro-

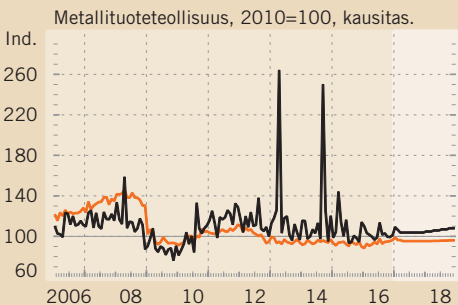
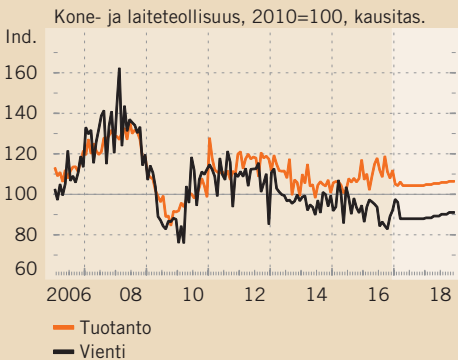
senttia vuodentakaisesta ja 11 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilauuskanta oli silti maaliskuun lopulla vain 2 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin ja 8 prosenttia korkeammalla tasolla kuin edellisellä neljänneksellä.

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

EU-maiden konetuotanto piristyi vuoden alussa

EU28-maissa koneiden ja laitteiden tuotantomäärä on keskimäärin edelleen vuoden 2008 alun tasoa matalampi. Tuotanto on yleisesti ottaen kulkenut hyvin lähellä EU:n keskimääräistä kehitystä Belgiassa, Saksassa ja Suomessa. Viimeisen puolen vuoden aikana koneiden tuotanto Suomessa on kuitenkin kehittynyt selvästi heikommin kuin Saksassa. Tuotanto on noussut selvästi vuoden 2008 tasoa korkeammalle Bulgariassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Unkarissa, Turkissa, Alankomaissa, Tanskassa ja Itävallassa. Tuotantomäärä on nyt vuoden 2008 alun lukemissa Tsekin tasavallassa, Puolassa, Portugalissa

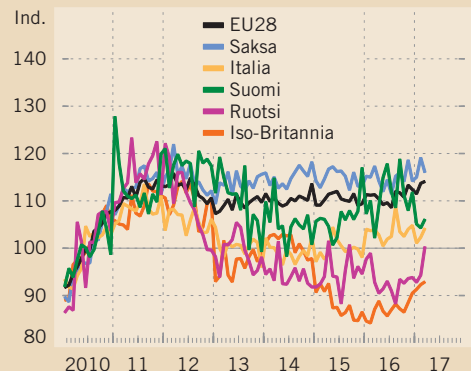
Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus ja Tulli.

ETLA S17.1/ad28klm01

Koneiden ja laitteiden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

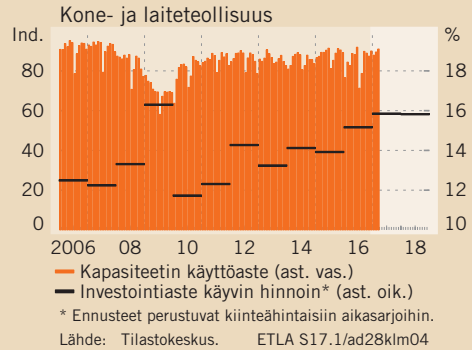
ETLA S17.1/ad28klm08

ja Romaniassa. Koneiteollisuudessa tuotantomäärät ovat vuoden 2008 lukuihin verrattuna nyt huomattavasti pienemmät Kreikassa, Italiassa, Ruotsissa, Isossa-Britanniassa, Espanjassa ja Ranskassa. EU-maiden tuotanto on keskimäärin pysynyt lähes samalla tasolla viimeiset neljä vuotta. Kuluvan vuoden alussa tuotanto kuitenkin pirstyi ja nousi kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna vajaat 2 prosenttia vuodentakaisesta.

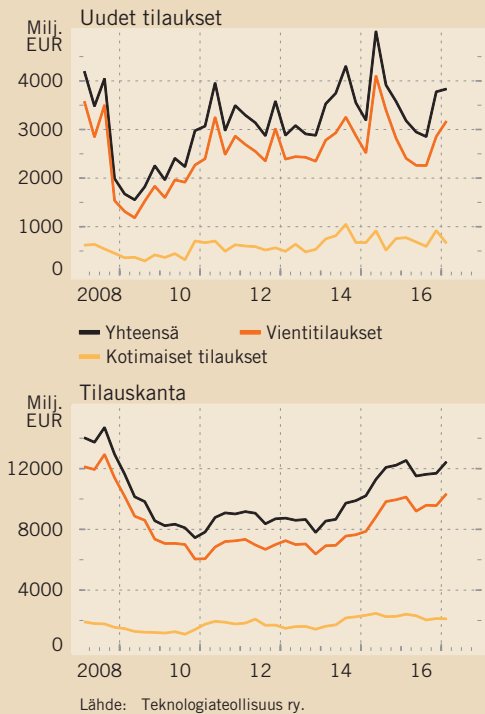
Suomessa alan tuotanto väheni kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyymin indeksin mukaan kausitasoitettuna runsaan prosentin vuodentakaisesta. Metallin työstökoneiden ja konetyökalujen valmistus kohosi peräti 33 prosenttia, mutta maa- ja metsätalouskoneiden valmistus supistui 21 prosenttia. Etlä arvioi maaliskuun ennusteessaan, että koneiden ja laitteiden tuotanto kasvaa noin 2 prosenttia sekä tänä

että ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyymin indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

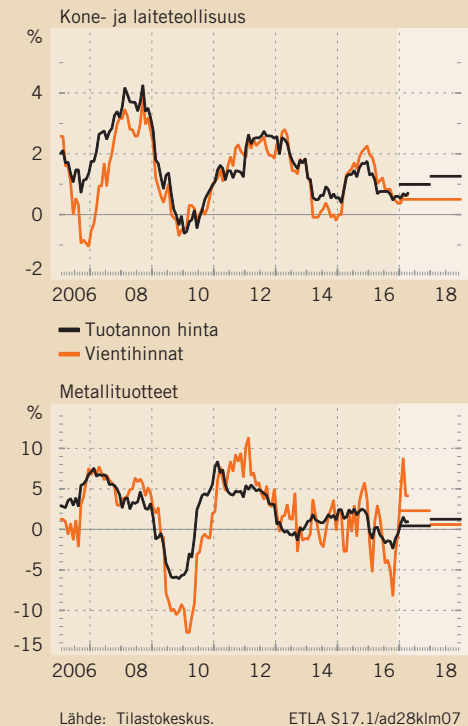
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Tilaukset

Hintojen muutos

Koneiden ja laitteiden vientimäärä on supistunut jo viisi vuotta peräkkäin, eikä selvää käännettä parempaan vielä ole näköpiirissä. Kausitasoitettuna vienti tosin piristyi hieman kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Vienti toiseksi tärkeimmälle markkina-alueelle Yhdysvaltoihin sujui viime vuonna heikosti. Arvioimme, että alan vienti supistuu hieman vielä tänä vuonna. Ensi vuonna

alan vientimäärän odotetaan kääntyvän parin prosentin kasvuun.

Koneiden ja laitteiden vienti lisääntyi viime vuonna Väli-Amerikkaan ja Oseaniaan. Toimitukset tärkeimmälle markkina-alueelle Eurooppaan pysyivät edellisvuoden lukemissa. Vienti kaikille muille markkina-alueille väheni.

Keskeiset tunnusluvut

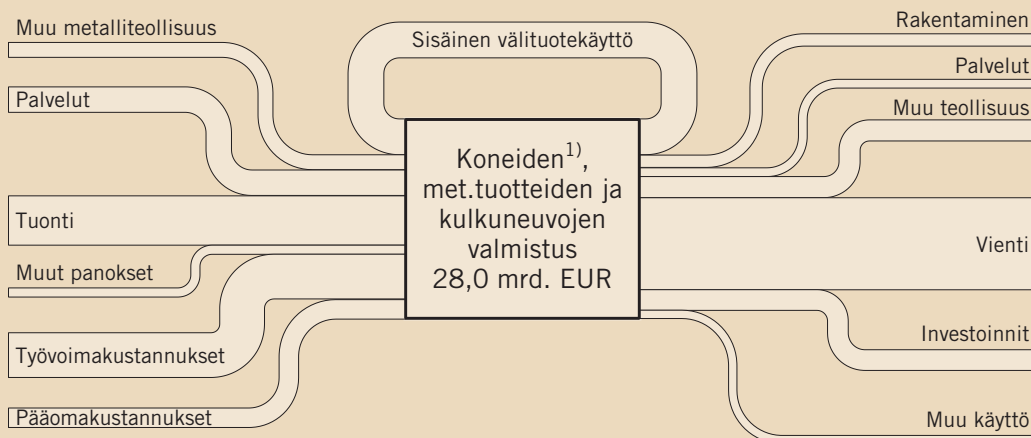
	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Vienti	6,3	4,5	-9,9	8	-1	9	-0,8	4
Vientihinta	0,3	0,9	0,6	1	1	0	1,2	1
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-2,7	1,3	0,9	2,8	1,8	3,4	-2,8	2,9
- Työpanos	-1,9	0,4	-0,4	0,6	0,0	1,2	0,3	0,5
- Työn tuottavuus	-0,8	0,9	1,4	2,2	1,8	2,2	-1,1	2,0
- Pääomavaltaistuminen	0,5	-0,3	0,3	0,1	0,4	0,1	-0,2	0,2
- Kokonaistuottavuus	-1,2	1,2	1,1	2,0	1,4	2,1	-0,9	1,8

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

1) ml. koneiden korjaus.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13i

Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa koneteollisuuden vienti kasvoi arvoltaan 8 prosenttia viimevuotisesta. Alan vienti Eurooppaan lisääntyi 6 prosenttia. Maanosan osuus koko toimialan viennistä oli 58 prosenttia. Vienti EU-maihin nousi 7 prosenttia. EU-maiden osuus oli 45 prosenttia. Euroalueen osuus alan viennistä oli 28 prosenttia, ja vienti sinne lisääntyi 4 prosenttia vuodentakaisesta. Vienti Venäjälle, Italiaan ja Puolaan oli erityisen vahvassa kasvussa. Vienti Ranskaan väheni arvoltaan 27 prosenttia.

Aasiaan vietyjen tavaroiden arvo oli 18 prosenttia vuodentakaisesta suurempi, ja sen osuus alan viennistä oli vajaat 18 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan väheni arvoltaan prosentin (sen osuus oli vajaat 10 prosenttia). Vienti Yhdysvaltoihin kuitenkin väheni 8 prosenttia. Etelä-Amerikan osuus viennistä oli runsaat 5 prosenttia. Viennin arvo oli

prosentin edellisvuotista pienempi, vaikka vienti Brasiliaan oli voimakkaassa kasvussa.

Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden osuus koneteollisuuden viennistä oli 22 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Viennin arvo nousi 22 prosenttia vuodentakaisesta. Toimitukset Indonesiaan, Kanadaan, Australiaan, Venäjälle, Ruotsiin, Alankomaihin ja Yhdysvaltoihin olivat vahvassa kasvussa. Vienti Kiinaan, Norjaan ja Etelä-Afrikkaan supistui viimevuotisesta.

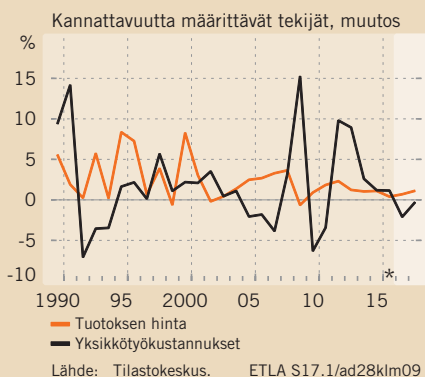
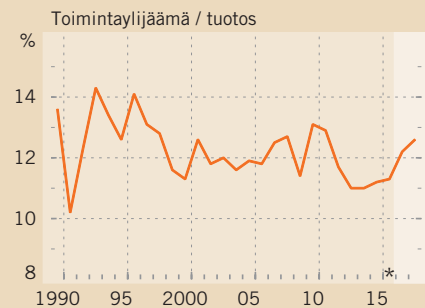
Nosto- ja siirtolaitteiden osuus oli 12 prosenttia, vientitoimitusten arvo nousi 16 prosenttia viimevuotisesta. Paperikoneiden vienti kohosi arvoltaan 69 prosenttia, ryhmän osuus oli runsaat 10 prosenttia. Maa- ja metsätalouskoneiden osuus toimialan viennistä oli vajaat 10 prosenttia, vienti väheni arvoltaan 19 prosenttia vuodentakaisesta.

METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

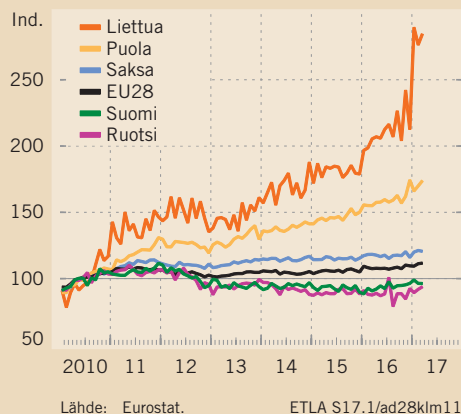
Saksassa metallituotteiden tuotanto kehitty paremmin kuin EU-maissa keskimäärin

Kuten koneteollisuudessa EU28-maiden metallituotteiden tuotanto on vielä huomattavasti pienempi kuin vuonna 2008. Hidas nousu alkoi kuitenkin vuonna 2013. Alankomaissa ja Isossa-Britanniassa metallituotteiden tuotanto seuraa

Kannattavuus

Metallituotteiden tuotanto, 2010=100, kausitas.

hyvin lähellä EU:n keskimääräistä kehitystä. Saksassa tuotanto sitä vastoin kehittyi paremmin kuin Euroopan unionissa keskimäärin. Liettua-ssa kasvu on erittäin voimakasta. Metallituotteiden tuotanto on viimeisten vuosien aikana kehittynyt samaa tahtia Ruotsissa ja Suomessa. Vuoden 2012 lopulla määrät putosivat selvästi. Molem-

missa maissa tuotantotilanne on siten kehnompi kuin EU-maissa keskimäärin. Sama koskee Ranskaa ja Italiaa.

Suomessa alan tuotanto kohosi teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 7 prosenttia vuodentakaisesta. Arvioimme maaliskuun ennusteessamme, että metallituotteiden tuotanto kasvaa tänä vuonna vajaat 2 prosenttia ja vuonna 2017 alan tuotannon kasvuvauhti nousee 3 prosenttiin.

Metallituotteiden viennin arvo kasvoi tammi-helmikuussa 7 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Eurooppa on metallituotteiden tärkein markkina-alue. Sen osuus oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 74 prosenttia alan viennistä. EU-maiden osuus oli 55 prosenttia. Vienti Eurooppaan lisääntyi 11 prosenttia.

Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) kasvoi huomattavasti viimevuotisesta, sen osuus alan viennistä oli 17 prosenttia. Kiinan osuus toimialan viennistä oli 14 prosenttia, voimakkaan kasvun ansiosta.

Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan laski tammi-helmikuussa arvoltaan 17 prosenttia, alueen vientiosuus oli vajaat 5 prosenttia.

Arvioimme maaliskuussa, että metallituotteiden viennin määrä kasvaa tänä vuonna prosentin ja ensi vuonna 3 prosenttia.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Ensimmäinen Kiinassa rakennettava risteilijä valmistuu vuonna 2023

Etelä-Korea nousi vuoden 2016 alkupuoliskolla maailman johtavaksi laivanrakennusmaaksi. Sen osuus maailman laivanrakennuksen tuotannosta (mitattuna bruttotonneissa) oli 38,2 prosenttia. Kiinan osuus oli 31,4 prosenttia ja Japanin 21,5 prosenttia. Neljännellä sijalla oli Filippiinit 1,8 prosentin osuudellaan. Romanian osuus oli 1,4 prosenttia, Italian 0,9 prosenttia, Taiwanin 0,8 prosenttia, Vietnamin 0,7 prosenttia, Saksan ja Ranskan 0,6 prosenttia, ja Yhdysvaltojen 0,5

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranoita, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	25,1
bruttokansantuotteesta	5,2
tavaraviennistä	23,4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Kone Oyj	8 647,3	48 500
Wärtsilä Oyj Abp	5 029,0	18 600
Cargotec Oyj	3 729,3	10 800
Metso Oyj	2 977,0	13 900
Valmet Oyj	2 928,0	11 800

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Viro	14,1	Eurooppa	71,3
Saksa	10,8	- EU28	58,1
Ruotsi	10,5	- Euroalue	40,4
Kiina	6,7	- EFTA	5,4
Venäjä	6,6	Pohjois-Amerikka	6,5
Yhdysvallat	5,4	Etelä-Amerikka	3,3
Norja	4,8	Lähi- ja Keski-itä	1,6
Alankomaat	3,4	Kaukoit	12,5
Ranska	3,1	Afrikka	1,8
Puola	2,9	Oseania	2,0

prosenttia. Valtaosa Aasian maiden laivanrakennuksen tuotannosta on bulkkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja.

Bulkkialusten osuus kaikista koko maailmassa valmistuneista laivoista oli 39,3 prosenttia vuonna 2015. Konttilaivojen osuus oli 25,7 prosenttia, tankkereiden 9,4 prosenttia, nestekaasutankkereiden 7,7 prosenttia ja kemikaalitankkereiden 6,8 prosenttia. Matkustajalaivojen osuus kaikista valmistuneista laivoista oli vain prosentti vuonna 2015.

Euroopan osuus koko maailman uusista laivatuksista oli peräti 16,7 prosenttia vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Italian osuus oli 8,1 prosenttia, Saksan 4,8 prosenttia, Ranskan 2,7 prosenttia, Kroatian 0,8 prosenttia ja Espanjan 0,5 prosenttia. Romanian, Vietnamin ja Suomen osuudet olivat 0,4 prosenttia. Eurooppalaiset ovat tähän asti hallinneet risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita, mutta Aasian maiden telakat ovat entistä enemmän pyrkimässä näille markkinoille. Kiinassa risteilylomien kysyntä on kasvussa. Yhdysvaltalaisen Carnival Corporation varustamon yhteisyritys Kiinassa on helmikuussa 2017 päivittänyt aiesopimuksen kahden risteilijän rakentamisesta Kiinassa maan omia risteilymarkkinoita varten. Ensimmäinen laivoista valmistuu vuonna 2023. Yhdysvaltalaisella

Carnival Corporation varustamalla on jo nyt kuusi risteilijää, joiden kotisatama on Kiinassa.

Suomessa telakkateollisuuden tilauskirjat ulottuvat vuoteen 2024 asti

Meriteollisuuden yritykset työllistävät Suomessa noin 30 000 henkilöä. Telakoiden lisäksi teollisuudenalaan kuuluvat meritekniikan alan kokonaistoimittajat, laivasuunnittelutoimistot, järjestelmä-, laite- ja materiaaltoimittajat sekä offshore-teollisuus.

Telakkateollisuuden näkymät ovat erittäin hyvät. Turun telakan tilauskirjat ulottuvat nyt vuoteen 2024 asti. Kuluvan vuoden tammikuussa Meyer Turku luovutti matkustajalautan Tallink-varustamolle ja maaliskuussa Archtech Helsinki Shipyard luovutti jäätämurtavan huoltoaluksen Sovcomflotille Venäjälle. Keväällä 2017 toimitetaan vielä risteilijä Saksaan.

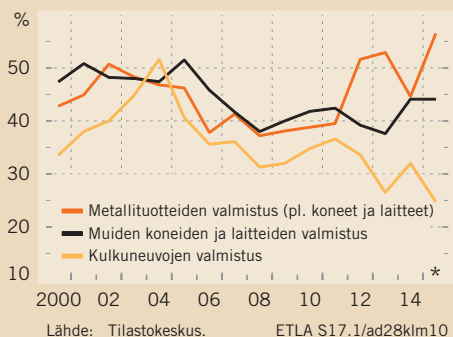
Helsingin telakan tilauskannassa on lisäksi tilaus Venäjältä kolmesta pienemmästä jäätämurtavasta valmius- ja huoltoaluksesta.

Meyer Turun telakka sai kesällä 2015 peräti neljä uutta risteilijätilausta. TUI Cruises tilasi kaksi risteilyalusta, jotka toimitetaan vuosina 2018 ja 2019. Carnival Corporation puolestaan tilasi neljä risteilijää Meyeriltä, joista kaksi rakennetaan Saksassa ja kaksi Suomessa. Turun telakalla rakennettavat risteilijät valmistuvat vuosina 2019 ja 2021.

Viime vuoden syyskuussa Carnival Corporation tilasi vielä kolme LNG-risteilijää, joista kaksi rakennetaan Turussa ja yksi Saksassa. Turun tilauskannassa olevat valmistuvat vuosina 2020 ja 2022. Lokakuussa Royal Caribbean Cruises tilasi kaksi uutta LNG-käyttöistä risteilijää. Ne toimitetaan vuosina 2022 ja 2024. Laivoissa hyödynnetään polttokennoteknologiaa energianlähteenä.

Meyer Turun telakka arvioi, että se jatkossa työllistää ali-hankkijoihin noin 15 000 henkeä. Alihankinnan osuus risteilijöiden arvosta on yleensä noin 80 prosenttia.

Omavaraisuusaste

Uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät viime vuonna Kiinassa ja EU:ssa

EU:ssa autoteollisuus työllistää runsaat 10 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä. Vuonna 2015 moottoriajoneuvojen valmistuksesta EU-maissa 86,9 prosenttia oli henkilöautojen tuotantoa.

Koko maailman henkilöautojen tuotanto kasvoi 5,5 prosenttia vuonna 2016. EU-maiden osuus oli 21 prosenttia, ja niiden tuotanto lisääntyi 2,7 prosenttia. Suurimmat tuottajamaat olivat Kiina (osuus tuotannosta 29 prosenttia), Yhdysvallat (osuus 12 prosenttia), Japani (osuus 10 prosenttia), Saksa (7 prosenttia), Etelä-Korea (5 prosenttia) ja Intia (vajaat 5 prosenttia). Kymmenen suurimman tuottajamaan joukkoon kuuluivat myös Meksiko, Kanada, Espanja ja Brasilia.

Euroopassa on vajaat 300 autotehdasta, joista 225 EU:ssa. Saksassa on 42 tehdasta, Ranskassa ja Isossa-Britanniassa on kummassakin 33 tehdasta, Venäjällä on 36 ja Italiassa 25 tehdasta. Puolassa on 15 autotehdasta, Espanjassa 14 ja Ukrainassa 9. Autojen suurimmat markkina-alueet Euroopassa ovat Saksa, Iso-Britannia, Venäjä, Ranska, Italia ja Espanja.

Henkilöautojen vienti Euroopasta väheni viime vuonna arvoltaan 3,2 prosenttia ja määrältään 1,5 prosenttia. Euroopassa valmistetuista henkilöautoista toimitukset Yhdysvaltoihin vähenivät 4 prosenttia vuonna 2016 (volyymi) ja niiden osuus viennistä oli 21,3 prosenttia. Toimitukset Turkkiin kasvoivat 0,5 prosenttia, osuus viennistä oli 9,7 prosenttia. Vienti Kiinaan nousi 13 prosenttia (osuus 9,7 prosenttia). Toimitukset Sveitsiin vähenivät 7 prosenttia (osuus 5,1). Kasvua kertyi vajaat 13 prosenttia viennissä Japaniin (osuus 5,1).

Koko maailman uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät 5,5 prosenttia vuonna 2016. Kiinan osuus uusien autojen myynnistä oli 30 prosenttia, kun rekisteröinnit lisääntyivät 17 prosenttia edellisvuodesta. EU-maissa rekisteröinnit lisääntyivät 6,8 prosenttia vuodentakaisesta, EU-maiden osuus oli 19 prosenttia. Yhdysvaltojen

osuus oli vajaat 19 prosenttia. Venäjällä rekisteröinnit supistuivat 12 prosenttia vuonna 2016, ja osuus oli vajaat 2 prosenttia. Rekisteröinnit supistuivat hieman myös Yhdysvalloissa ja Japanissa.

Tammi-huhtikuussa 2017 uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät EU:ssa 4,7 prosenttia. Italiassa uusien henkilöautojen kysyntä kasvoi 8 prosenttia, Espanjassa 6 prosenttia, Saksassa vajaat 3 prosenttia, Ranskassa 2 prosenttia ja Isossa-Britanniassa prosentin. Rekisteröinnit vähenivät vain Irlannissa ja Suomessa.

Uuden automallin tuotanto aloitettiin helmikuussa, mikä kasvattaa moottoriajoneuvojen vientiä merkittävästi tänä vuonna

Henkilöautojen vienti Suomesta oli huipussaan vuosina 2006–2008. Vuonna 2008 vietiin 121 503 kappaletta henkilöautoja, joista suurin osa oli jälleenvientiä Venäjälle. Autojen vienti putosi 35 422 kappaleeseen vuonna 2009, kun talouden taantuma iski. Vuonna 2012 henkilöautoja vietiin vain 9 157 kappaletta, mutta vuonna 2013 vienti nousi 16 311 kappaleeseen. Vuonna 2014 henkilöautojen vienti kohosi 54 169 kappaleeseen, ja vuonna 2015 niitä vietiin 87 356 kappaletta. Viime vuonna autojen vienti laski 57 324 kappaleeseen.

Uudenkaupungin autotehtaalla Mercedes-Benz A-sarjan autojen sarjat tuotanto aloitettiin elokuussa 2013. Mallin tuotantomäärät kasvoivat 7 600 autosta vuonna 2013 yli 45 000 autoon vuonna 2014. Vuonna 2015 Uudessakaupungissa tehtiin tuotantoennätys, kun siellä valmistettiin vajaat 70 000 Mercedes-Benz A-sarjan autoa. Edellinen ennätys, noin 47 000 autoa, oli vuodelta 1992. Suuren kysynnän vuoksi Daimler AG ja Valmet Automotive ovat sopineet, että A-sarjan tuotanto jatkuu Uudessakaupungissa vielä vuonna 2017. Mercedes-Benzin GLC-mallin tuotanto aloitettiin kuluvan vuoden helmikuussa.

Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 6,3 prosenttia. Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli 66 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen

osuus 34 prosenttia. Moottoriajoneuvojen viennistä 47 prosenttia oli henkilöautojen vientiä.

Kulkuneuvojen vienti kääntyy tänä vuonna noin 30 prosentin kasvuun. Moottoriajoneuvojen vienti lisääntyy arviolta runsaat 20 prosenttia viimevuotisesta, Mercedes-Benz GLC-katumaasturin tuotannon käynnistymisen myötä. Muiden kulkuneuvojen vienti kasvaa 50 prosenttia. Vientilukua nostaa selvästi suunniteltu lentokoneiden myynti ja takaisinvuokraus.

Koko kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kasvaa vajaat 12 prosenttia, kun moottoriajoneuvojen

tuotos nousee 11 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen valmistus lisääntyy 12 prosenttia.

Vuonna 2018 moottoriajoneuvojen viennin odotetaan kasvavan vajaan 10 prosentin tahtia. Muiden kulkuneuvojen vienti jää noin 25 prosenttia tämänvuotista pienemmäksi. Koko kulkuneuvoteollisuuden vienti supistuu siten ensi vuonna noin 5 prosenttia.

Moottoriajoneuvojen valmistus lisääntyy noin 7 prosenttia, mutta muiden kulkuneuvojen tuotanto supistuu 11 prosenttia. Koko toimialan tuotanto vähenee siten 3 prosenttia.

Paperiteollisuus

PAPERITEOLLISUUDEN TUOTANTO ON VAHVASSA KASVUSSA RUOTSISSA

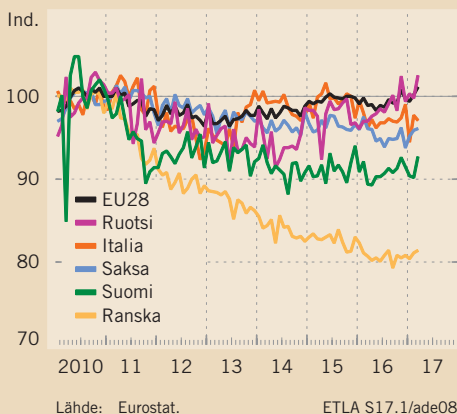
Koko maailman paperin ja kartongin kulutuksesta Aasian osuus oli 47 prosenttia jo vuonna 2014. Paperiteollisuuden tuotanto on siksi enenevässä määrin siirtymässä Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan lähemmäs kasvavia markkinoita. Kiina on paperin ja kartongin suurin tuottaja- ja kuluttajamaa. Pakkauskartongin ja pakkauspaperin osuus Kiinan paperin ja kartongin kulutuksesta ja tuotannosta on noin 70 prosenttia.

FAO:n tilastojen mukaan maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajamaat olivat vuonna 2015 Kiina, USA, Japani, Saksa, Etelä-Korea, Brasilia, Suomi, Kanada, Ruotsi ja Italia. Näiden maiden osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 72 prosenttia. Kiinan, Yhdysvaltojen, Japanin ja Saksan yhteenlaskettu osuus oli 57 prosenttia. Koko maailman paperin ja kartongin tuotanto kasvoi prosenttiin. Vuonna 2015 suurimmat viejätmaat olivat Saksa, Kiina, Yhdysvallat, Ruotsi, Suomi, Kanada, Italia ja Ranska.

Pohjois-Amerikan osuus koko maailman massan tuotannosta oli 37 prosenttia vuonna 2015, Euroopan osuus oli 25 prosenttia ja Aasian osuus oli 23 prosenttia. Euroopan suurimmat tuottajamaat olivat vuonna 2015 Ruotsi 32 prosentin osuudellaan, Suomi 28 prosentin osuudellaan, Portugalin (osuus 7 %), Saksa (7 %) ja Ranska (5 %).

Vuonna 2015 maailman suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat International Paper, Procter & Gamble, Kimberly-Clark, SCA, UPM-Kymmene, Stora Enso, WestRock ja Oji Paper. Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat vuonna 2015 SCA, UPM-Kymmene, Stora Enso, Smurfit Kappa Group, Mondi, Metsä Group ja DS Smith.

Paperiteollisuuden tuotanto, 2010=100, kausittas.

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausittas.

Saksan osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2015 oli 25 prosenttia, Suomen 11 prosenttia, Ruotsin 11 prosenttia, Italian 10

prosenttia ja Ranskan 9 prosenttia. Pakkausmateriaalien osuus Euroopan tuotannosta oli 49 prosenttia, paino- ja kirjoituspaperien osuus oli 39 prosenttia, pehmpaperien osuus 8 prosenttia ja muiden paperien osuus 4 prosenttia.

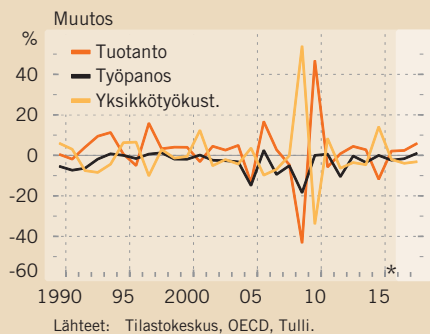
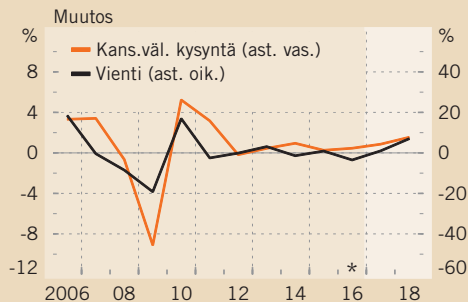
Hintojen muutos

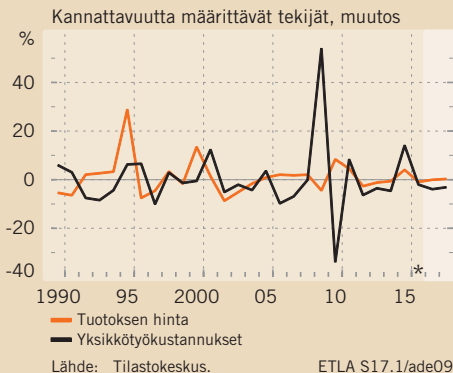
Paperiteollisuuden tuotanto EU28-maissa oli vuoden 2017 tammi-maaliskuussa keskimäärin vajaat 6 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Euroalueella tuotanto on vuodesta 2013 alkaen kehittynyt selvästi heikommin kuin EU-maissa. EU-maiden keskimääräinen tuotanto on lähtenyt hitaaseen nousuun, kun taas tuotantomäärät euroalueella polkevat paikoillaan.

Suomessa tuotanto on vähentynyt selvästi enemmän kuin Ruotsissa ja Saksassa. Suomen tuotantomäärä oli tammi-maaliskuussa 22 prosenttia

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

matalammalla tasolla kuin vuoden 2008 vastavana ajanjaksona. Saksan tuotanto oli 5 prosenttia pienempi ja Ruotsin 3 prosenttia pienempi kuin tammi-maaliskuussa 2008. Ranskassa paperiteollisuuden tuotanto on kuitenkin supistunut paljon voimakkaammin kuin Suomessa, valmistusmäärä oli tammi-maaliskuussa peräti 29 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Italiassa

tuotanto oli 12 prosenttia pienempi. Italian tuotannon kehitys on yleensä poikennut hyvin vähän EU-maiden keskimääräisestä kehityksestä. Liettuassa tuotanto on noussut hyvin voimakkaasti vuodesta 2011. Myös Puolassa ja Romaniassa tuotanto lisääntyy kovaa vauhtia. Puolan merkitys paperiteollisuuden tuotteiden markkina-alueena kasvaa koko ajan.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Vienti	-1,4	0,9	-3,5	1	7	1	-0,2	2
Vientihinta	-0,3	3,3	0,2	-1	1	1	-0,2	0
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2,8	-11,8	2,1	2,4	5,9	0,8	-0,3	2,2
- Työpanos	-3,5	0,0	-2,4	-1,6	1,0	-2,5	-2,8	-1,6
- Työn tuottavuus	6,5	-11,8	4,6	4,1	4,8	3,4	1,2	4,1
- Pääomavaltaituminen	-0,5	-1,5	1,4	0,5	-1,1	0,9	-0,5	0,5
- Kokonaistuottavuus	7,0	-10,4	3,2	3,6	6,0	2,5	1,6	3,6

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous
Kemia
Energia
Liikenne
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Paperi-
teollisuus
13,2 mrd. EUR

TUOTOS

Muu teollisuus

Vienti

Palvelut

Muu käyttö

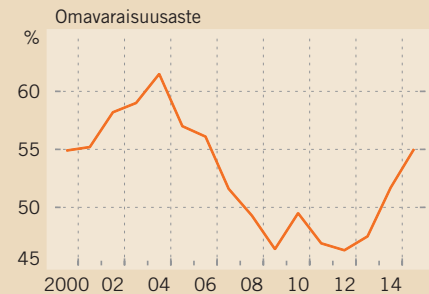
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13d

Vuodentakaiseen verrattuna EU:n tuotanto nousi kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna prosentin tammi-maaliskuussa. Ruotsin tuotanto nousi peräti 4 prosenttia ja Suomen 0,3 prosenttia. Saksassa, Ranskassa ja Italiassa tuotantomäärät vähenivät edellisvuodesta.

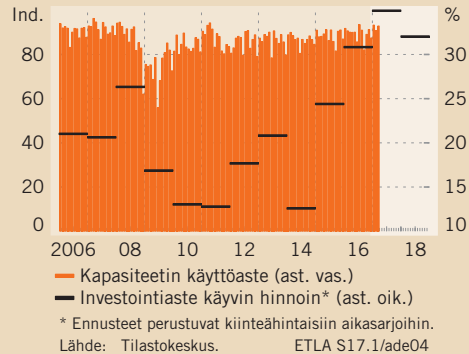
Suomessa on 20 paperitehdasta, 13 kartonkitehdasta ja 19 massatehdasta. Paperin ja kartongin jalostetehtaita on 18 kappaletta. Kartongin tuotanto kasvoi 8,9 prosenttia vuonna 2016, kun taas paino- ja kirjoituspaperin tuotanto väheni 7 prosenttia. Muun paperin tuotanto väheni 2,4 prosenttia. Paino- ja kirjoituspaperin osuus tuotannosta oli siitä huolimatta viime vuonna vielä 54 prosenttia, eli huomattavasti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. Kartongin osuus oli 33 prosenttia ja muun paperin 13 prosenttia. Sellun tuotanto lisääntyi 4,7 prosenttia edellisvuodesta. Lähes koko paperin ja kartongin tuotanto menee

Omavaraisuusaste ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S17.1/ade10

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8,2
bruttokansantuotteesta	1,7
tavaraviennistä	16,8

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oyj	9 905,0	16 697
Stora Enso Oyj	8 367,0	19 845
Metsä Group	4 469,0	6 250
Sappi Finland Operations Oy	420,0	546
PowerFlute Oyj	357,2	1 110

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Saksa	17,8	Eurooppa	67,9
Yhdysvallat	8,3	- EU28	59,8
Kiina	8,2	- Euroalue	42,6
Iso-Britannia	7,0	Pohjois-Amerikka	8,5
Belgia	7,0	Etelä-Amerikka	2,1
Espanja	4,8	Lähi- ja Keski-itä	2,2
Italia	4,3	Kaukoitää	14,1
Puola	4,3	Afrikka	3,1
Venäjä	4,2		
Ruotsi	4,1		

vientiin. Sellun vientiosuus oli noin 40 prosenttia vuonna 2016.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan koko paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotannon määrä jäi Suomessa tammi-maaliskuussa prosentin edellisvuotista pienemmäksi. Metsäteollisuus ry:n omien tilastojen mukaan paperin ja kartongin tuotanto väheni tammi-maaliskuussa 1,5 prosenttia vuodentakaisesta. Sellun tuotanto nousi 2,6 prosenttia vuodentakaisesta. Etlä arvioi maaliskuussa, että toimialan tuotos kasvaa tänä vuonna 2 prosenttia ja 6 prosenttia ensi vuonna, kun Äänekosken uusi tehdas on täydessä käytössä.

KULUTTAJAPAKKAUSKARTONGIN KYSYNTÄ KASVAA VERKKOKAUPAN TAHDISSA

Sanomalehti- ja aikakauslehtipaperien kysynnän lasku jatkuu Euroopassa. Sähköisen median merkitys kasvaa edelleen painetun median kustannuksella, mikä vähentää pysyvästi painopaperin tarvetta. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia. Sähköinen viestintä on valtaamassa alaa myös kehittyvillä markkinoilla. Varsinkin Japanissa ja Etelä-Koreassa sen suosio on suuri. Kiinassa on jo merkkejä siitä, että paino- ja kirjoituspaperin kysyntä kasvaa aiempaa hitaammin. Painopaperin tarve laskee, koska mainonta lehdissä vähenee edelleen ja siirtyy sähköiseen mediaan.

Kartongin ja muiden pakkausmateriaalien kysyntä on edelleen nousussa lisääntyneen verkkokaupan ansiosta. Teollisuus- ja kulutustavaroiden valmistus Aasiassa on lisääntynyt, mikä kasvattaa kuluttajapakkauskartongin ja muun kartongin kysyntää. Stora Enson kuluttajapakkauskartonkia valmistava tehdas otettiin käyttöön toukokuussa 2016 Kiinan Beihassa. Tehdas on pohjoismaisten yritysten suurin suora investointi Kiinaan, sen arvo oli 800 miljoonaa euroa. Myös Itä-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa kartongin kysyntä on kasvussa.

Tarralaminaatin kysyntä Euroopassa kasvaa nopeasti verkkokaupan myötä. Myös pakattujen elintarvikkeiden lisääntyminen ja yksityisen kulutuksen kasvu nostavat etikettimateriaalien käyttöä.

Hygieni- ja kuitukangastuotteiden kysynnän kasvu jatkuu. Myös sellun kysyntä on kasvussa, koska pehmpaperien käyttö lisääntyy. Lisäksi kierrätyspaperin saatavuus on heikentynyt painopaperien vähentyneen kulutuksen myötä, mikä on lisännyt sellun kysyntää.

Pöyry Management Consulting yhtiön vuoden 2016 alussa valmistuneen raportin mukaan koko maailman paperin ja kartongin kysyntä kasvaa pitkällä aikavälillä vuoteen 2030 asti noin prosentin vuosivauhtia. Kehittyvillä markkinoilla, kuten Kiinassa ja Intiassa, kysyntä kasvaa keskimäärin 2,1 prosenttia vuodessa. Tämä on seurausta väestön kasvusta, urbanisaatiosta ja uuden keskiluokan kehittymisestä. Kehittyneillä markkinoilla Japanissa, Pohjois-Amerikassa ja Länsi-Euroopassa kysyntä sen sijaan laskee 0,9 prosentin vuosivauhtia vuoteen 2030 asti. Itä-Euroopassa paperin ja kartongin kysyntä kasvaa 1,9 prosenttia vuodessa.

Markkinamassan kysynnän arvioidaan kasvavan 3,2 prosenttia vuodessa kehittyvillä markkinoilla ja supistuvan 0,6 prosenttia vuodessa kehittyneillä markkinoilla.

Lisääntyvä digitalisaatio vähentää sanomalehtipaperien ja muiden painopaperien kysyntää. Koko maailmassa sanomalehtipaperien kysyntä vähenee vajaan 3 prosenttia vuodessa. Euroopassa paino- ja kirjoituspaperien kysyntä vähenee vuosittain noin 2,8 prosenttia. Länsi-Euroopassa graafisten paperien kysyntä laskee keskimäärin 3,8 prosenttia vuodessa ja Itä-Euroopassa 0,7 prosenttia. Länsi-Euroopassa on siksi edelleen tarvetta vähentää kapasiteettia.

Kartongin kysyntä sen sijaan kasvaa edelleen, kun pakkauskartongin kysyntä kehittyvillä markkinoilla nousee ja internet-kauppa lisääntyy kovaa vauhtia. Pöyryn tutkimuksessa arvioidaan, että pakkausmateriaalin kysyntä koko maailmassa kasvaa vuosittain vajaan 2 prosenttia ja pehmpaperien kysyntä nousee vajaan 3 prosenttia.

Euroopassa pakkauskartongin kysyntä kasvaa 1,4 prosentin vuosivauhdilla. Länsi-Euroopassa

pehmopaperien ja pakkausmateriaalien kysyntä lisääntynyt 0,9 prosentin vuosivauhtia vuoteen 2030 asti. Itä-Euroopassa niiden kysyntä nousee 2,8 prosenttia vuodessa.

ÄÄNEKOSKEN UUSI BIOTUOTETEHDAS OTETAAN KÄYTTÖÖN TÄNÄ VUONNA

Suomalaiset metsäyhtiöt ovat jo useita vuosia sulkeneet tehtaita ja tuotantolinjoja sekä kotimaassa että ulkomailla vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päällystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty, mutta myös sellun tuotantolinjoja on suljettu. UPM ilmoitti viime vuoden marraskuussa vähentävänsä graafisten papereiden kapasiteettiaan Euroopassa. Kaksi paperikonetta suljettiin pysyvästi, toinen Steyrermühlin tehtaalla Itävallassa maaliskuun lopussa ja toinen Augsburgin tehtaalla Saksassa vuoden 2016 lopussa. Stora Enso puolestaan aikoo sulkea päällystämätöntä aikakauslehtipaperia valmistavan paperikoneen pysyvästi Kvarnsvedenin tehtaalla Ruotsissa vuoden 2017 kesäkuun loppuun mennessä.

Rakennemuutoksen takia investoidaan myös uusiin tuotantolinjoihin, vaikka tuotantokapasiteettia samanaikaisesti vähennetään.

Metsä Groupin 1,2 miljardin euron suuruinen biotuotetehtasinvestointi Äänekoskella on loppuvaiheessa. Hanke on toistaiseksi metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomessa. Laitehankintojen kotimaisuusaste on suuri, noin 70 prosenttia. Tehdas on otettu koekäyttöön keväällä 2017, mutta sen varsinainen käynnistäminen ajoittuu kolmannelle neljännekselle. Vuoden 2018 kesäkuussa tehtaan suunnitellaan olevan nimellistuotannossa, toisin sanoen saavutetaan teoreettinen tuotantokapasiteetti.

Finnpulp Oy puolestaan suunnittelee perustavansa uuden havusellutehtaan Kuopioon. Biotalousinvestointi on suuruudeltaan 1,4 miljardia euroa. Tavoitteena on käynnistää tehdas vuonna 2020. Sen tuotantokapasiteetti on 1,2 miljoonaa tonnia vuodessa.

Muitakin tuotantokapasiteettia nostavia selluinvestointeja on meneillään. UPM on investoimassa 98 miljoonaa euroa Kymin sellutehtaaseen, uudet laitteet otetaan käyttöön vuoden 2017 loppuun mennessä.

Stora Enso puolestaan lisää revinnäisellun kapasiteettia Ruotsin Skutskärin sellutehtaalla. Vastaavasti havusellukapasiteetti pienenee. Lisäkapasiteetti otetaan käyttöön vuoden 2018 toisella neljänneksellä, investoinnin arvo on 26,5 miljoonaa euroa.

Suomessa Stora Enso suunnittelee sulkevansa Heinolan aaltopahvitehtaan ja siirtävänsä pakkaustuotannon Lahden tehtaalleen. Uusien koneiden arvo on noin 19 miljoonaa euroa. Projekti valmistuisi vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Stora Enso investoi lisäksi 70 miljoonaa euroa Imatran tehtaille kartongin valmistuskapasiteetin lisäämiseen. Uusi kapasiteetti otetaan käyttöön vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Koko maailman nestepakkauksetkartongin valmistajista Imatran tehtaat on suurin.

Heinolan Flutingtehtaaseen Stora Enso investoi 28 miljoonaa euroa tuotevalikoiman laadun parantamiseen ja tuotantokapasiteetin lisäämiseen. Investointi valmistuu vuoden 2018 toisella neljänneksellä.

UPM investoi 35 miljoonaa euroa päällystys- ja jälkikäsitteilykapasiteettiin Puolaan Wrocławin taralaminaattitehtaalle. Tuotanto uudella päällystyslinjalla käynnistyy vuoden 2018 alkupuoliskolla.

PÄÄSTÖKAUPPAKUSTANNUKSIA KOHDELLAAN ERI TAVALLA EU:N ERI ALUEILLA, MIKÄ VAIKUTTAA KILPAILUKYKYYN

EU:n vuoden 2015 alussa voimaan astuneen rikkidirektiivin myötä laivojen rikkipäästörajat Itämeren, Pohjanmeren ja Englannin kanaalin alueella ovat tiukemmat kuin muualla Euroopassa. Rattikustannukset ovat nousseet, koska on jouduttu siirtymään kalliimpaan dieselpolttoaineeseen tai asentamaan rikkipesuri. Tämä tarkoittaa lisä-

kustannuksia suomalaiselle metsäteollisuudelle, koska valtaosa toimituksista menee meriteitse. Tämän vastapainoksi hallitus on puolittanut väylämaksuja väliaikaisesti, ja tavaraliikenteen rata-verosta on luovuttu vuosina 2015–2017. Typpirajoitteet uusissa aluksissa astuvat voimaan vuonna 2021, jolloin rahtihinnat nousevat arviolta 2–5 prosenttia, koska aluksissa tarvitaan katalysaattoreita.

Maailmanlaajuisesti sitova ilmastopöytäkirja hyväksyttiin marraskuussa 2016. Uusi sopimus astuu voimaan vuonna 2020. Vain kolmannes maailman paperiteollisuuden tuotannosta kuuluu kuitenkin tällä hetkellä päästövähennysvelvoitteiden piiriin. Keskeiset EU:n ulkopuoliset kilpailijamaat ovat siten jääneet sitovien ilmastovelvoitteiden ulkopuolelle, mikä vääristää kilpailua.

Päästöoikeuksia jaetaan huutokaupalla. EU:ssa metsäteollisuus luetaan hiilivuototoimialaksi, ja se saa siksi ilmaisia päästöoikeuksia. Vuonna 2019 EU:ssa otetaan käyttöön markkinavarauksivälikompensointi, joka nostaa päästöoikeuden hintaa. Mekanismin myötä myös energiakustannukset nousevat. Sähkön markkinahinta nousee, koska sähköntuotantoon käytetään myös fossiilisia polttoaineita.

Päästökaupasta johtuva kustannusten nousu on suuri uhka paperiteollisuuden toimintaedellytyksille, koska suomalaisen tuotannon kilpailukyky heikkenee tärkeisiin kilpailijoihin verrattuna. Lisäkustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla.

Suomessa otetaan käyttöön ehkä vain puolitetty päästökauppakompensaatio, joka lieventäisi kustannusten nousua vähemmän kuin kilpailijamaisissa. Useassa Euroopan maassa, kuten Saksassa, Ison-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa, Norjassa, Espanjassa ja Kreikassa päästökauppakompensaatio on jo käytössä. Sen tavoitteena on minimoida ns. hiilivuoto, jossa tuotanto siirtyy EU:n ulkopuolelle ja aiheuttaa maailmanlaajuisesti suuremmat hiilidioksidipäästöt. Myös EU:n sisällä kilpailukykyeroja on syntynyt sen seurauksena, että eri maat kohtelevat päästökaupakus-

tannuksia eri tavalla. Saksassa päästökauppakompensaatio on täysimääräinen.

PAPERITEOLLISUUDEN VIENNIN ODOTETAAN KÄÄNTYVÄN HIENOISEEN KASVUUN TÄNÄ VUONNA

Metsäteollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 21,9 prosenttia. Paperiteollisuuden osuus oli 16,9 prosenttia, mutta sen viennin arvo laski 3 prosenttia edellisvuodesta. Eurooppa on paperiteollisuuden tärkein markkina-alue. Viime vuonna 69 prosenttia paperiteollisuuden viennistä (ml. kartonki ja sellu) meni Eurooppaan, jonne suuntautuva vienti supistui arvoltaan 3 prosenttia. Vienti Pohjois-Afrikkaan oli vahvassa nousussa, mutta väheni kaikkiin muihin maanosiihin.

Sellun suurin vientimarkkina viime vuonna oli Kiina, sen osuus viennistä oli kolmannes. Saksan osuus oli vajaa viidesosa ja Italian kymmenesosa. Turkin osuus sellun viennistä oli 5 prosenttia ja Ranskan 4 prosenttia. Paperin ja kartongin suurin vientimarkkina vuonna 2016 oli Saksa 19 prosentin osuudella. Ison-Britannian osuus oli 10 prosenttia, Yhdysvaltojen ja Belgian 9 prosenttia ja Espanjan 5 prosenttia.

Paperiteollisuuden vientimäärä väheni viime vuonna 3,5 prosenttia. Paino- ja kirjoituspaperin vientimäärä väheni 8,3 prosenttia. Kartongin vientimäärä sitä vastoin nousi 7,7 prosenttia, mutta viennin arvo nousi vain 4,1 prosenttia. Muun paperin vientimäärä väheni 4,3 prosenttia. Sellun vientimäärä putosi 10,6 prosenttia ja arvo 20 prosenttia. Toimialan viennin määrän arvioidaan tänä vuonna kääntyvän noin prosentin kasvuun.

Paperin, kartongin ja sellun uusien tilausten arvo jäi viime vuonna 3,8 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa uusien tilausten arvo kuitenkin kääntyi 4 prosentin kasvuun. Vientihinnat ovat tällä hetkellä laskussa. Tammi-maaliskuussa ne alenivat keskimäärin 3 prosenttia vuodentakaisesta.

Metsä Groupin uusi biotuotetehdas Äänekoskella käynnistetään kuluvan vuoden jälkipuoliskolla.

Suomen metsäteollisuuden suurimman tehdasinvestoinnin myötä paperiteollisuuden viennin arvioidaan kasvavan vajaat 7 prosenttia vuonna 2018.

Paperiteollisuuden työllisyys on tasaisesti vähentynyt vuodesta 2000 lähtien. Viidentoista vuoden

aikana se on lähes puolittunut. Tämän ansios-
ta tuottavuus on noussut voimakkaasti. Vuon-
na 2009 tuottavuus kuitenkin laski merkittävästi,
kun toimialan arvonlisäys putosi rajusti. Vuosina
2010–2014 arvonlisäys pysyi suhteellisen vakaana,
mutta vuonna 2015 arvonlisäys laski selvästi,
jolloin myös tuottavuus aleni.

Puutuoteteollisuus

SUOMESSA PUUTAVARATEOLLISUUDEN TUOTANTO KEHITTYY EDELLEEN HEIKKOMMIN KUIN EU:SSA KESKIMÄÄRIN

Koko maailman sahatavaran tuotanto kasvoi 3 prosenttia vuonna 2015. Vanerin valmistus lisääntyi 6 prosenttia. Saksa on Euroopan suurin sahatavaran tuottajamaa.

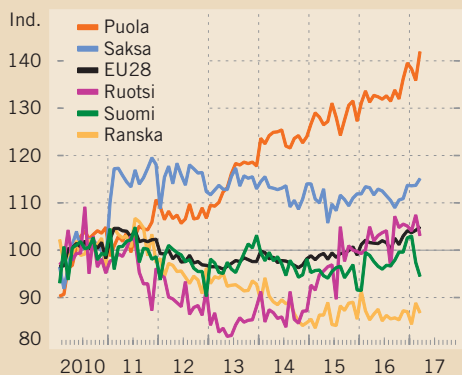
Maa maailman suurin sahatavaran kuluttajamaa oli vuonna 2015 Kiina 23 prosentin osuudellaan. Toisella sijalla oli Yhdysvallat 21 prosentin osuudella. Saksan, Kanadan ja Japanin osuudet olivat 4 prosenttia. Brasilian osuus oli 3 prosenttia.

Puutavaran tuotantokapasiteetti Euroopassa on suuri suhteessa kulutukseen. Keskimäärin alueen oma kulutus kattaa 80 prosenttia tuotannosta. Puutavateollisuuden tuotanto EU-maissa oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 16 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Ranskassa tuotantomäärä oli 36 prosenttia pienempi, Suomessa 21 prosenttia ja Ruotsissa 16 prosenttia pienempi.

Virossa, Latviassa ja Romaniassa tuotantomäärät ovat kuitenkin nousseet jo vuodesta 2009 lähtien ja ne ovat nyt yli 50 prosenttia vuoden 2008 tason yläpuolella. Saksassa tuotantomäärä kohosi tuntuvasti vuoden 2011 alussa ja on sen jälkeen pysynyt hieman vuoden 2008 tason yläpuolella. Liettuassa ja Puolassa vahva kasvu alkoi vasta 2013.

Vuodesta 2010 puutavaran tuotanto kehittyi Suomessa suurin piirtein samassa tahdissa kuin EU-maissa keskimäärin, mutta vuoden 2015 alusta Suomen tuotanto on kehittynyt selvästi heikomminkin kuin EU28-maissa keskimäärin. Ruotsissa

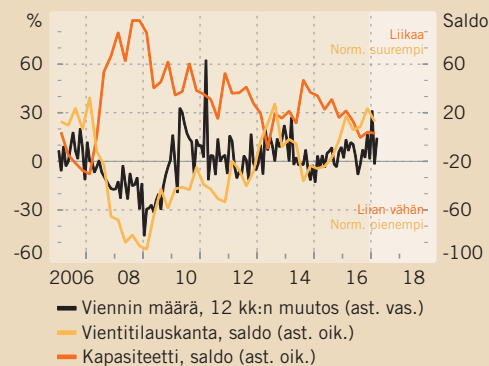
Puutuoteteollisuuden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/add08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S17.1/add02

tuotantomäärät alenivat tuntuvasti vuoden 2011 jälkipuoliskolla. Vasta vuonna 2015 tuotanto pirstyi, ja vuoden toisella puoliskolla volyyymi-indeksi nousi EU:n keskiarvon lukemiin. Ranskassa tuotantomäärät ovat pienentyneet monen vuoden ajan, mutta vuonna 2015 lasku pysähtyi.

Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa EU:n kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu tuotantomäärä nousi vajaat 3 prosenttia vuodentakaisesta. Puolan tuotantomäärä oli tammi-maaliskuussa 40 prosenttia suurempi kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa ja 5 prosenttia vuodentakaista suurempi.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Vienti	1,5	0,9	5,7	4	3	2	3,6	3
Vientihinta	3,5	-1,0	-1,8	0	1	0	0,4	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-9,6	6,9	10,5	4,4	2,4	2,8	2,0	3,1
- Työpanos	-7,9	-0,6	0,5	0,2	-0,7	-0,5	-3,3	-0,2
- Työn tuottavuus	-1,9	7,5	10,0	4,2	3,1	3,3	3,1	4,8
- Pääomavaltuistuminen	1,5	-0,5	-0,4	-0,6	-0,2	-0,2	0,3	-0,3
- Kokonaistuottavuus	-3,4	8,1	10,5	4,8	3,3	3,6	2,9	5,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous
Liikenne
Tuonti
Muut panokset
Energia
Kauppa
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Puutuote-
teollisuus
5,7 mrd. EUR

TUOTOS

Paperiteollisuus
Muu teollisuus
Rakentaminen
Vienti
Muu käyttö

Suomessa puutavarateollisuuden tuotanto li- sääntyi tammi-maaliskuussa teollisuustuotan- non volyymi-indeksin mukaan vajaat 7 prosenttia

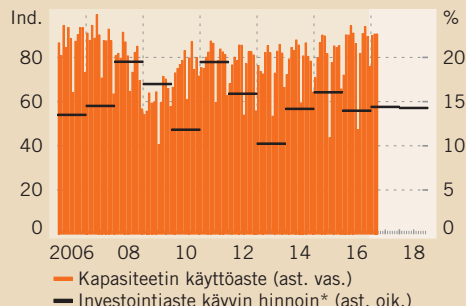
vuodentakaisesta. Puutavarateollisuuden tuo- toksen arvioidaan kasvavan runsaat 4 prosenttia tänä vuonna ja runsaat 2 prosenttia ensi vuonna.

Hintojen muutos

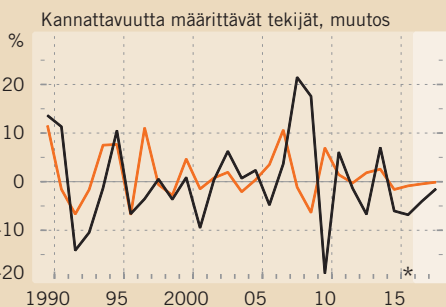
Lähde: Tilastokeskus. ETLA S17.1/add07

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

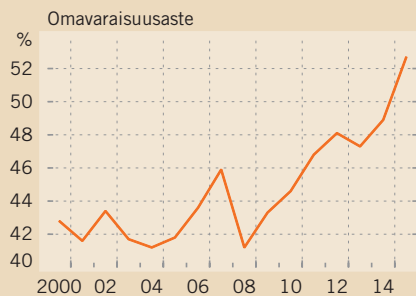
* Ennusteet perustuvat kiinteähintaisiin aikasarjoihin.
Lähde: Tilastokeskus. ETLA S17.1/add04

Kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus. ETLA S17.1/add09

Omavaraisuusaste ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S17.1/add10

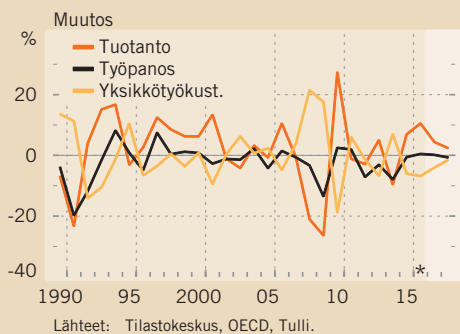
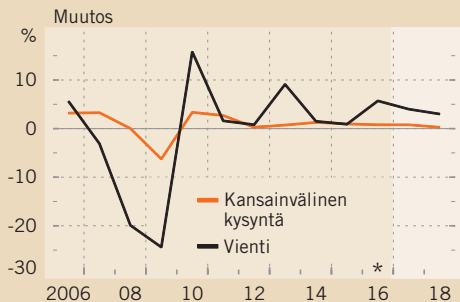
Alan tuotannosta noin 80 prosenttia meni vientiin vuonna 2016.

Rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään. Euroopassa rakentaminen lisääntyi 1,8 prosenttia vuonna 2015 ja 2 prosenttia vuonna 2016 Euroconstruct-organisaation arvioiden mukaan. Rakentamisen kasvu oli viime vuonna vahvinta Irlannissa, Ruotsissa, Norjassa, Suomessa ja Alankomaissa. Saksan kontribuutio rakennustuotannon kasvuun vuonna 2016 oli kuitenkin suurin, koska sen osuus on suuri. Rakentaminen lisääntyi 2,4 prosenttia Saksassa. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta.

Rakentaminen kasvaa Euroopassa tänä vuonna 2,1 prosenttia Euroconstructin marraskuussa tekemän arvion mukaan. Vuonna 2018 kasvu jatkuu 2,2 prosentin tahtia, mutta vuonna 2019

kasvuvauhti hidastuu 2,1 prosenttiin. Unkarissa rakentaminen lisääntyy tänä vuonna 9,9, Irlannissa 8,5, Slovakiassa 6,2 ja Puolassa 4,2 prosenttia. Talonrakentamiseen on viime aikoina vaikuttanut eniten voimakas maahanmuuttajien virta Saksaan, Alankomaihin ja Pohjoismaihin. Rakennustuotanto kasvaa tänä vuonna Alankomaissa 4,3 prosenttia ja Ranskassa 3,6 prosenttia, mutta Saksassa kasvuvauhti hidastuu 1,5 prosenttiin. Isossa-Britanniassa rakentaminen supistuu hieman. Ennustejaksolla Ranskan kontribuutio rakennustuotannon kasvuun on suurin. Italian ja Alankomaiden kontribuutio on myös merkittävä. Vuosina 2018 ja 2019 myös Ison-Britannian kontribuutio on suuri.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S17.1/add01

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,4
bruttokansantuotteesta	0,7
tavaraviennistä	4,6

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Stora Enso Wood Products	1 603,0	3 824
Metsä Wood	852,0	2 000
UPM Vaneriliiketoiminta	439,0	2 469
Versowood Oy	304,4	707
Koskisen	207,5	742

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Kiina	14,0	Eurooppa	52,2
Japani	13,2	- EU28	47,6
Iso-Britannia	9,3	- Euroalue	28,9
Saksa	8,5	- EFTA	3,5
Ranska	5,3	Pohjois-Amerikka	1,1
Ruotsi	5,1	Lähi- ja Keski-itä	5,2
Egypti	4,6	Kaukoitää	30,5
Alankomaat	3,7	Afrikka	10,3
Algeria	3,7		
Viro	3,2		

KIINA NOUSI TAMMI-HELMIKUUSSA PUUTAVARATEOLLISUUTEMME TÄRKEIMMÄKSI VIENTIMAAKSI

Vientimarkkinoilla sahatavaran kysyntä pysyy hyvänä tänä vuonna. Euroopassa myös vanerin kysyntä on vahvaa vuonna 2017.

Sahatavaran suurimmat viejamaat olivat vuonna 2015 Kanada (osuus 23 prosenttia), Venäjä (18 prosenttia), Ruotsi (10 prosenttia), Suomi (6 prosenttia), Saksa (5 prosenttia), Yhdysvallat (5 prosenttia) ja Itävalta (4 prosenttia).

Puutavarateollisuuden vienti kasvaa Etlan maaliskuun ennusteen mukaan tänä vuonna 4 prosenttia ja ensi vuonna 3 prosenttia. Sahatavaran ja muiden puutuotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 14 prosenttia edellisvuodesta. Alan vientimäärä lisääntyi 12 prosenttia. Kotimaassa talonrakentaminen kasvaa tänä vuonna noin 5 prosentin vauhtia, mikä vahvistaa sahatavaran kysyntää.

Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahatavaran viennin tärkein markkina-alue. Sen osuus on tällä hetkellä 52 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa Iso-Britannia oli kolmanneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus puutavarateollisuutemme viennistä oli 9 prosenttia. Saksa oli neljänneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus alan viennistämme oli vajaat 9 prosenttia. Ranskan osuus oli runsaat 5 prosenttia, Ruotsin 5 prosenttia, Alankomaiden vajaat 4 prosenttia ja Viron runsaat 3 prosenttia. Saksaa lukuun ottamatta vienti edellä mainittuihin maihin oli arvoltaan vahvassa kasvussa.

Aasian osuus toimialan viennistä oli tammi-helmikuussa vajaa kolmannes. Kiina oli Suomen puutavarateollisuuden tärkein vientimaa. Sen osuus alan viennistämme oli 14 prosenttia, toimitukset kohosivat arvoltaan 57 prosenttia vuodentakaisesta. Japani oli toiseksi tärkein vientimaa runsaan 13 prosentin osuudellaan, ja vienti sinne kohosi arvoltaan 28 prosenttia viimevuotisesta.

Kiinassa asuntomarkkinoiden ylikuumeneminen, myymätön asuntotuotanto ja asuinrakentamisen

kasvun hidastuminen ovat vähentäneet havusahtatavaran tuontia. Suomalaisyrietykset vievät kuitenkin Kiinaan enimmäkseen vaaleaa kuusi-sahatavaraa, mitä käytetään huonekalujen sekä leikkikalujen valmistamiseen. Suomalaiset yritykset ovat sen takia menestyneet viennissään muita paremmin. Kiinan sahatavaran markkinoilla Venäjä, Kanada, Yhdysvallat ja Ruotsi ovat Suomen suurimpia kilpailijoita.

Japanissa nostettiin kulutusveroa huhtikuussa 2014, ja tämän seurauksena asuntorakentaminen kasvoi hyvin hitaasti vuonna 2015. Asuntoaloitusten määrä lisääntyi viime vuonna odotettua nopeammin, mikä kasvatti sahatavaran kysyntää. Kulutusveron negatiiviset vaikutukset talouteen ovat kuitenkin olleet niin suuret, että seuraavaa veron nostoa on lykätty kesäkuusta 2017 kahdelta vuodelta vuoteen 2019.

Japanissa halutaan lisätä kotimaisen puun käyttöä, mikä pitkällä aikavälillä alentaa sahatavaran tuontitarvetta. Pohjois-Amerikka on Japanin suurin sahatavaran toimittaja. Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Suomesta viedään sekä kuusi- että mäntysahatavaraa.

Aasian ohella Pohjois-Afrikka on viime vuosina noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Egypti oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa puutuoteteollisuutemme seitsemänneksi tärkein vientimaa ja Algeria oli yhdeksänneksi tärkein kohdema.

Pohjois-Afrikassa on paljon kysyntäpotentiaalia, koska puutuotteita tarvitaan jatkossakin infrastruktuurin kehittämiseen ja rakennuskantaa korjataan ja lisätään. Poliittinen epävarmuus Egyptissä kuitenkin vaikeuttaa vientiä, joten markkinatilanne pysyy vaikeana. Puolet Suomen tavaraviennistä Egyptiin on puutavarateollisuuden vientiä. Paperiteollisuuden osuus on neljännes. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa puutavaratuotteiden vienti Pohjois-Afrikkaan väheni arvoltaan 17 prosenttia vuodentakaisesta. Vienti Egyptiin supistui peräti kolmanneksen. Pitkällä

aikavälillä nopea väestön kasvu Afrikassa kuitenkin lisää selvästi rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää.

UUSIA INVESTOINTEJA SUOMEEN, RUOTSIIN JA VIROON

Ruotsissa Stora Enso investoi 12 miljoonaa euroa uuteen biokomposiittirakeiden tuotantolinjaan Hytlen tehtaalla. Tuotanto alkaa vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Metsä Wood puolestaan aikoo investoida vuoden 2018 loppuun mennessä noin 100 miljoonaa euroa Suomeen ja Viroon, josta noin puolet Suomeen. Äänekosken sellu- ja kartonkiteollisuuden tehdasalueelle rakennetaan uusi koivuviulun sorvaus- ja kuivauslinja. Linjan viilutuotanto jalostetaan uudella vaneritehtaalla, joka rakennetaan Viroon. Suunnitelmiin kuuluu myös Suolahden koivuviulun jatkojalostuslinjan siirtäminen Viroon ja uuden erikoistuotteen valmistuksen aloittaminen Suolahden tehtaalla. Lisäksi Lohjalla aiotaan korvata kaksi vanhaa Kertopuun tuotantolinjaa uudella linjalla. Tehtaalla saadaan investoinnin myötä lisää kapasiteettia.

UPM on Euroopan johtava vanerinvalmistaja, yhtiöllä on 6 vaneritehdasta. Suomessa on 4 vaneritehdasta, yksi viilutehdas ja 4 sahaa.

Suomalaisyrietykset investoivat jo 1990-luvulla ja 2000-luvulla sahauskapasiteettiin ja vanerin tuotantoon Venäjällä. UPM:n Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin vuonna 1990 ja sitä laajennettiin vuonna 2008. Tehtaalla valmistetaan vanereita rakentamiseen, huonekaluteollisuuteen, sisustamiseen, kuljetusvälineiteollisuuteen ja LNG-laivanrakentamiseen. Suurin osa tehtaan

tuotannosta, noin 70 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Tehdas työllistää yli 600 henkilöä.

UPM:n Otepään koivuvaneritehdas Virossa perustettiin vuonna 2000, ja se on Viron suurin vanerinvalmistaja. Uusi vanerin tuotantolinja valmistui marraskuussa 2016. Otepään vaneritehtaan 40 miljoonan euron laajennusinvestointin myötä tuotantokapasiteetti lähes kaksinkertaistui. Viimeksi tehdasta laajennettiin vuonna 2008. Tehtaan vanerista 95 prosenttia viedään pääasiassa Keski-Eurooppaan.

Stora Enso omistaa neljä sahaa Suomessa sekä sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä. Lisäksi sillä on sahoja Baltian maissa, Ruotsissa ja Keski-Euroopassa. Yhtiön 28 miljoonan investointi Puolassa sijaitsevan Murów'n sahan modernisointiin valmistui alkusyksyllä 2016. Investoinnin myötä kapasiteetti on kasvanut merkittävästi.

Metsä Fibre omistaa Venäjällä Metsä Svir -sahalaitoksen Podporozhessa, saha valmistui vuonna 2006. Noin 90 prosenttia tehtaan tuotannosta menee vientiin. Suomessa yhtiöllä on 6 sahaa. Koskisen Oy valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa Venäjällä. Suomessa yhtiöllä on kolme tuotantolaitosta ja Puolassa yksi.

TAANTUMAN JÄLKEEN ARVONLISÄYS ON PYSYVÄSTI JÄÄNYT ALEMMALE TASOLLE

Vuoden 2009 taantuman jälkeen puutavarateollisuuden tuottavuus on noussut takaisin vuoden 2007 tasolle. Toimialan arvonlisäys on sen sijaan pysyvästi jäänyt matalammaksi. Tuottavuuden nousu on siis työllisyyslaskun ansiota.

Kemianteollisuus

Kemianteollisuuden tuotteiden osuus koko tavaraennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 20,3 prosenttia. Öljytuotteiden osuus oli 7,7 prosenttia. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) osuus koko viennin arvosta oli 10,2 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden osuus oli 2,4 prosenttia.

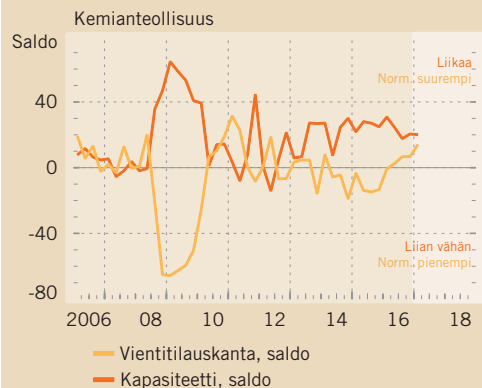
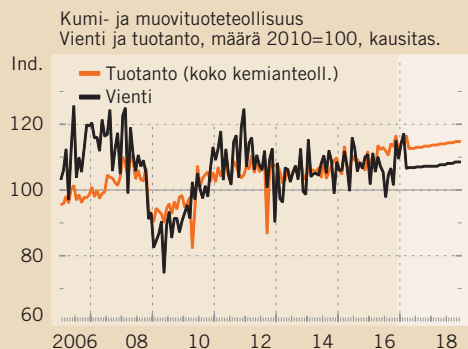
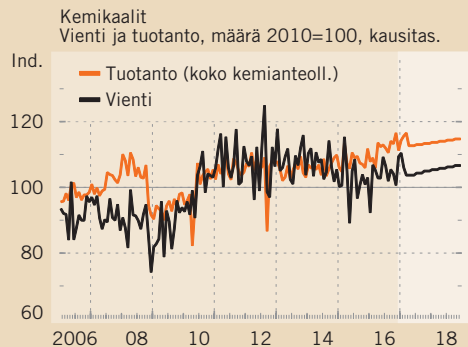
Vuonna 2015 kemianteollisuuden viennin määrä supistui 10 prosenttia Porvoon jalostamon noin kaksi kuukautta kestäneen suurseisokin takia. Vastaavasti vienti lisääntyi vajaat 11 prosenttia viime vuonna. Tänä vuonna kemianteollisuuden viennin määrä jää Etlan arvioiden mukaan edellisvuoden lukemiin. Ensi vuonna vienti kasvaa noin 2 prosenttia. Tuotanto lisääntyy prosentin tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna.

Suomessa kemianteollisuuden tuotantomäärä nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa runsaat 2 prosenttia edellisvuodesta. Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo oli tammi-maaliskuussa 8 prosenttia vuodentakaista suurempi.

Kemianteollisuus työllistää Suomessa 34 000 henkilöä. Peruskemikaaleja sekä kumi- ja muovituotteita valmistavat yritykset ovat alan suurimmat työllistäjät. Toimialan palkkasumma pysyi ennallaan vuonna 2016. Ulkomaisissa tytäryhtiöissä työskentelee noin 30 000 henkilöä. Kuten monella muulla toimialalla myös kemianteollisuudessa globaalin kysynnän painopiste on viimeisten kymmenen vuoden aikana siirtynyt Kiinaan. Kemianteollisuuden kiinteät investoinnit (ml. t&k) vähenivät hieman vuonna 2016. EK:n investointitiedustelun mukaan kiinteät investoinnit kasvavat tänä vuonna runsaat 20 prosenttia.

Kemianteollisuuden työllisyys on ollut laskussa vuodesta 2000. Tuottavuus on tämän ansiosta noussut, mutta vuosina 2014–2015 tuottavuus heikkeni arvonlisäyksen laskiessa. Ennakkotieto-

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

jen mukaan kiinteähintainen arvonlisäys kääntyi 5 prosentin kasvuun vuonna 2016.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

Suomessa kemikaalien tuotanto jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin

EU28-maiden kemikaalien tuotanto nousi keskimäärin jo vuoden 2010 alkupuolella takaisin

samalle tasolle kuin se oli vuoden 2008 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Isossa-Britanniassa ja Virossa tuotanto oli kuitenkin vielä vuoden 2017 alussa pienempi kuin vuonna 2008. Euroopan unionissa kemikaalien tuotanto (ml. lääkeaineet) on ollut kovassa kasvussa vuodesta 2013 lähtien. Vuoden 2017 alussa tuotantomäärä oli 11 prosenttia suurempi kuin vuoden 2008 alussa.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Vienti	-2,8	-10,1	10,6	0	2	2	1,1	2
Vientihinta	-4,0	-12,3	-9,3	9	2	2	-4,9	3
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-3,7	-7,0	3,9	3,1	3,0	2,2	-2,3	2,6
- Työpanos	-2,3	-1,2	-1,0	-0,3	-0,4	-0,4	-1,2	-0,5
- Työn tuottavuus	-1,5	-5,9	4,9	3,4	3,4	2,6	1,7	3,5
- Pääomavaltaituminen	1,1	1,1	1,1	1,5	1,6	1,5	0,7	1,4
- Kokonaistuottavuus	-2,6	-6,9	3,8	1,9	1,8	1,1	1,1	2,0

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne

Muut palvelut

Tuonti

Muu panoskäyttö

Työvoimakustannukset

Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Kemianteollisuus
18,7 mrd. EUR

TUOTOS

Maatalous

Paperiteollisuus

Rakentaminen

Liikenne

Muut palvelut

Vienti

Kulutus

Muu käyttö

Lähde: Tilastokeskus.

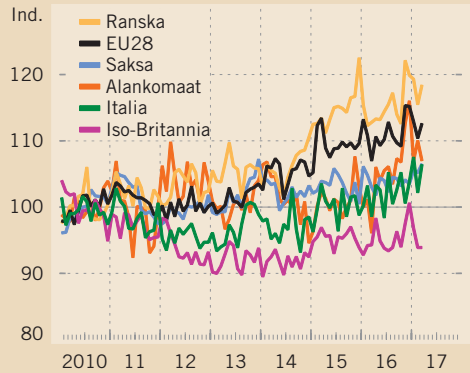
ETLA S17.1/a13e

Ranskassa tuotantomäärät ovat viime vuosina nousseet keskimääräistä enemmän. Samanlaisesti Saksan tuotantomäärien kasvu on lähes pysähtynyt. Isossa-Britanniassa tuotantomäärät näyttävät pysyvästi pudonneen aiempaa matalammalle tasolle vuoteen 2010 verrattuna. Kemian perusteollisuuden tuotantomäärät kasvoivat EU-maissa kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 1,5 prosenttia vuodentakaisesta.

Suurin osa alan Suomessa tuotetuista kemikaaleista myydään kotimaahan. Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Myös kaivosteollisuus käyttää kemikaaleja.

Suomessa kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 18 prosenttia vuodentakaisesta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo kasvoi 5 prosenttia.

Kemikaalien tuotanto (ml. lääketeollisuus), 2010=100, kausittais.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/adfgh11

Hintojen muutos

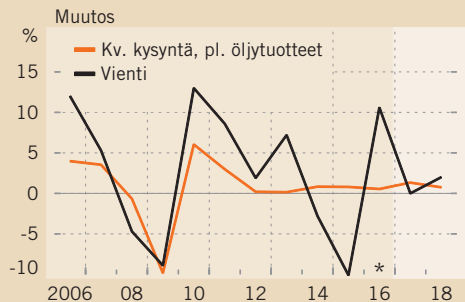
Kumi- ja muovituoteteollisuus

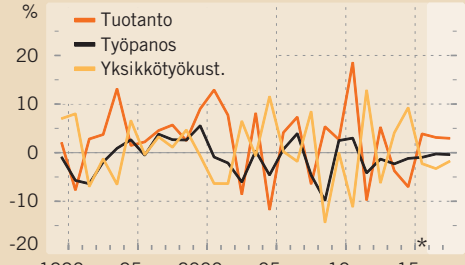
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/adfgh07

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Muutos

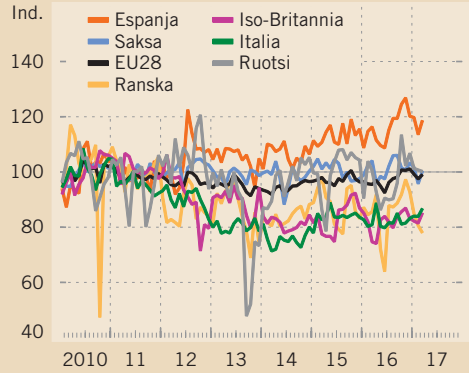
Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S17.1/adfgh01

Talonrakentaminen kasvaa tänäkin vuonna reippaasti, mikä nostaa maalien kotimaista kysyntää. Maalien ja lakkojen osuus kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvosta oli tammi-helmikuussa vajaat 4 prosenttia. Niiden vienti oli arvoltaan 15 prosentin nousussa, kun toimitukset Venäjälle lisääntyivät 47 prosenttia viimevuotisesta. Kolmannes alan viennistä menee Venäjälle ja lähes neljännes Ruotsiin. Vienti Kiinaan lisääntyi merkittävästi.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vientimäärä kääntyi viime vuonna runsaan prosentin kasvuun. Näiden tuotteiden osuus koko viennin arvosta oli 9,8 prosenttia. Arvioimme maaliskuussa, että alan vienti kasvaa tänä vuonna puolisen prosenttia. Alan tuotanto jää edellisvuoden lukemiin. Vuonna 2018 vien-

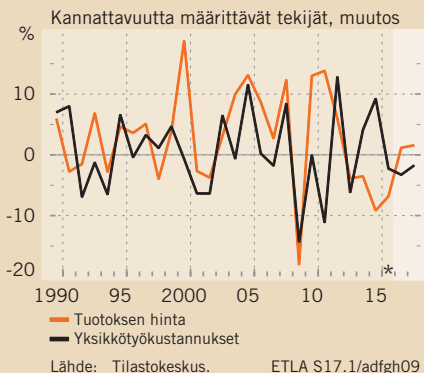
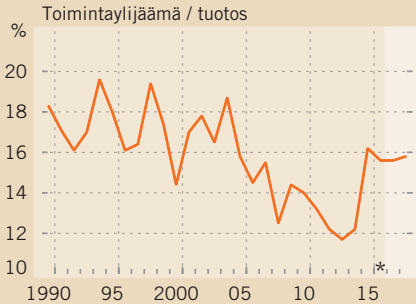
Öljytuotteiden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/adfgh08

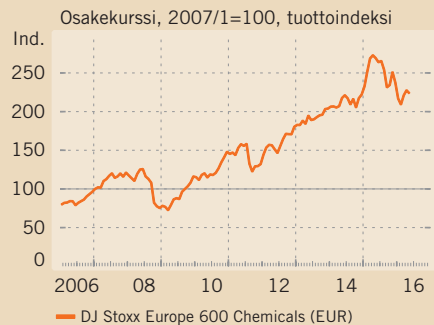
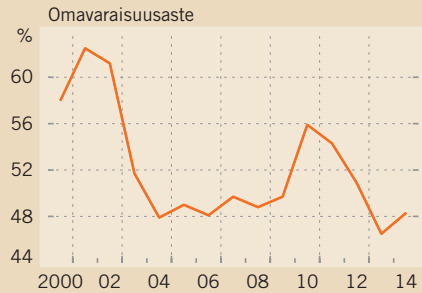
Kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/adfgh09

Omavaraisuusaste ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S16.1/adfgh10

ti kasvaa vajaat 2 prosenttia ja tuotanto lisääntyä vajaat 3 prosenttia.

ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

Biodieselin tuotanto on kasvussa

Öljytuotteiden viennin määrä kasvoi viime vuonna laskelmiemme mukaan 27 prosenttia, vuoden 2015 suurseisokin aiheuttaman 19 prosentin supistumisen jälkeen. Arvioimme, että öljytuotteiden vienti pysyy tänä vuonna viime vuoden lukemissa. Toimialalla tapahtuu ajoittain myös globaalia välityskauppaa. Välityskaupassa suomalainen yritys ostaa tavaran ulkomailta ja myy sen eteenpäin ulkomaille. Kauppa kirjataan vientiin, vaikka tavarat eivät ole kulkeneet Suomen

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	13,1
bruttokansantuotteesta	2,7
tavaraviennistä	18,8

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste Oil Oyj	11 131,0	4 910
Kemira Oyj	2 373,1	4 560
Nokian Renkaat Oyj	1 360,1	4 420
Uponor Oyj	1 050,8	3 840
Orion Oyj	1 015,6	3 430

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Ruotsi	16,7	Eurooppa	80,3
Alankomaat	12,7	- EU28	66,6
Venäjä	7,2	- Euroalue	38,1
Saksa	7,0	- EFTA	4,9
Belgia	6,4	Pohjois-Amerikka	7,6
Yhdysvallat	6,2	Lähi- ja Keski-itä	2,2
Iso-Britannia	5,8	Kaukoit	6,4
Norja	3,5	Afrikka	2,4
Viro	2,8		
Puola	2,6		

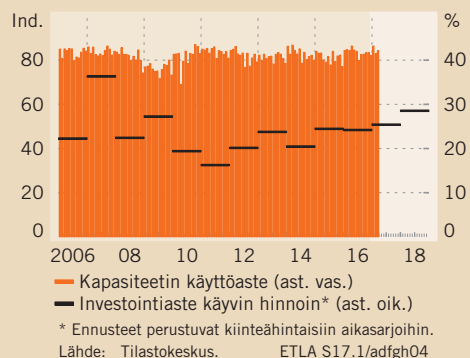
kautta. Ensi vuonna öljytuotteiden viennin odotetaan kasvavan kolmisen prosenttia. Tuotanto kasvaa tänä vuonna puolisen prosenttia ja ensi vuonna 3 prosenttia.

Maailman suurimmat raakaöljyn tuottajamaat olivat vuonna 2016 USA, Venäjä, Saudi-Arabia, Kanada, Irak ja Kiina. Vuonna 2014 koko maailmassa oli 752 öljynjalostamo, joista 106 sijaitti EU:ssa ja 3 Norjassa. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Alankomaissa.

EU28-maiden öljytuotteiden tuotanto oli vuoden 2017 maaliskuussa keskimäärin selvästi alemmalla tasolla kuin vuonna 2008. Ranskassa, Isossa-Britanniassa ja Italiassa öljytuotteiden tuotantomäärä on viime vuosina kehittynyt selvästi heikommin kuin EU-maissa keskimäärin. Espanjassa taas tuotantomäärä on noussut selvästi enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Turkissa tuotantomäärät lähtivät voimakkaaseen nousuun vuonna 2015. Ruotsissa öljytuotteiden valmistus on selvästi vähentynyt viime kuukausina.

International Energy Agency arvioi kuluvaan vuoden huhtikuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kasvaa 1,4 prosenttia vuonna 2017. OECD-maiden öljyn kysyntä vähenee 0,1 prosenttia tänä vuonna. Euroopan OECD-maiden kysyntä kasvaa

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

0,5 prosenttia, mutta Aasian maiden vähenee 1,2 prosenttia. Amerikan kysyntä jää viime vuoden lukemiin. Muiden kuin OECD-maiden kysyntä kasvaa tänä vuonna 2,7 prosenttia. Aasiassa öljyn kysyntä lisääntyy tänä vuonna 3,9 prosenttia. Keski-idässä kysyntä kasvaa 1,5 prosenttia.

Kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia International Energy Agency'n mukaan. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Intia, Japani, Venäjä, Saudi-Arabia, Brasilia, Etelä-Korea, Kanada ja Saksa. Kiinassa kysyntä lisääntyy noin 3,3 prosenttia vuonna 2017. Venäjällä kysyntä nousee 1,9 prosenttia.

Suomessa öljytuotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa peräti 76 prosenttia edellisvuodesta. Etlan arvion mukaan hinnat kohosivat tammi-helmikuussa keskimäärin 44 prosenttia vuodentakaisesta, ja alan vientimäärä kasvoi noin 22 prosenttia. Viennin kärkimaat olivat Ruotsi, Alankomaat, Iso-Britannia, Belgia, Latvia, Arabiemiirikunnat, Venäjä, Saksa, Marokko ja Viro. Kahdenkymmenen tärkeimmän maan joukosta Yhdysvallat oli ainoa maa, johon vienti ei lisääntynyt arvoltaan.

Täällä valmistetuista öljytuotteista kaasuöljyt (dieselöljyt) ja moottoribensiini ovat tärkeimmät vientituotteet. Tullin tilastojen mukaan kaasuöljyjen osuus toimialan viennin arvosta oli 37 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Moottoribensiinin (ml. lentobensiini) osuus oli 38 prosenttia.

Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat tammi-helmikuussa Ruotsi, Marokko, Latvia, Saksa ja Iso-Britannia, joiden osuus kaasuöljyjen kokonaisviennin arvosta oli 85 prosenttia. Suomessa jalostetun moottoribensiinin (ml. lentobensiini) tärkeimmät vientimarkkinat olivat tammi-helmikuussa Alankomaat, Iso-Britannia, Arabiemiirikunnat, Ruotsi ja Viro. Niiden osuus bensiinin viennistä oli 89 prosenttia.

Rikittömien puhtaampien liikenteen polttoaineiden, erityisesti dieselin, kysyntä on kasvanut

Euroopassa nopeasti. Länsi-Euroopassa dieselautojen osuus uusista henkilöautoista oli 49,5 prosenttia vuonna 2016. Irlannissa, Luxemburgissa ja Portugalissa osuus on erityisen suuri. Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina. EU:ssa biodieselin suurimmat markkinat ovat toistaiseksi Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Espanjassa. Kysynnän kasvu on nopeinta Italiassa. Biopolttoaineiden käytön odotetaan lisääntyvän autoissa ja laivoissa kaikilla kehittyneillä markkinoilla.

Euroopan suurimmat biodieselin tuottajamaat olivat vuonna 2015 Saksa, Ranska, Alankomaat, Belgia ja Espanja. Suomessa Neste valmistaa uusiutuvaa NEXBTL-dieseliliä, ja lisäksi UPM on käynnistänyt biodieselin tuotannon Lappeenrannassa. Kiinalainen Kaidi suunnittelee biodieseliliä valmistavan jalostamon rakentamista Kemiin. Investointipäätös tehdään tänä vuonna, ja jalostamo otettaisiin käyttöön vuoden 2019 loppuun mennessä. Kiinalainen rahastoyhtiö Shenzhen aikoo puolestaan investoida kahteen tai kolmeen biopolttoainetehtaaseen Suomeen.

EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin tuotanto. Biodieseliliä tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta. Yhdysvallat ja Brasilia dominoivat koko maailman biopolttoaineiden kysyntää ja tuotantoa.

Globaalisti biodieselin kysynnän odotetaan kasvavan 14 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2020 OECD:n selvityksen mukaan. EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukaan uusiutuvan energian osuuden liikenteen energiankäytössä tulisi olla 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Suomen valtion tavoite on, että osuus olisi tuolloin 20 prosenttia ja 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Yhdysvaltojen tavoite on 20 prosenttia vuoteen 2022 mennessä.

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS Kumi- ja muovituotteiden vienti kääntyy tänä vuonna kasvuun

Kumi- ja muovituotteiden valmistus lisääntyi EU-maissa tammi-maaliskuussa 2 prosenttia vuo-

dentakaisesta. Suomessa kumi- ja muovituotteiden vienti kääntyy tänä vuonna vajaan prosentin kasvuun. Ensi vuonna alan vienti kasvaa samaa tahtia. Tuotanto kasvaa runsaan prosentin tänä vuonna ja vajaat 2 prosenttia ensi vuonna.

Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 8 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Vientimäärä kasvoi 9 prosenttia, kun vientihinnat alenivat keskimäärin prosentin. Kumi- ja muovituotteiden viennistä runsaat 70 prosenttia on muovituotteiden vientiä.

Kumituotteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään, jotka ovat renkaat, tekniset kumituotteet ja kumijalkineet. Suomen kumituotteiden tuotannosta noin kaksi kolmasosaa menee vientiin. Tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Kumituotteiden vienti jäi tammi-helmikuussa edellisvuoden lukemiin. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä oli lähes kolme neljäsosaa. Tammi-helmikuussa uusien kumirenkaiden vienti väheni arvoltaan 9 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsi, Saksa ja Norja olivat tärkeimmät vientimaat. Vienti Venäjälle ja Kanadaan oli kovassa kasvussa.

Muoviteollisuuden kysynnästä Euroopassa 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, vajaat 9 prosenttia autoteollisuuteen ja vajaat 6 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja runsaat 3 prosenttia maatalouteen.

Euroopan osuus koko maailman muovien tuotannosta oli PlasticsEurope-järjestön mukaan 18,5 prosenttia vuonna 2015. Kiinan osuus oli 27,8 prosenttia, mikä oli hieman edellisvuotista enemmän. Muun Aasian osuus oli 16,7 prosenttia.

EU-28-maiden tuotanto on edelleen vuoden 2007 tason alapuolella, vaikka elpymisen merkkejä on näkyvissä. Eurooppa on silti muovien nettoviejä. Saksan, Italian, Ranskan, Espanjan, Ison-Britannian ja Puolan yhteenlaskettu kysyntä oli vuonna 2015 70 prosenttia koko Euroopan muovien kysynnästä.

Suomen muovituotteiden vienti nousi tammi-helmikuussa arvoltaan 11 prosenttia edellisvuodesta. Muovilaattojen, -levyjen, -putkien ja -profiilien osuus muovituotteiden viennistä oli 54 prosenttia. Muovipakkausten osuus viennistä oli vajaat 6 prosenttia ja rakennusmuovien osuus 10 prosenttia. Rakentamisessa tarvittavien putkien ja muiden muovisten rakennustarvikkeiden kysyntänäkymät ovat hyvät sekä tänä että ensi vuonna, kun talonrakentaminen kasvaa reippaasti.

Elintarviketeollisuus

VENÄJÄN TUONTIRAJOITUKSET JARRUTTAVAT ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTANTOA

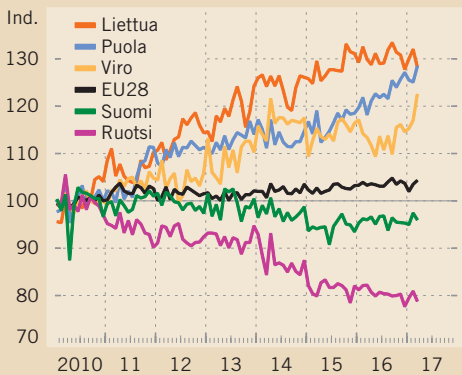
Elintarviketeollisuudessa on noin 4,25 miljoonaa työntekijää EU:ssa. Se on suurin ja eniten työllistävä teollisuudenala. Suomessa elintarviketeollisuus työllistää noin 38 000 henkilöä. Yrityksistä noin 65 prosenttia työllistää vain 1–5 henkilöä.

EU-maiden elintarviketeollisuuden tuotanto laski vain vähän vuonna 2009 verrattuna muihin teollisuuden toimialoihin ja se nousi nopeasti takaisin vanhoihin lukemiin. Vuonna 2013 tuotantomäärät alenivat väliaikaisesti jonkin verran. Vuoden 2017 tammi-maaliskuussa EU-maiden tuotanto oli hieman suurempi kuin vuoden 2008 alussa, mutta euroalueella elintarvikkeita valmistettiin jonkin verran vähemmän.

Suomessa ja Alankomaissa alan tuotanto väheni tuntuvasti vuonna 2014 Venäjän tuontikiellon seurauksena. Saksan tuotantomäärät vähenivät vasta vuonna 2015. Ruotsissa elintarvikkeiden valmistus on trendinomaisesti vähentynyt jo vu-

desta 2010 lähtien. Vastaavasti Liettuan tuotanto lähti samana vuonna voimakkaaseen nousuun, mutta nyt kasvu on pysähtynyt. Vuoden 2011 loppupuolella Puolan elintarvikkeiden tuotanto kohosi merkittävästi ja kasvu jatkuu. Virossa tuotantomäärien kasvu alkoi hieman myöhemmin, mutta kasvu-ura katkesi vuonna 2014. Kuluvan vuoden alussa tuotanto piristyi ja kasvoi tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 3 prosenttia vuodentakaisesta. Romaniassa elintarvikkeiden valmistus on lisääntynyt huomattavasti vuodesta 2012 lähtien. Kasvu näyttää kuitenkin nyt pysähtyneen. Tanskassa tuotantomäärät ovat selvästi lisääntyneet, mutta Italiassa tuotanto on pysynyt

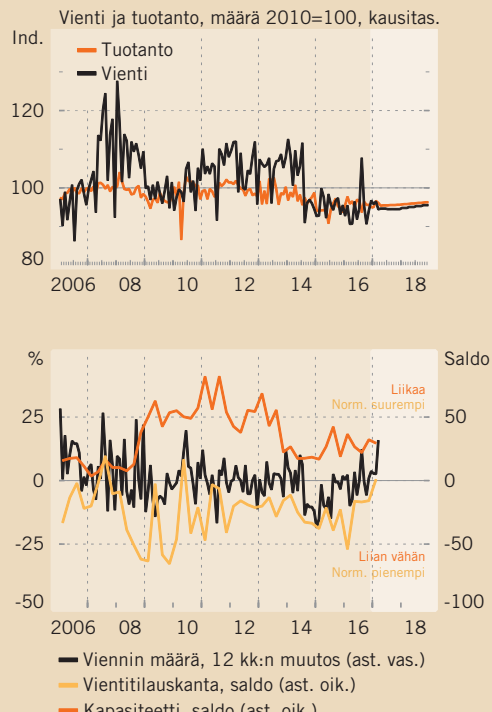
Elintarviketeollisuuden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/ada08

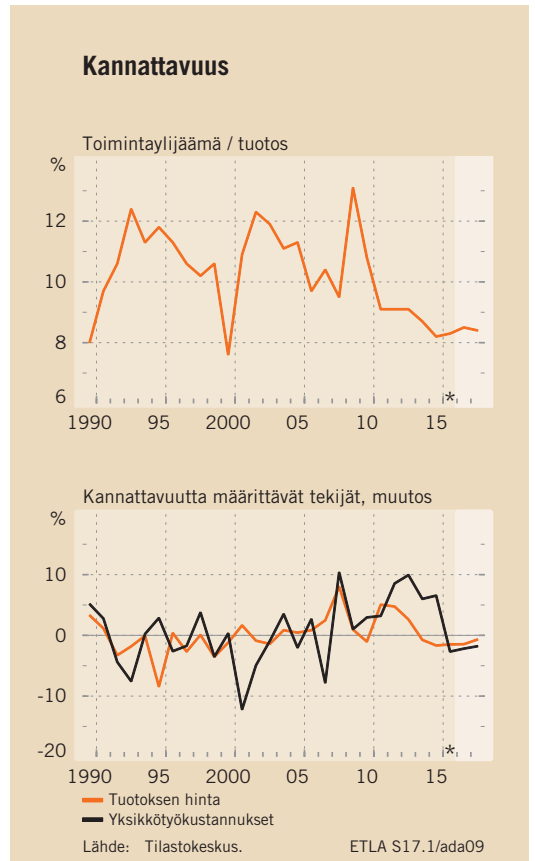
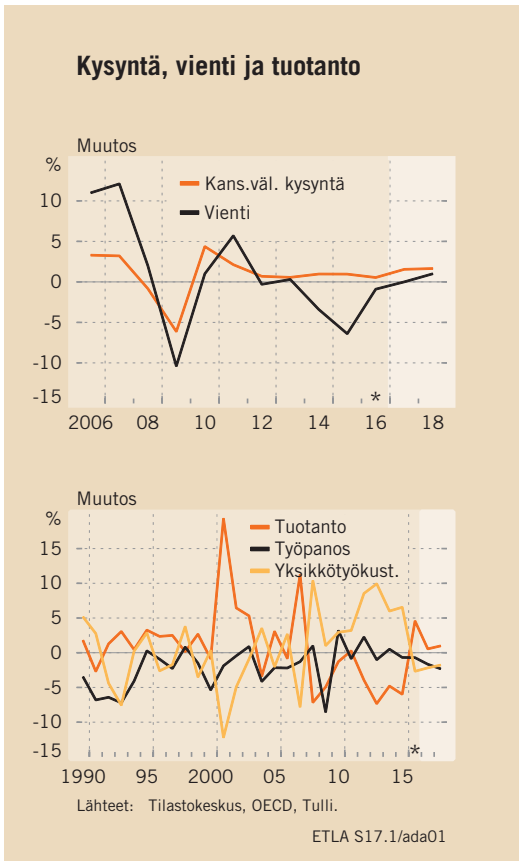
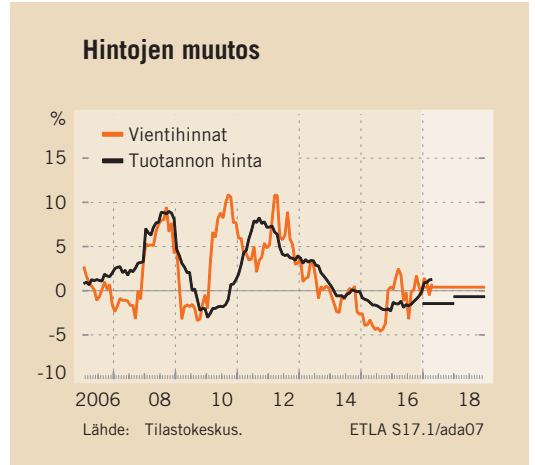
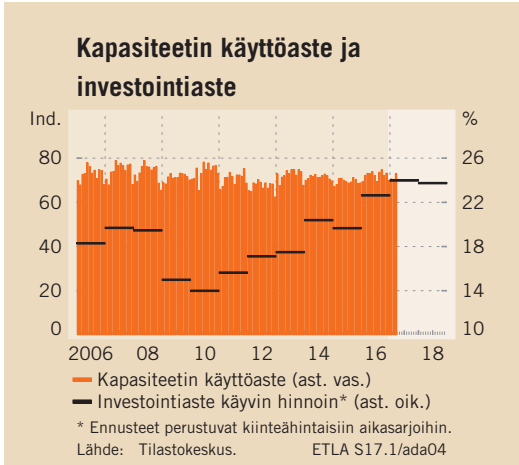
Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S17.1/ada02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

melko vakaana viime vuosien aikana. Ranskassa elintarvikkeiden valmistus väheni myös kuluvan vuoden alussa.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan toimialan tuotanto kasvoi Suomessa tammi-maaliskuussa 3 prosenttia edellisvuodesta. Etlan

maaliskuussa tehdyn ennusteen mukaan tuotanto kotimaassa kasvaa noin prosentin sekä tänä että ensi vuonna. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTAVUUS ON LASKUSSA

Alan tuottavuus pysyi vakaana vuosina 2008–2011, minkä jälkeen tuottavuus kääntyi laskuun.

Vuodesta 2011 arvonlisäys on pienentynyt vuosi vuodelta. Työllisyys on sen sijaan pysynyt vakavana vuoden 2012 jälkeen.

Elintarviketeollisuuden osuus kaikkien teollisuus-toimialojen tuotoksesta on Suomessa alle kymmenen prosenttia. Kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus.

Keskeiset tunnusluvut

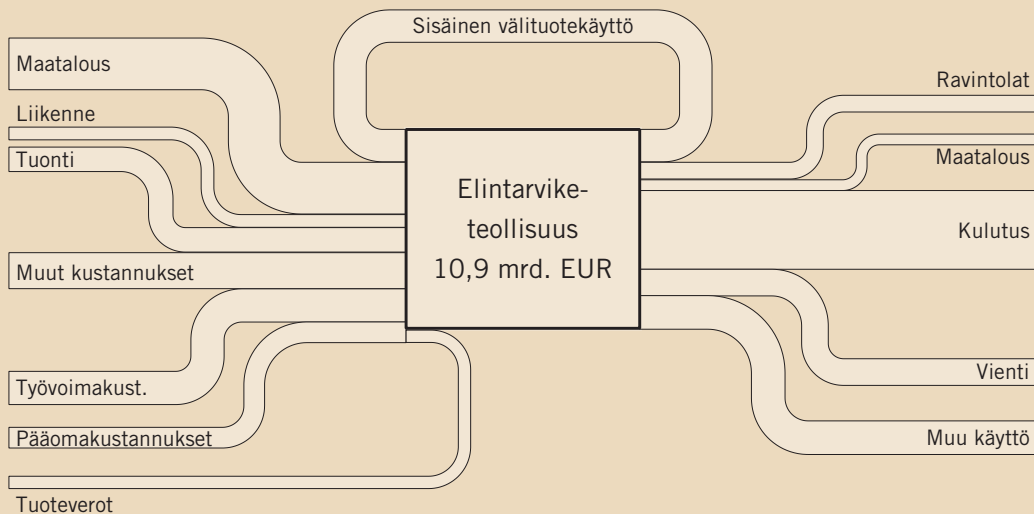
	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Vienti	-3,4	-6,4	-0,9	0	1	1	-2,2	1
Vientihinta	-1,1	-3,2	0,3	0	0	0	0,7	0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,8	-6,0	4,6	0,5	1,0	0,8	-3,5	0,9
- Työpanos	0,5	-0,7	-0,7	-1,7	-2,3	-1,9	0,0	-1,7
- Työn tuottavuus	-5,3	-5,3	5,3	2,2	3,4	2,7	-4,4	3,4
- Pääomavaltaituminen	-0,1	0,1	0,5	0,6	0,9	0,8	-0,2	0,7
- Kokonaistuottavuus	-5,2	-5,4	4,7	1,6	2,5	1,9	-4,2	2,6

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13a

Runsas puolet tuotannon bruttoarvosta muodostuu näillä aloilla. Elintarviketeollisuuden tuotannosta noin 15 prosenttia menee vientiin. EK:n investointiedustelun mukaan alan investoinnit vähenevät noin 15 prosenttia 450 miljoonaan euroon vuonna 2017.

Atria ja HKScan ovat suurimmat lihateollisuuden yritykset. HKScanilla on 6 toimipistettä Suomessa ja tuotantoa myös Virossa, Liettuassa, Latviassa, Ruotsissa, Puolassa ja Tanskassa. Atrialla on 6 toimipaikkaa Suomessa ja lisäksi tuotantoa Ruotsissa ja Tanskassa, Virossa ja Venäjällä.

Meijeriteollisuuden suurimmat yritykset ovat Valio Oy ja Arla Ingman Oy Ab. Valiolla on tuotantolaitokset yli kymmenellä paikkakunnalla Suomessa ja lisäksi tehtaita Yhdysvalloissa, Latviassa, Liettuassa, Venäjällä, Virossa, Kiinassa, Ruotsissa ja

Tanskassa. Arla Ingmanilla on kaksi toimipistettä ja lisäksi yhteistyömeijereitä.

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo on viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajan kasvanut huomattavasti nopeammin kuin viennin arvo. Täällä myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on noin 20 prosenttia. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Ruotsista, Tanskasta, Alankomaista ja Ranskasta.

MAKEIS- JA JÄÄTELÖVERO POISTUI VUODEN 2017 ALUSTA

Suomessa makeis- ja jäätelövero poistui vuoden 2017 alusta. Komission kanta on, että makeis-

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	6,9
bruttokansantuotteesta	1,4
tavaraviennistä	2,3

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

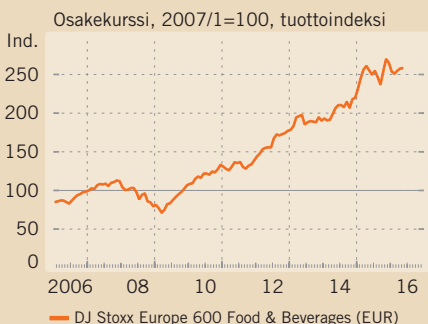
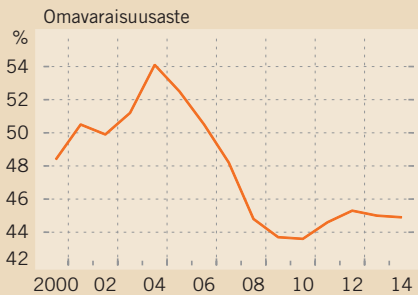
Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
HKScan Oyj	1 917,1	7 440
Valio Oy	1 718,2	4 270
Oy Karl Fazer Ab	1 576,1	13 400
Atria Oyj	1 340,2	4 270
Paulig Group Oy	905,2	1 840

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Ruotsi	21,9	Eurooppa	78,3
Viro	8,4	- EU28	67,4
Venäjä	5,7	- Euroalue	33,0
Ranska	5,2	- EFTA	3,9
Tanska	5,1	Pohjois-Amerikka	3,1
Saksa	3,8	Lähi- ja Keski-itä	2,9
Kiina	3,5	Kaukoitää	12,2
Alankomaat	3,4	Oseania	2,0
Puola	3,1	Afrikka	1,2
Yhdysvallat	2,8		

Omavaraisuusaste ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S16.1/ada10

jäätelö-, ja virvoitusjuomavero on EU:n sääntöjen vastainen. Vero suosii sen ulkopuolelle jäävien samankaltaisten tuotteiden valmistusta ja tukee niitä valmistavia yrityksiä vääristäen kilpailua. Maakeisvero ohjaa myös kysyntää edullisempiin tuontituotteisiin ja vääristää sitä kautta kilpailua.

Suomen hallitus ei aio luopua virvoitusjuomien valmisteverosta, mutta Elintarviketeollisuusliiton mukaan myös siitä pitäisi luopua. Suomessa virvoitusjuomien valmistevero on 0,22 eur/l. Virvoitusjuomaveroa peritään EU:ssa Suomen lisäksi Alankomaissa (0,08 eur/l), Ranskassa (0,08 eur/l), Latviassa (0,07 eur/l), Kroatiassa (0,05 eur/l), Belgiassa (0,04 eur/l) ja Unkarissa (0,02 eur/l). Myös Norjassa on virvoitusjuomavero.

VENÄJÄN ASETTAMA ELINTARVIKKEIDEN TUONTIKIELTO JATKUU KOKO TÄMÄN VUODEN

Venäjän elokuussa 2014 asettamaa elintarvikkeiden tuontikieltoa jatkettiin kesäkuussa 2015 vuodella ja sitä on edelleen jatkettu vuoden 2017 loppuun saakka. Tuontikielto koskee EU-maita, Yhdysvaltoja, Kanadaa, Australiaa ja Norjaa. Sen piiriin kuuluvat muun muassa maito ja maitotuotteet.

Tuontikiellosta johtuen Suomen koko elintarviketeollisuuden viennin määrä väheni 3,4 prosenttia vuonna 2014. Vuonna 2015 toimialan vientimäärä supistui runsaat 6 prosenttia ja viime vuonna vielä vajaan prosentin.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) vajaa kolmannes suuntautui pitkään Venäjälle, viidennes Ruotsiin ja vajaan kymmenesosa Viroon. Venäjä, Ranska ja Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvikemarkkinat.

Vuonna 2016 Venäjän osuus elintarviketeollisuuden viennistä oli enää 8,0 prosenttia. Elintarvikkeiden osuus toimialan Venäjälle suuntautuneen viennin arvosta oli 79 prosenttia ja juomien 19 prosenttia. Ruotsi oli viime vuonna elintarviketeollisuuden tärkein vientimaa 23,6 prosentin osuudellaan. Toiseksi tärkein vientimaa oli Viro, sen osuus oli 9,4 prosenttia.

Elintarvikkeiden osuus koko toimialan viennin arvosta oli viime vuonna 85 prosenttia ja juomien 15 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti supistui arvoltaan prosentin vuodentakaisesta, mutta juomien vienti lisääntyi 2 prosenttia. Suomen teollisten elintarvikkeiden vienti Venäjälle putosi arvoltaan 5 prosenttia edellisvuodesta. Juomien vienti väheni arvoltaan 11 prosenttia.

Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko Suomen elintarviketeollisuuden viennistä oli 37 prosenttia vuonna 2013 ennen Venäjän tuontikieltoa. Vuonna 2015 osuus oli laskenut 31 prosenttiin ja viime vuonna se oli 28 prosenttia.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle maitotaloustuotteiden ja juuston osuus oli 60 prosenttia vuonna 2013 ja vielä 53 prosenttia vuonna 2014. Vuonna 2015 osuus oli enää 0,9 prosenttia ja viime vuonna vain 0,1 prosenttia. Näistä luvuista näkee, että Venäjän tuontikielto on iskenyt todella pahasti suomalaisen meijeriteollisuuteen.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN VIENNIN ODOTETAAN SUPISTUVAN HIEMAN VIELÄ TÄNÄ VUONNA

Koko elintarviketeollisuuden viennin arvo kasvoi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 4 prosenttia edellisvuodesta. Toimialan vientihinnat nousivat keskimäärin runsaan prosentin vuodentakaisesta, ja vientimäärä kasvoi 2 prosenttia.

Elintarvikkeiden vienti kasvoi tammi-helmikuussa arvoltaan 3 prosenttia vuodentakaisesta, ja juomien vienti lisääntyi 8 prosenttia.

Elintarvikkeiden vienti lisääntyi arvoltaan Eurooppaan, Kauko-itään, Väli-Amerikkaan ja Etelä-Amerikkaan. Euroopan osuus oli 78 prosenttia.

Juomien vienti lisääntyi arvoltaan Eurooppaan, Lähi- ja Keski-itään, Kauko-itään ja Oseaniaan. Juomista 83 prosenttia vietiin Eurooppaan.

Elintarviketuotteiden vienti Venäjälle supistui kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan 9 prosenttia viimevuotisesta. Juomien vienti väheni

5 prosenttia. Näkkileipien ja keksien osuus Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 14 prosenttia. Mausteiden ja maustekastikkeiden osuus oli 13 prosenttia ja myllytuotteiden vajaat 13 prosenttia. Maltaiden osuus oli 9 prosenttia ja tislattujen alkoholijuomien osuus oli 6 prosenttia.

Elintarvikkeiden vienti Ruotsiin väheni kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan 8 prosenttia ja juomien supistui 18 prosenttia. Eniten Ruotsiin viedään maitotaloustuotteita ja juustoa, niiden osuus oli kolmannes tammi-helmikuussa. Kaakaota, suklaata ja makeisia sekä jalostettua ja säilöttyä lihaa viedään myös paljon.

Viroon vietiin tammi-helmikuussa arvoltaan 3 prosenttia edellisvuotista enemmän elintarvikkeita, mutta 5 prosenttia vähemmän juomia. Suomesta Viroon vietiin eniten tislattuja alkoholijuomia, jalostettua ja säilöttyä kalaa, kaakaota, suklaata ja makeisia, jalostettua teetä ja kahvia, maitotaloustuotteita ja juustoa.

Arvioimme maaliskuussa, että elintarviketeollisuuden viennin määrä supistuu vielä tänä vuonna hieman. Ensi vuonna viennin arvioidaan kasvavan vajaan prosentin.

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus

VIROSSA ALAN TUOTANTO OLI ERITTÄIN VAHVASSA KASVUSSA VUODEN ALUSSA

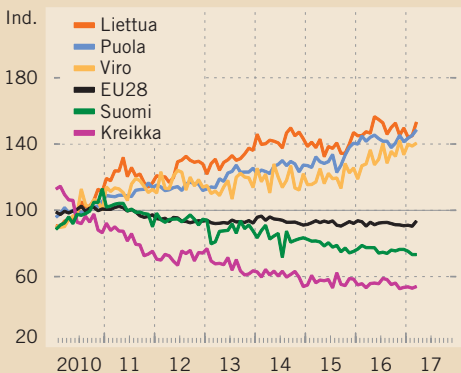
Tekstiilien tuotanto lisääntyi EU28-maissa 1,5 prosenttia vuonna 2016. Vaatteiden valmistus väheni 2,7 prosenttia. EU-maista Italia on ylivoimaisesti suurin tekstiilien ja vaatteiden tuottajamaa. Valtaosa Italian tuotannosta on vaatteiden valmistusta. Ranskan ja Saksan tuotanto on alle puolet Italian tuotannon arvosta. Suomen osuus EU-maiden tuotannosta on hyvin pieni.

Tevanake-teollisuuden tuotanto oli vuoden 2017 alussa EU-maissa keskimäärin 25 prosenttia pienempi kuin vuoden 2008 alussa. Viimeisten neljän vuoden aikana tuotantomäärä on pysynyt suhteellisen vakaana. Suomessa tuotanto on kuitenkin vähentynyt tuntuvasti viimeisten kolmen vuoden aikana. Kreikan tuotantomäärä on enää runsas neljäsosa verrattuna siihen mitä se oli vuoden 2008 alussa. Vuodesta 2011 tevanake-teollisuuden tuotanto on lisääntynyt merkittävästi Liettuassa, Puolassa, Virossa ja Unkarissa. Myös

Alankomaissa ja Romaniassa tevanake-tuotteiden valmistus on kehittynyt selvästi suotuisammin kuin EU:ssa keskimäärin. Italiassa suunta on päinvastainen.

Suomessa tevanake-alan tuotanto supistui tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyyymi-indeksiin mukaan vajaat 5 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien valmistus kohosi 9 prosenttia, vaatteiden valmistus supistui 25 prosenttia ja nahan ja nahkatuotteiden valmistus jäi edellisvuoden lukemiin. Arvioimme maaliskuussa, että tevanake-teollisuuden tuotos kasvaa prosentin sekä tänä että ensi vuonna.

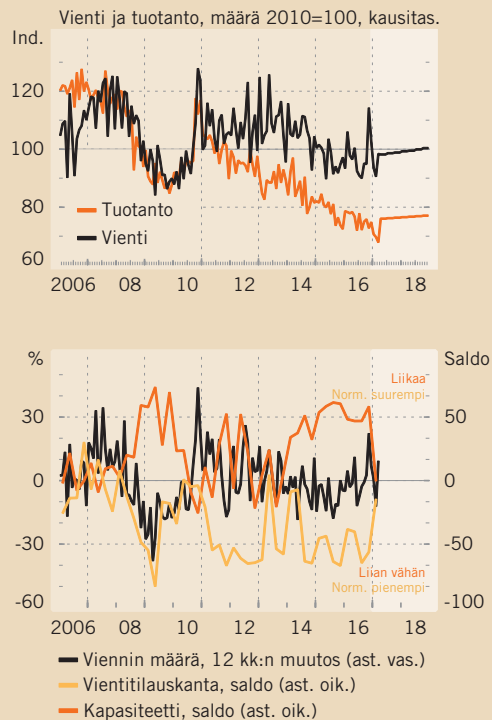
Tevanake-teollisuuden tuotanto, 2010=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S17.1/adbc08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S17.1/adbc02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

Vuonna 2015 Euroopan unionin tärkeimmät tekstiilialan viennin kohdemaat olivat Yhdysvallat, Kiina, Turkki, Sveitsi ja Marokko. Vaatetusalan tärkeimmät vientimaat olivat Sveitsi, Yhdysvallat, Venäjä, Hongkong ja Japani.

Suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannosta vain noin kymmenesosa on Suomessa. Kotimaisia tavaramerkkejä tuotetaan muun muassa

Virossa ja Kauko-idässä, koska palkat ovat siellä huomattavasti matalammat kuin Suomessa.

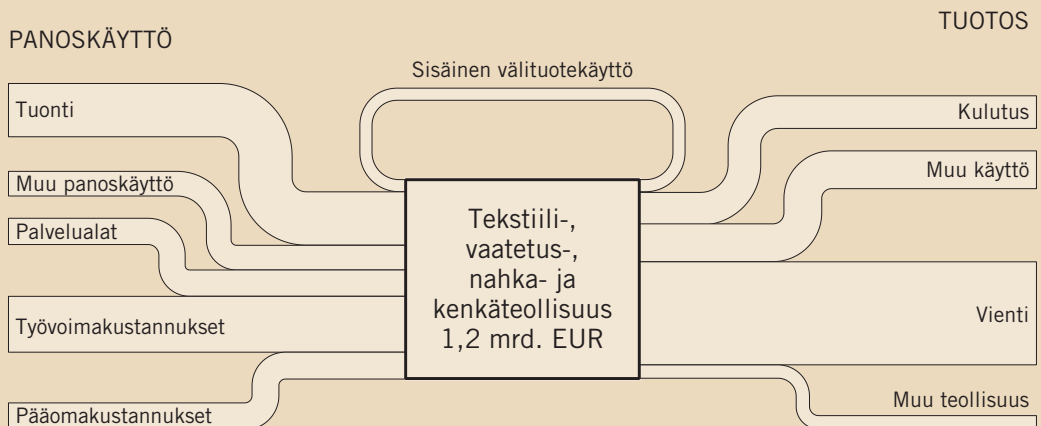
Tekstiili- ja vaatealan liiketoiminta on tänä päivänä globaalia toimintaa. Puuvilla, jota käytetään vaateen valmistuksessa, voi esimerkiksi olla peräisin Turkista, itse kangas kudotaan esimerkiksi Portugalissa, tuotteen suunnittelu, malliompelu ja leikkaus tehdään Suomessa ja lopulta vaateen

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Vienti	-3,7	-8,8	1,0	1	1	2	-1,8	1
Vientihinta	0,8	0,7	-0,2	0	1	1	0,5	1
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-8,4	-4,5	1,2	0,9	1,0	1,5	-5,8	1,2
- Työpanos	-12,0	-3,4	-1,0	-0,7	-1,7	-1,5	-5,1	-1,3
- Työn tuottavuus	4,0	-1,2	2,2	1,7	2,7	3,0	-1,0	2,5
- Pääomavaltaituminen	1,3	-1,5	0,0	0,4	0,6	0,6	-1,0	0,5
- Kokonaistuottavuus	2,7	0,3	2,2	1,3	2,2	2,4	0,0	2,0

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Tevanake-teollisuuden hyödykevirrat vuonna 2015

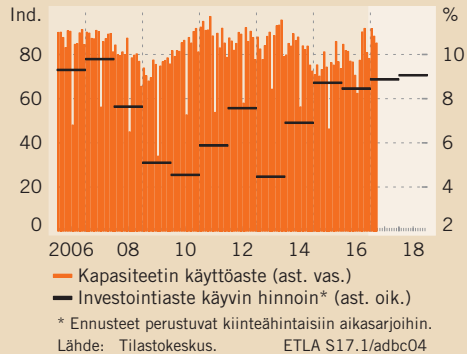
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13b

Hintojen muutos

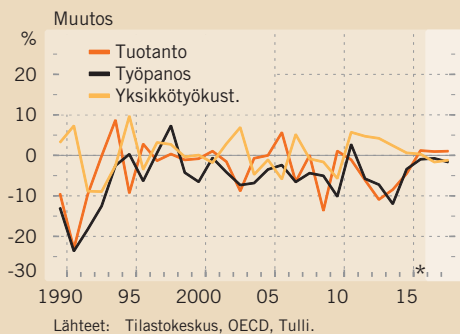
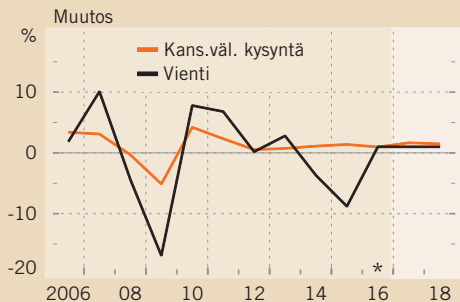

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

kappaleet viedään Viroon, missä ne ommellaan. Tämän jälkeen valmis tuote lähetetään suoraan esimerkiksi Ruotsiin jälleenmyyjälle tai Suomeen logistiikkakeskukseen, josta se viedään ulkomail-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

ETLA S17.1/adbc01

Toimialan tärkeimmät tuotteet ovat turkisnahat, lasikuitutuotteet, kuitukankaat sekä sairaala- ja hygieniatekstiilit.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	1,0
bruttokansantuotteesta	0,2
tavaraviennistä	1,3

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2015.

Suurimmat yritykset vuonna 2015

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Ahlstrom Oyj (kaikki toimialat)	1 001,1	3 490
L-Fashion Group Oy	245,8	1 560
Marimekko Oyj	94,2	473
Reima Oy	75,4	..

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2017, %

Ruotsi	23,2	Eurooppa	81,4
Saksa	12,1	- EU28	67,2
Venäjä	7,6	- Euroalue	35,5
Viro	6,9	- EFTA	5,2
Yhdysvallat	6,0	Pohjois-Amerikka	6,9
Norja	3,7	Kaukoita	8,7
Ranska	2,9		
Iso-Britannia	2,7		
Kiina	2,5		
Alankomaat	2,4		

le. Lukuisat vapaakauppasopimukset helpottavat tänä päivänä kansainvälistä kauppaa.

Suomen tevanake-tuonnista 31 prosenttia tuli vuonna 2016 Kiinasta, 7 prosenttia Bangladeshista, vajaat 6 prosenttia Saksasta, 6 prosenttia Ruotsista ja 5 prosenttia Turkista. Valtaosa tuonnista Kiinasta on vaatteita. Bangladeshista ja Ruotsista tuodaan lähinnä vaatteita. Saksasta tuodaan sekä vaatteita, teknisiä tekstiilejä että materiaaleja. Turkista tuodaan sekä vaatteita että sisustustekstiilejä.

EU28-maiden tekstiilialan työllisyys nousi 2,8 prosenttia vuonna 2016. Vaatetusalan työllisyys väheni 1,4 prosenttia. EU-maista Bulgaria, Portugali, Liettua, Romania, Viro ja Italia ovat asukasta kohti alan suurimmat työllistäjät.

Tekstiili- ja vaatealan yritysten henkilöstö on tasaisesti vähentynyt Suomessa viimeisten 15 vuoden aikana. Tekstiilien ja vaatteiden valmistuksessa työskenteli Suomessa 5 640 henkilöä vuonna 2015, näistä 59 prosenttia vaatteiden valmistuksessa ja 41 prosenttia tekstiilien valmistuksessa.

Vuonna 2015 alalla oli noin 700 yritystä, joista 54 prosenttia tekstiilien valmistuksessa ja 46 prosenttia vaatteiden valmistuksessa. Liikevaihdosta 38 prosenttia tuli tekstiilien valmistuksesta ja 62 prosenttia vaatteiden valmistuksesta.

VAIN TEKSTIILIEN VIENNIN MÄÄRÄ KASVOI KULUVAN VUODEN TAMMI-HELMIKUUSSA

Suurin osa tevanake-teollisuuden tuotannosta menee vientiin. Ruotsiin meni viime vuonna 24 prosenttia ja Venäjälle 13 prosenttia alan viennistä.

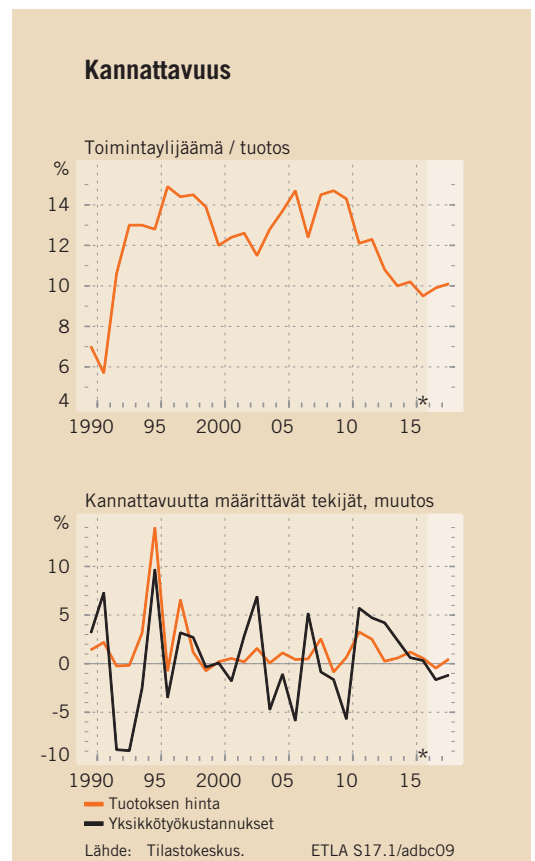
Korkea tullitaso, erilaiset standardit ja hyväksyntämenettelyt sekä rajoitukset julkisissa hankinnoissa vaikeuttavat alan suomalaisyritysten viettä EU:n ulkopuolelle. Eniten kaupan esteitä on kohdattu Venäjällä ja Kiinassa.

Tevanake-tuotteita vietiin Suomesta kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 101 miljoonan euron

arvosta, eli 6 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Tekstiilien viennin arvo oli 41 miljoonaa euroa, vaatteiden (ml. turkisvaatteet ja -tuotteet) 38 miljoonaa euroa ja nahkan ja nahkatuotteiden 22 miljoonaa euroa.

Tekstiilien vienti lisääntyi tammi-helmikuussa arvoltaan prosentin vuodentakaisesta. Tekstiilien vientihinnat laskivat keskimäärin vajaat 3 prosenttia, ja vientimäärä kasvoi vajaat 6 prosenttia.

Vienti Eurooppaan kuitenkin väheni arvoltaan 2 prosenttia, sen osuus oli 68 prosenttia koko Suomen tekstiiliviennistä. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan nousivat 14 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaat 15 prosenttia. Vienti Aasiaan kohosi arvoltaan 27 prosenttia, sen osuus oli vajaat 14 prosenttia.

Tekstiilien viennistämme Yhdysvaltojen osuus oli tammi-helmikuussa vajaat 13 prosenttia, Saksan runsaat 10 prosenttia, Ruotsin 10, Viron vajaat 7 ja Venäjän 6 prosenttia. Tekstiilejä vietiin Yhdysvaltoihin ja Ruotsiin selvästi edellisvuotista enemmän. Vienti Saksaan väheni tuntuvasti. Alan vienti Venäjälle supistui vain vähän viimevuotisesta.

Vaatteiden ja turkisten viennin arvo väheni tammi-helmikuussa 14 prosenttia viimevuotisesta. Vaatteiden vientihinnat nousivat keskimäärin runsaat 5 prosenttia, ja vientimäärä väheni 20 prosenttia.

Vienti Eurooppaan laski 14 prosenttia vuodentakaisesta, ja sen osuus alan viennistä oli 93 prosenttia. Aasian (pl. Keski- ja Lähi-itä) osuus oli vajaat 3 prosenttia. Vienti sinne supistui arvoltaan 20 prosenttia edellisvuodesta. Pohjois-Amerikan osuus oli vajaat 2 prosenttia, toimitukset alueelle vähenivät 41 prosenttia.

Vaatteiden ja turkisten viennistämme Ruotsin osuus oli 28 prosenttia, Saksan 18, Venäjän 11, Viron 8 ja Alankomaiden 4 prosenttia. Vienti Venäjälle supistui arvoltaan 54 prosenttia. Toimitukset Viroon vähenivät noin 30 prosenttia, ja vienti Saksaan oli 7 prosentin laskussa. Vienti Ruotsiin ja Alankomaihin lisääntyi viimevuotisesta.

Nahan ja nahkatuotteiden viennin arvo laski tammi-helmikuussa 4 prosenttia edellisvuodesta.

Nahka- ja kenkäteollisuuden vientihinnat nousivat keskimäärin runsaan prosentin viimevuotisesta. Alan viennin määrä väheni 10 prosenttia.

Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa tärkein markkina-alue oli Eurooppa 87 prosentin osuudella. Vienti Euroopan maihin väheni arvoltaan 6 prosenttia. Vienti Aasiaan kasvoi prosentin, ja alueen osuus oli runsaat 9 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan laskivat 33 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaat 2 prosenttia.

Nahan ja nahkatuotteiden viennistämme Ruotsin osuus oli 41 prosenttia, Norjan 8, Venäjän vajaat 6, Viron 6 prosenttia ja Saksan 5 prosenttia. Toimitukset Venäjälle ja Viroon vähenivät tuntuvasti viimevuotisesta. Vienti Norjaan, Liettuaan ja Latviaan oli erittäin vahvassa kasvussa.

ALAN SUHDANNENÄKYMÄT OVAT HIEMAN PARANTUNEET

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaiseman suhdannetiedustelun mukaan teva-teollisuuden suhdannenäkymät ovat hieman parantuneet. Vastanneista yrityksistä vain prosentti odotti heikkeneviä suhdanteita. Paranevia suhdannenäkymiä odottavia yrityksiä oli peräti 26 prosenttia. Suurin osa siis arvioi, että suhdannenäkymät ovat nousussa, vaikka suhdannetilanne on edelleen keskimääräistä heikompi. Tilauskannat ovat nousseet keskimääräiseksi ja myös kapasiteetin käyttöaste on kohonnut. Henkilöstön määrän odotetaan hieman kasvavan.

Etla arvioi maaliskuussa, että tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuden viennin määrä kasvaa prosentin sekä tänä että ensi vuonna.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/adbc10

Rakentaminen

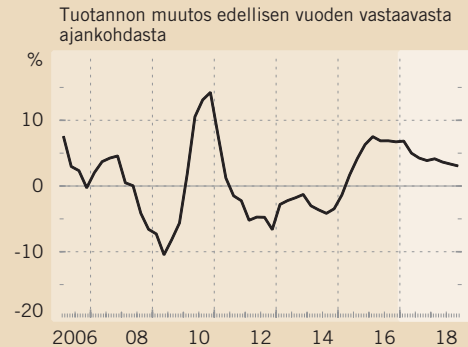
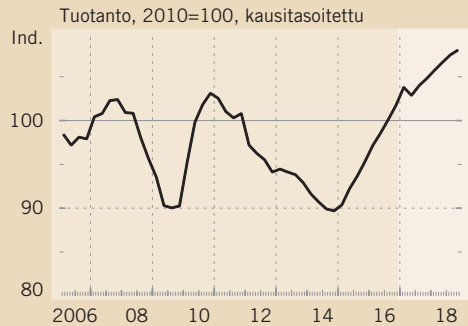
RAKENNUSTUOTANNON SUHDANNEHUIPPU OHITETAAN TÄNÄ VUONNA

Rakentamisen tuotanto kasvoi viime vuonna peräti 7 prosenttia erittäin vilkkaan talonrakentamisen vauhdittamana. Yritysten ja yhteisöjen uudisrakennuksia tuotettiin 12 prosenttia ja uudisasuntoja valmistui 15 prosenttia edellisvuotta enemmän. Muu rakennustuotanto, joka käsittää korjausrakentamisen sekä maa- ja vesirakentamisen, laajeni yhteenlaskettuna 2,5 prosenttia.

Rakennustoiminnan suhdanneindikaattorit ja tuoreimmat tiedot uusista rakennusten aloituksista ja luvista viittaavat talonrakentamisen kasvun hidastuvan vuoden jälkipuoliskolla.

Tänä vuonna asuinrakennuksia arvioidaan valmistuvan 6 prosenttia viimevuotista enemmän, ja muu talotuotanto (yritysten ja yhteisöjen talonrakennukset) kohoaa 8 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen tuotoksen arvioidaan jatkavan 3 prosentin kasvu-uralla, kun mm. valtio käynnistää uusia liikennehankkeita ja lisää perusväylänpidon rahoitusta. Koko rakentamisen tuotoksen arvioidaan lisääntyvän vajaat 5 prosenttia.

Tuotanto ja tilaukset

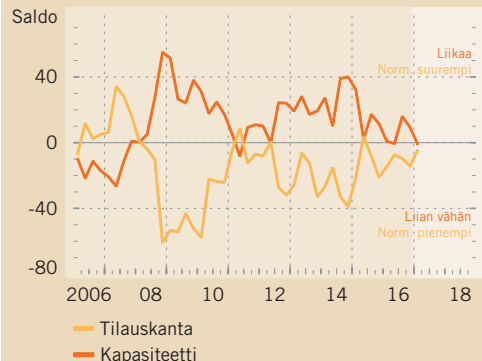

Osakekurssit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S17.1/af05

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S17.1/af01

Ensi vuonna talonrakentamisen aktiviteetti vaimenee edelleen, kun useat liike-elämän ja teollisuuden suuret investointihankkeet valmistuvat ja asuntojen uudistuotannon kasvu normalisoi- tuu pitkä aikavälin 3 prosenttiin. Talonrakentami- sen kasvun hidastuminen vaimentaa myös maa- ja vesirakentamisen kasvua. Koko rakentamisen odotetaan lisääntyvän ensi vuonna 3 prosenttia.

RAKENNUSYRITYSTEN KANNATTAVUUS PARANEE JA NIIDEN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA LAAJENE

Ennustejaksolla rakennustoiminnan kasvun hidastuminen vaimentaa hieman alan yritysten investointien kasvua, mikä työvoimakustannus- ten laskun tukemana parantaa osaltaan raken- nusyritysten kannattavuutta.

Keskeiset tunnusluvut

	2014	2015	% -muutos				Keskimäärin	
			2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-3,6	2,7	6,9	4,8	3,1	2,9	-0,3	3,3
- Työpanos	-1,5	0,7	3,9	2,7	1,8	1,6	-0,4	2,4
- Työn tuottavuus	-2,1	2,0	2,9	2,0	1,3	1,2	-1,0	1,7
- Pääomavaltaituminen	0,7	0,0	-0,9	-0,5	-0,2	-0,1	0,5	-0,4
- Kokonaistuottavuus	-2,7	2,0	3,9	2,5	1,5	1,3	-1,5	2,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Rakentamisen hyödykevirit vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Rakennusaineteoll.
Metallituoteteoll.
Puuteollisuus
Tuonti
Muu teollisuus
Muut palvelut
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väli tuotekäyttö

Rakentaminen
29,8 mrd. EUR

TUOTOS

Asuntojen omistus

Investoinnit

Kulutus

Muu käyttö

Lähde: Tilastokeskus.

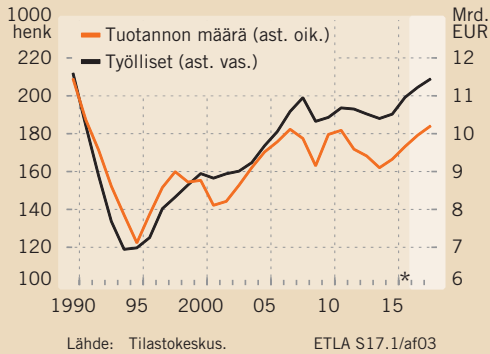
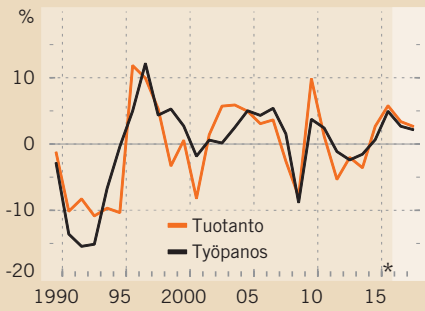
ETLA S17.1/a13o

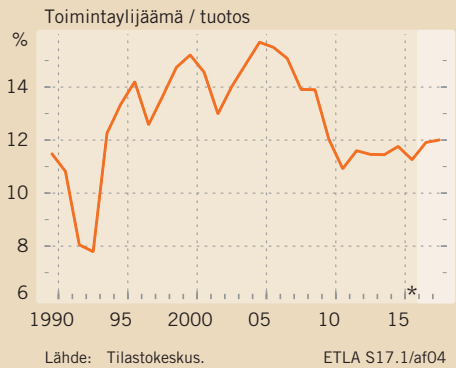
Rakennusalan työllisyys parani viime vuonna 5,5 prosenttia ja työpanos työtunteina mitattuna peräti 8 prosenttia. Ennustejaksolla rakennustuotannon kasvu puolittuu keskimäärin 3 prosenttiin, ja alan tuottavuus huomioiden työllisyys ja työpanos kohoavat ennustejaksolla noin 2 prosentin vuosivauhtia.

Rakennusyritysten kansainvälinen toiminta on viime vuosina ollut laskussa mm. Venäjän rakennusmarkkinoiden supistumisen takia. Ennustejaksolla Venäjän ja Itäisen Euroopan maiden rakentaminen elpyy, mikä lisää kotimaisten rakennusyritysten ja rakennustuoteteollisuuden liikevaihtoa.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Kauppa

Kaupan alan kasvu hidastuu jonkin verran tänä vuonna. Vaikka kotitalouksien reaalin ostovoima kasvaa vähän enemmän kuin viime vuonna, negatiiviseksi painunut säästämisaste oikenee hieman ja vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan. Autokaupan kasvu hidastuu selvästi, mutta muuten vähittäiskaupan kehitys on edelleen kohtalaista. Rakennusalan kasvu tukee tukkukaupan kehitystä.

ARVONLISÄYS KOHTALAISESSA KASVUSSA VIIME VUONNA

Yksityisen kulutuksen määrä kasvoi viime vuonna 1,9 prosenttia. Kotitalouksien kulutusmenot kasvoivat vielä enemmän, 2,1 prosenttia. Vahvaho kasvu oli seurausta ansiotason pienestä noususta, matalasta inflaatiosta, työllisyyden paranemisesta, velkaantumisesta sekä säästämisasteen painumisesta negatiiviseksi. Tämä kehitys siivitti myös kaupan alan kohtalaiseen kasvuun.

Koko kaupan alan arvonlisäys kasvoi viime vuonna 2,7 prosenttia. Kasvu oli nopeinta sitten vuoden 2011. Vuoden takaiseen verrattuna kasvu oli kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ennakkotietojen mukaan hurjaa: 4,4 prosenttia.

Viime vuoden jälkipuoliskollakin se oli noin 2 prosenttia.

Kaupan ala jaetaan moottoriajoneuvojen ja -pyörien kauppaan ja korjaustoimeen, tukkukauppaan sekä vähittäiskauppaan. Näiden kolmen osalta ei ole vielä saatavissa arvonlisäyksen lukuja viime vuodelta. Ennusteemme mukaan ajoneuvoliiketoiminnan arvonlisäyksen määrä kasvoi reilut 6 prosenttia, tukkukaupan noin 2 prosenttia ja vähittäiskaupan vajaat puolitoista prosenttia.

REAALISEN OSTOVOIMAN KASVU HIDASTA

Yksityisen kulutuksen kasvun hidastumista on ennustettu jo aikaisemmin, mutta säästämisasteen vajoaminen odottamattomasti miinukselle vaikutti viime vuonna kulutusta tukevasti. On kuitenkin edelleen syytä odottaa kasvun hidastuvan, vaikka kuluvan vuoden alkuneljännes olikin taas vahva. Kilpailukykysovimuksen myötä ansioiden nousu on tänä vuonna liukumien ja rakenteellisen muutoksen varassa, ja hieman nopeampi inflaatio nakertaa ostovoimaa. Työllisyys kylläkin paranee, mutta säästämisasteen on vaikea uskoa menevän enempää pakkaselle. Lisäksi mak-

Tuotanto

Myyntin kehitys

suhäiriömerkintöjen määrä on jo huolestuttavan korkea.

Kuluvalle vuodelle kertyy kuitenkin viime vuodelta ns. kasvuperintöä koko kaupan alalla 0,9 prosenttiyksikköä. Jos arvonlisäys ei kasva kuluvan vuoden sisällä lainkaan verrattuna edelliseen vuosineljännekseen, se kasvaa siten tänä vuonna silti keskimäärin 0,9 prosenttia viime vuodesta.

AUTOKAUPAN MENO TASAANTUU – KOKO KAUPAN ALAN KASVU HIDASTUU

Ennusteemme mukaan koko kaupan alan arvonlisäyksen määrä kasvaa kuluvana vuonna 1,9 prosenttia viime vuodesta. Ennusteemme toimialojen arvonlisäyksen kehityksestä on tehty panos-tuotos-mallilla, ja se on konsistentti Etlan maaliskuussa 2017 julkaistun makroennusteen kanssa.

Keskeiset tunnusluvut

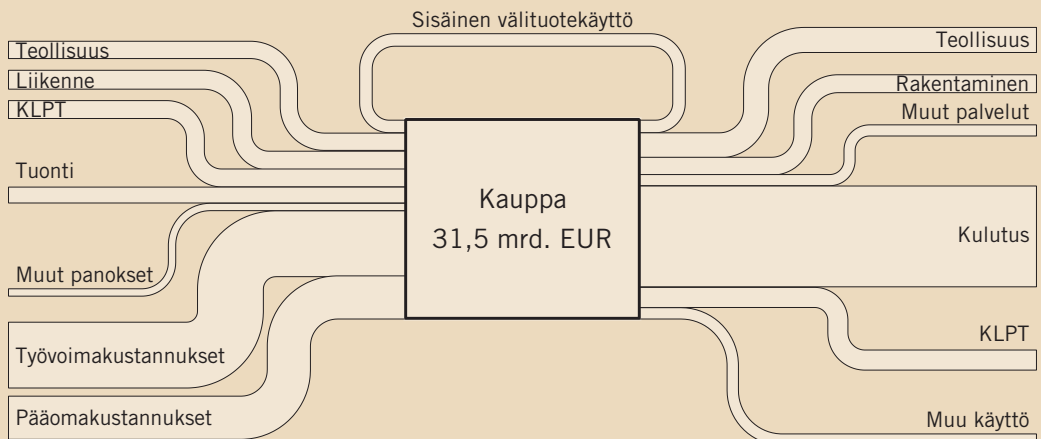
	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,9	1,3	2,4	1,9	1,2	1,2	0,1	1,4
- Työpanos	-0,9	-1,0	0,1	0,0	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1
- Työn tuottavuus	0,0	2,3	2,3	1,9	1,4	1,5	0,4	1,8
- Pääomavaltaituminen	0,3	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
- Kokonaistuottavuus	-0,3	2,3	2,5	2,0	1,3	1,4	0,5	1,8

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2015

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13j

Moottorijoneuvoliiketoiminnan arvonlisäyksen kova kasvu hidastuu selvästi ja on tänä vuonna noin 1,5 prosenttia. Tammi-toukokuussa henkilöautojen ensirekisteröintien määrä oli noin 2 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin.

Tukkukaupan kasvu pääsee viime vuoden kahden prosentin lukuihin vahvan rakentamisen tukemana, ja vähittäiskaupan kasvu on vajaat kaksi prosenttia. Ensi vuonna kaupan kaikkien kolmen alatoimialan kasvu hidastuu ja ne kasvavat yhteensä keskimäärin 1,2 prosenttia.

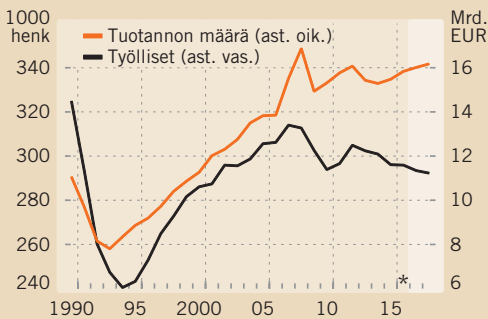
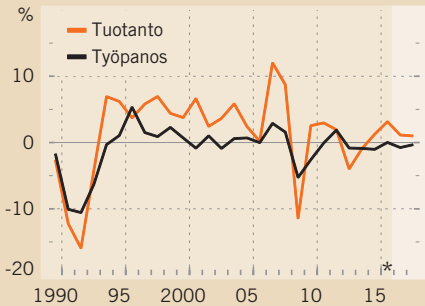
Ennustemme mukaan kaupan alan kannattavuus kohenee ennustevuosina. Kannattavuuden mittarina on bruttotoimintaylijäämä suhteessa tuotokseen.

KESTÄVÄT KULUTUSTAVARAT KOVIMMASSA KASVUSSA

Kestävien kulutustavaroiden (mm. autot, huonekalut ja tietokoneet) osuus kotitalouksien kulutuksesta on 10 prosenttia. Näiden kysynnän määrä kasvoi viime vuonna kokonaista 6,1 prosenttia. Sitä siivittivät autokaupan virkoaminen sekä edelleen hyvin kehittynyt kodinkoneiden ja viihde-elektroniikan sekä urheiluvälineiden myynti. Myös huonekalujen myynti pääsi pitkältä aikaa plussalle. Näissä tilastoissa tuotteiden teknisen laadun ja ominaisuuksien paraneminen nostaa myynnin määrää, vaikka tuotteiden kapalemyynnin määrä ei nousisikaan. Tämä koskee lähinnä elektroniikkaa.

Puolikestävien tavaroiden kysyntä (mm. vaatteet, kirjat ja urheiluvälineet, osuus 9 prosenttia) kasvoi viime vuonna 2,5 prosenttia, mikä oli paras

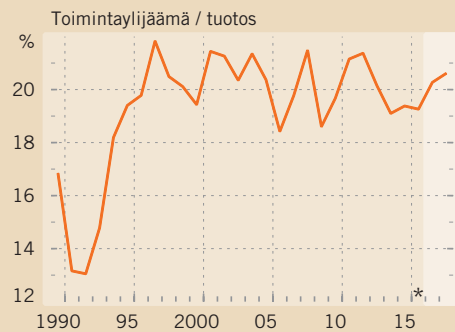
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ag03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ag04

lukema sitten vuoden 2011. Lyhytikäisten tavaroiden (mm. elintarvikkeet, lääkkeet ja polttoaineet, osuus 28 prosenttia) kysyntä kasvoi 0,3 prosenttia, mikä oli ensimmäinen positiivinen lukema sitten vuoden 2011.

Palvelujen (osuus 53 %) kysynnän määrä kasvoi viime vuonna 1,6 prosenttia eli hitaammin kuin yksityinen kulutus yhteensä. Kulutuksen kasvu suuntautui siten enemmän tavaroihin kuin palveluihin.

Tälle vuodelle kertyi kasvuperintöä yksityiseen kulutukseen 0,7 prosenttiyksikköä. Kestäville kulutustavaroille lukema on 1,1 ja puolikestäville 0,5 prosenttiyksikköä. Lyhytikäiset tavarat jäävät 0,1 prosenttiyksikön kasvuperinnön varaan. Palveluissa perintöä on 1,0 prosenttia. Tämän

verran kysynnän määrä kasvaa tänä vuonna keskimäärin, jos kulutus ei kasva tänä vuonna lainkaan edelliseen neljännekseen verrattuna.

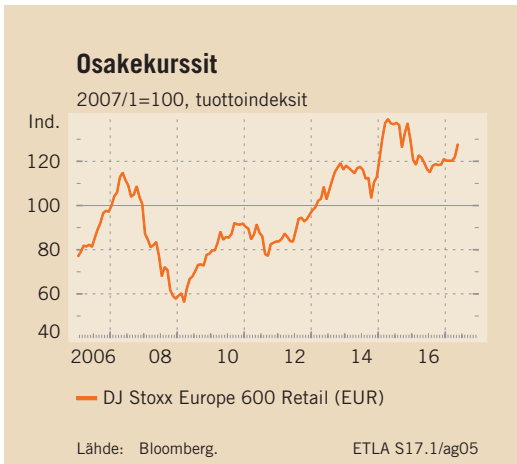
Ennustemme mukaan yksityinen kulutus kasvaa tänä vuonna 1,3 prosenttia ja ensi vuonna 1,1 prosenttia. Kestokulutustavaroiden kysynnän määrä on noin 3,5 prosentin kasvussa tänä ja ensi vuonna. Moottoriajoneuvojen kysynnän kasvuvauhti hidastuu selvästi viime vuodesta, mutta mm. erilaisten elektronisten laitteiden kysynnän kasvu jatkuu suhteellisen voimakkaana.

Puolikestävien tavaroiden kysynnän määrän kasvu hidastuu tänä vuonna 0,8 prosenttiin ja edelleen 0,4 prosenttiin ensi vuonna. Lyhytikäisten kulutustavaroiden kysynnän kasvu on lähellä nollaa.

LUOTTAMUS ENNÄTYSKORKEAA – NÄKYMÄT VAHVISTUMASSA

Kuluttajien luottamusindikaattori on ennätystasolla, mikä on edesauttanut säästämisasteen painumista negatiiviseksi. Reaalisen ostovoiman kasvu on kuitenkin kuluvana vuonna suhteellisen hidasta, mikä jarruttaa kulutuksen kasvua. Myös vähittäiskaupan luottamusindikaattori on vahvistunut.

EK:n toukokuussa julkaistun Suhdannebarometrin mukaan kaupan alan yritysten tilanne ja näkymät ovat vahvistuneet huomattavasti. Näkymät ovat nyt historiallista keskiarvoaan paremmat. Riittämätön kysyntä on edelleen merkittävin kasvun este, mutta sen merkitys on ajan myötä pienentynyt.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäys kasvaa kuluvana vuonna parin prosentin vauhtia. Sitä tukee mm. ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvu. Hotellien keskimääräinen huoneenkäyttöaste on ennätyskellisen korkea, mikä tukee alan investointeja.

ARVONLISÄYS KASVUSSA

Viime vuonna majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäyksen määrä kasvoi 3,1 prosenttia toisavuodesta. Tämä oli toinen hyvä kasvuvuosi peräjälkeen. Kasvukontribuutio kuluvalle vuodelle on 1,0 prosenttiyksikköä. Jos kasvua ei tänä vuonna kertyisi, tämä olisi koko vuoden kasvuprosentti.

Kesäkuun alussa julkaistujen tilinpidon lukujen mukaan kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kausitasoitettu arvonlisäys kasvoi kuitenkin 7 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Maaliskuussa tehdyn ennustemme mukaan toimialan arvonlisäys kasvaa kuluvana vuonna kaksi prosenttia viime vuodesta. Ensimmäisen neljänneksen julkaistun luvun perusteella tämä saattaa kuitenkin olla liian alhainen arvio. Uusi hotellikapasiteetti tukee alan kasvua.

Ennustemme mukaan toimialan kannattavuus kohenee ennustevuosina. Kannattavuuden mittarina on bruttotoimintaylijäämä suhteessa tuotokseen.

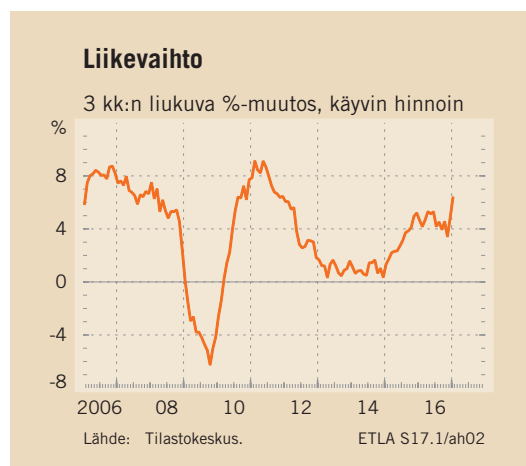
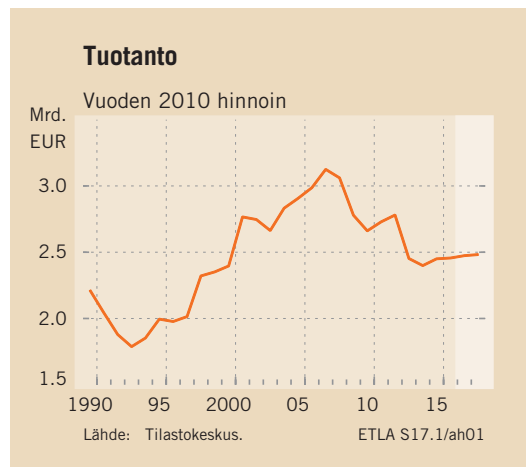
ULKOMAISTEN MATKAILIJOIDEN MÄÄRÄN KASVU REIPASTA

Toimialaa tukee ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvu. Puolen vuoden aikana, viime syys-helmikuussa, yöpymisten määrä kasvoi 5,3 prosenttia vuoden takaisesta. Vuoden vaihteessa jouluihelmikuussa kasvua oli 7,4 prosenttia.

Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi syys-helmikuussa 2,2 prosenttia vuoden

takaisesta ja ulkomaisten matkailijoiden määrä 12,2 prosenttia. Kiinalaisten määrä on kasvanut rajusti; vuodessa kertyi 44 000 yöpymistä lisää eli 58 prosenttia kasvua. Lukumääräisesti eniten kasvoi kuitenkin – hieman yllättäen punnan heikentymisestä huolimatta – brittiläisten matkailijoiden määrä. Heikentynyt punta kuitenkin vähentää brittien matkailua.

Monista euroalueen maista on suuntautunut edellisvuotta enemmän matkailua Suomeen.

Kanadalaisten, ruotsalaisten ja tanskalaisten matkailijoiden määrä on sen sijaan vähentynyt.

Venäläisten matkailijoiden yöpymisten määrä on pitkästä aikaa kääntynyt nousuun. Tässä on auttanut ruplan nimellinen ja reaalin vahvistuminen, vaikkakaan venäläisten palkkojen euro-määräinen ostovoima ei ole vielä lähelläkään sitä tasoa, jolla se oli ennen raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan ja ruplan arvon jyrkkää laskua.

KORKEA HUONEENKÄYTTÖASTE TUKEE ALAN INVESTOINTEJA

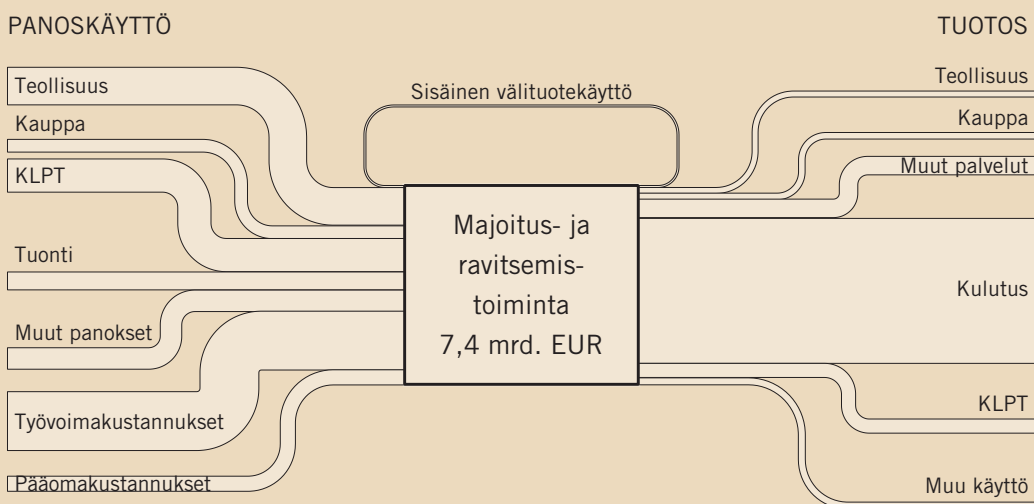
Hotellien huoneenkäyttöaste on ennätysmäisen korkea, mikä tukee alan investointeja. Huoneiden lukumäärä väheni vuoden 2013 ja viime vuoden syksyn välisenä aikana, mutta on sittemmin kääntynyt uudelleen nousuun. Yöpymisen keskihinta oli viime vuoden vaihteessa noin 3 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Keskeiset tunnusluvut

	2014	2015	% -muutos				Keskimäärin	
			2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-2,2	2,1	2,2	2,0	1,3	1,5	-1,6	1,0
- Työpanos	3,2	1,5	2,0	1,7	1,1	1,2	1,1	1,6
- Työn tuottavuus	-5,2	0,7	0,2	0,2	0,2	0,3	-2,6	-0,6
- Pääomavaltaistuminen	-0,7	-0,4	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3	-0,1	-0,4
- Kokonaistuottavuus	-4,5	1,1	0,7	0,7	0,5	0,5	-2,5	-0,2

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2015

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13k

TYÖLLISYYS KÄÄNTYNYT NOUSUUN

Toimialan työllisten määrä oli puolivuotisajanjak-solla lokakuusta 2016 maaliskuuhun 2017 keskimäärin yhden prosentin alempi kuin vuotta aikaisemmin. Kuluvan vuoden alussa on kuitenkin saattanut tapahtua käänne, kun tammi-maaliskuussa työllisten määrä oli 0,8 prosenttia korkeampi kuin vastaavana aikana vuosi sitten. Myös palkkasumma oli vuoden vaihteessa 3,7 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin.

LYHYEN AIKAVÄLIN NÄKYMÄT MYÖNTEISET

EK:n toukokuussa julkaistun Suhdannebarometrin mukaan majoitus- ja ravitsemistoiminnan suhdannetilanne ja -näkymät ovat tasaisesti vahvistuneet. Myynnin määrän arvioidaan kasvavan lähimmän puolen vuoden aikana. Henkilöstön määrän odotetaan hieman kasvavan, mutta ammattityövoimasta on jonkin verran pulaa.

Osakekurssi

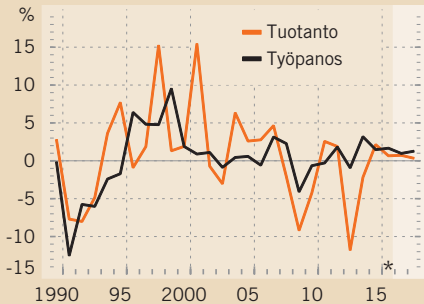
2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S17.1/ah05

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ah03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste, käyvin hinnoin

Toimintaylijäämä / tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ah04

Kuljetus ja varastointi

Kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys on vähentynyt, kun bkt:n kasvu on nojannut paljolti palvelualoihin. Toimialalla on nyt kuitenkin nähtävissä positiivista kehitystä.

KASVU VAHVISTUU MUTTA PYSYY SUHTEELLISEN HITAANA

Kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys väheni edelleen viime vuonna. Laskua kertyi 0,2 prosenttia edellisvuodesta. Lukema on heikko, mutta kuitenkin paras sitten vuoden 2013.

Kiitos vahvan viimeisen neljänneksen, jolloin kausitasoitettu arvonlisäys kasvoi 2,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä, kasvukontribuutio kuluvalle vuodelle on 1,3 prosenttiyksikköä. Jos arvonlisäys ei kasva kuluvan vuoden sisällä lainkaan, arvonlisäys kasvaa siis tänä vuonna silti keskimäärin 1,3 prosenttia viime vuodesta. Toimialan näkymä kuluvalle vuodelle on siten kohtalaisen positiivinen.

Ennustemme mukaan kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys kasvaa tänä ja ensi vuonna kes-

kimäärin vajaat 1,5 prosenttia vuodessa. Työpäivien muutos on muutaman prosenttiyksikön negatiivinen.

VIRO ON MENNYT RUOTSIN OHI MATKUSTAJAMERILIIKENTEESSÄ

Liikenneviraston tilastojen mukaan tuonnin merikuljetusten tonnimäärä oli tammi-helmikuussa jokseenkin samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Viennissä oli sen sijaan melkein 15 prosentin kasvu. Matkustajaliikenteessä oli kasvua 0,8 prosenttia. Liikenne Suomen ja Ruotsin välillä väheni mutta kasvoi Suomen ja Viron välillä. Viro on nyt mennyt Ruotsin ohi matkustajaliikenteessä.

MYÖS LENTOLIIKENNE KASVAA

Lentoliikenteen matkustajamäärät kasvoivat tammi-maaliskuussa 7 prosenttia vuoden takaisesta. Helsingissä kasvu oli hieman keskimääräistä hitaampaa, 6 prosenttia. Erityisesti Lapin lentokenttien liikennemäärät ovat kasvaneet selvästi.

Lentoteitse kuljetetut tavaramäärät vähenivät tammi-maaliskuussa tonneissa mitattuna noin 7 prosenttia edellisvuodesta.

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2010 hinnoin, neljännesvuosittain

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ai01

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos, käyvin hinnoin

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ai02

MAANTIEKULJETUSKALUSTON UUSIUTUMINEN JATKUNUT

Kuorma- ja pakettiautoja ensirekisteröitiin tammi-toukokuussa selvästi enemmän kuin vastaavana aikana vuosi sitten. Kuorma-autoissa kasvua kertyi melkein 9 prosenttia ja pakettiautoissa melkein 27 prosenttia.

Tieliikenteen tavaramäärä tonneissa mitattuna ammattimaisessa liikenteessä kasvoi viime vuon-

na 1,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Kuljetus-suorite kasvoi yli 15 prosenttia. Pitkän aikavälin kehityksen pohjalta luvuissa on nähtävissä pientä positiivista käännettä. Ilman maa-aineskuljetuk-sia käänne on vahvempi.

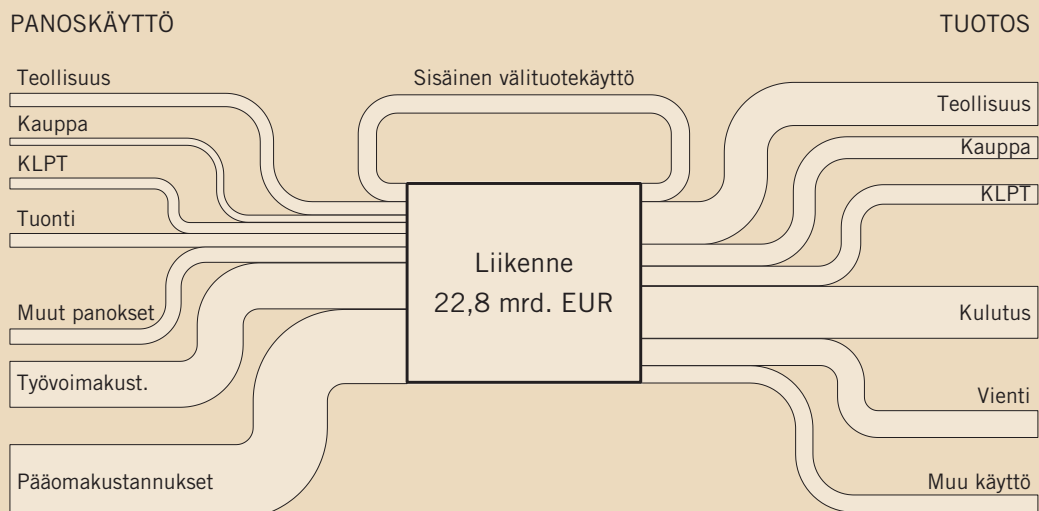
TYÖLLISYYS HEIKENTYNYT

Vuodenvaihteessa, joulukuussa, toimialan nimellinen palkkasumma oli 0,3 prosenttia pie-

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,2	-1,1	0,2	1,5	1,3	1,4	-0,7	1,3
- Työpanos	-1,4	-1,0	-1,4	-0,4	-0,3	-0,3	-2,2	-0,6
- Työn tuottavuus	-2,9	-0,1	1,6	1,8	1,6	1,7	2,8	1,7
- Pääomavaltaituminen	0,1	0,0	0,5	0,2	0,4	0,2	0,6	0,3
- Kokonaistuottavuus	-3,0	-0,2	1,1	1,7	1,2	1,5	2,2	1,4

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etta.

Kuljetuksen ja varastoinnin hyödykevirrat vuonna 2015

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a131

Osakekurssi

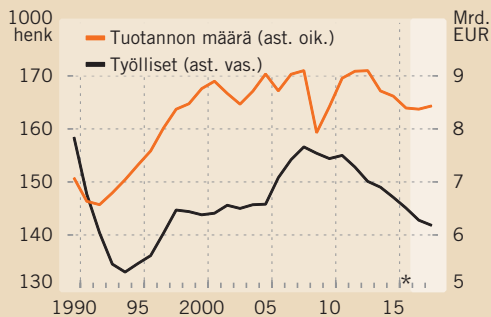
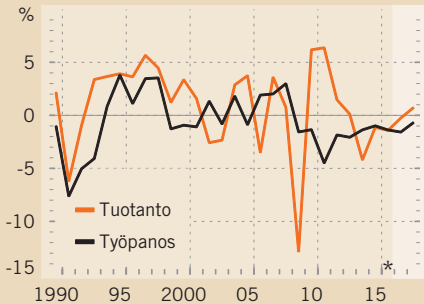
Lähde: Bloomberg.

ETLA S17.1/ai05

nempi kuin vuotta aiemmin. Työllisyys oli puolestaan tammi-maaliskuussa melkein 5 prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Liikenteessä oli 0,4 prosentin kasvua, mutta varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa sekä posti- ja kuriiritoiminnassa työllisyys väheni yli 13 prosenttia. Postin henkilöstön määrä on vähentynyt jaetun postin vähenemisen myötä.

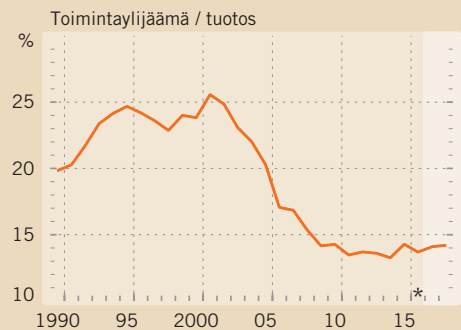
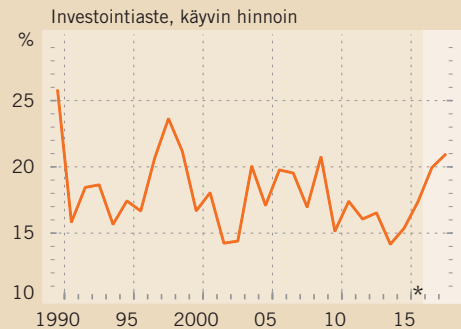
NÄKYMÄT VAROVAISEN MYÖNTEISET

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan liikennealan suhdannenäkymät ovat aavistuksen positiiviset. Suhdantetilanne on kuitenkin edelleen keskimääräistä heikompi.

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ai03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ai04

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Rahoitus- ja vakuutusalan kehitys Suomessa on vakaata, mutta jonkin verran paineita tulee poikkeuksellisesta rahapolitiikasta, lisääntyneestä viranomaisvalvonnasta, uusista toimijoista markkinoilla sekä Brexitistä.

TOIMIALAN ARVONLISÄYS HITAASSA KASVUSSA

Viime vuonna rahoitus- ja vakuutustoiminnan arvonlisäys aleni ennakkotietojen mukaan 0,9 prosenttia edellisvuodesta. Viimeinen neljännes oli erityisen huono kausitasoitettujen lukujen mukaan: laskua 6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen kasvu kuitenkin korvasi tämän, sillä se oli ennakkolukujen mukaan 14 prosenttia.

Toimialan arvonlisäykseen vaikuttavat muun muassa sijoitustuotot, mikä tekee arvonlisäyksen kehityksestä volatiilia ja vaikeasti ennustettavaa.

Ennustemme mukaan rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäys kasvaa kuluvana vuonna vajaan prosentin ja ensi vuonna reilun prosentin.

Tuotanto

Eräitä tuotantoindikaattoreita

Lähteet: Tilastokeskus, HEX, Bloomberg.

ETLA S17.1/aj02

Ennustettu kasvu on hidasta, mutta vuosien 2012–2016 keskimääräinen muutos oli -0,5 prosenttia vuodessa.

MARKKINAKOROT PYSYVÄT POIKKEUKSELLISEN ALHAALLA

Toukokuussa euroalueen inflaatio oli ennakkotietojen mukaan 1,4 prosenttia. Palvelujen hintainflaatio hidastui selvästi huhtikuun 1,8 prosentis-

ta 1,3 prosenttiin eli alkuvuoden tasolle. Tämän seurauksena pohjainflaatio (eli pl. volatiilit energian ja elintarvikkeiden hinnat) hidastui taas 1,0 prosenttiin. Muiden valmistettujen tavaroiden kuin energiatuotteiden hintainflaatio oli edelleen maltillinen 0,3 prosenttia.

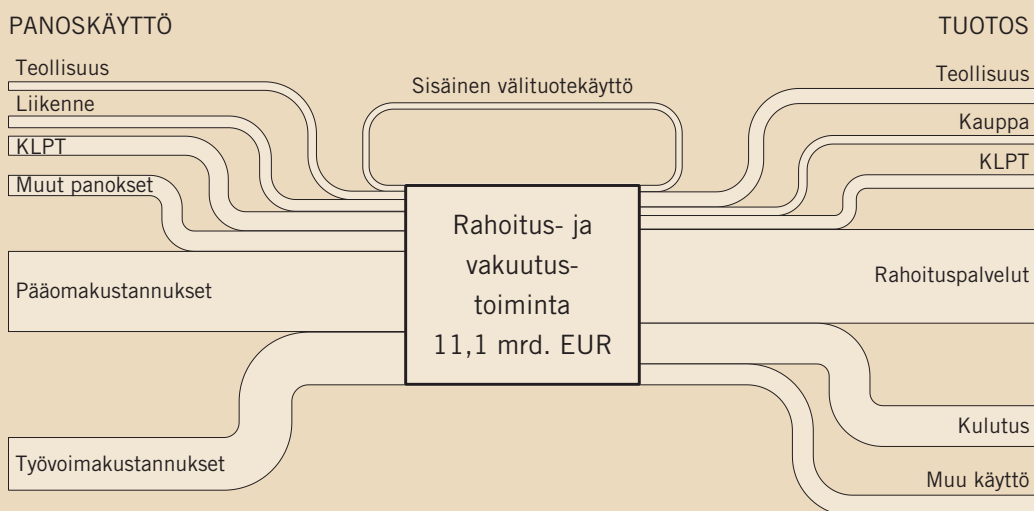
Alhaisen pohjainflaation perusteella EKP:llä ei ole suuria paineita rahapolitiikan kiristämiseen.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2014	2015	2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012–16	2017–21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	10,5	-0,6	-1,0	0,7	1,1	1,3	-0,5	1,1
- Työpanos	-3,3	0,3	1,2	0,4	0,2	0,0	-1,0	0,4
- Työn tuottavuus	14,3	-0,9	-2,2	0,3	0,9	1,2	0,6	0,3
- Pääomavaltaituminen	0,7	-1,1	-0,6	-0,1	0,1	0,3	-0,8	0,1
- Kokonaistuottavuus	13,5	0,2	-1,6	0,4	0,8	0,9	1,4	0,2

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2015

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13m

Arviomme mukaan rahapolitiikka pysyykin edelleen hyvin elvyttävänä.

LUOTONANTO KASVAA

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä nostettiin uusia asuntolainoja 11 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös uusien kulutusluottojen nostot olivat selvässä kasvussa.

Kotitalouksien velkaantumisasaste oli viime vuoden lopussa 126,9 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Se nousi puolessa vuodessa yhdellä prosenttiyksiköllä. Arviomme, että tahti jatkuu edelleen parin prosenttiyksikön vuosivauhtia, koska korot pysyvät matalina ja työllisyys vahvistuu.

Suomen Pankin laskema rahalaitosten uusien asuntolainojen keskimarginaali oli tammikuussa 1,11 prosenttiyksikköä. Se aleni puolessa vuodessa 0,065 pistettä. Keskimarginaali on alen-

tunut jatkuvasti vuoden 2013 puolivälin jälkeen, mutta oli kuitenkin selvästi nykyistä alempana vuoden 2011 alussa.

Osakekurssit

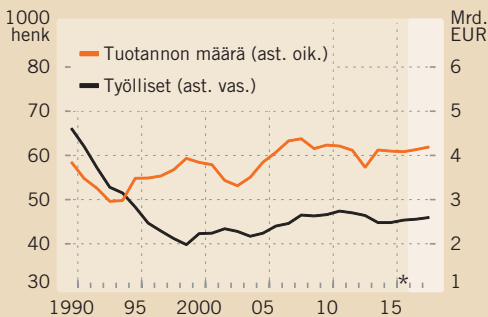
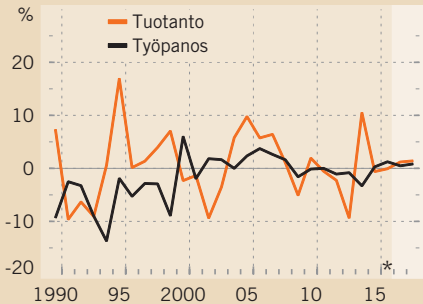
2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S17.1/aj05

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/aj03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste, käyvin hinnoin

Toimintaylijäämä / tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/aj04

TOIMIALAN PALKKASUMMA KASVANUT

Syys-helmikuussa rahoitus- ja vakuutusalan nimellinen palkkasumma oli 3,6 prosenttia korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Kansantalouden tilinpidon lukujen mukaan toimialalla tehtiin kulu- van vuoden ensimmäisellä neljänneksellä työtun- teja 2,2 prosenttia enemmän kuin vuoden 2016 alussa. Palkkojen ja palkkioiden arvo oli 2,3 prosenttia korkeampi.

NÄKYMÄT VAHVISTUNEET SELVÄSTI

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebaro- metrin mukaan rahoitus- ja vakuutusalan suh- dannenäkymät ovat vahvistuneet huomattavasti. Myös suhdannetilanne on parantunut, joskin se on edelleen aavistuksen keskimääräistä heikom- pi. Henkilöstön määrän arvioidaan vähenevän.

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

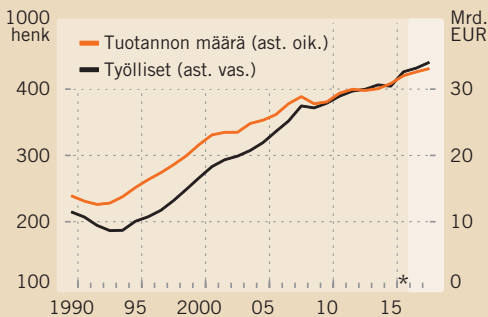
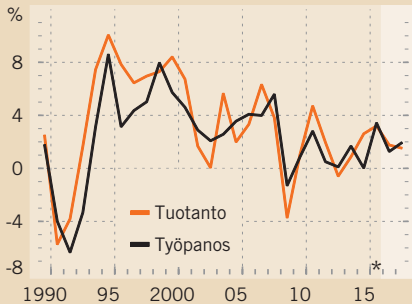
Liike-elämää palveleviin toimialoihin luetaan tässä katsauksessa informaatio- ja viestintäpalvelut (toimialakoodi J), kiinteistöala, pl. asuntojen omistus (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Suurimmat alatoimialat arvonlisäyksellä mitattuna ovat tietojenkäsittelypalvelut (16,7 % kokonaisuudesta), asuntojen vuokraus (11,3 %) ja muu kiinteistötoiminta (11,1 %), televiestintä (9,6 %), tekniset palvelut (9,5 %) sekä liikennejohdon palvelut (9,3 %).

**Arvioimme kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan yhteenlasketun arvonlisäyksen kasvun hidastuvan viime vuoden kovista luvuista. Kasvu-
vauhti on kuitenkin koko bkt:n kasvua nopeampaa muuten paitsi kiinteistöpalveluissa, jossa se jää keskimääräisen talouskasvun tasolle.**

HUOMATTAVIA KASVUEROJA

Arvonlisäys kasvoi viime vuonna kovaa yhteenlasketuissa ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (M) sekä hallinto- ja tukipal-

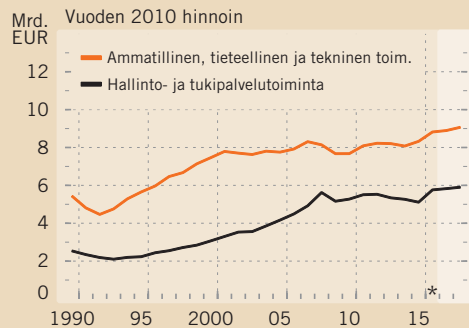
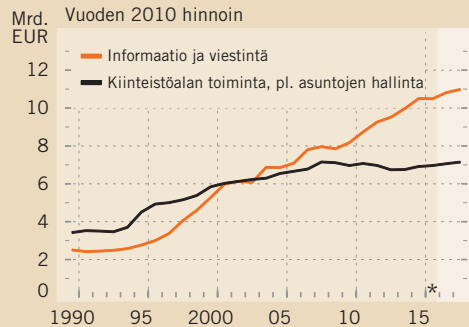
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ak03

Tuotanto

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/ak06

velutoiminnassa (N), ennakkotietojen mukaan keskimäärin 7,0 prosenttia. Tämä on paras lukema sitten vuoden 1997. Informaation ja viestinnän arvonlisäys sen sijaan kasvoi vain 1,0 prosenttia, mikä on selvästi heikompi lukema kuin edeltävinä kuutena vuonna, jolloin keskikasvu oli 5,0 prosenttia. Kiinteistöalan toiminnan arvonlisäys kasvoi 1,1 prosenttia.

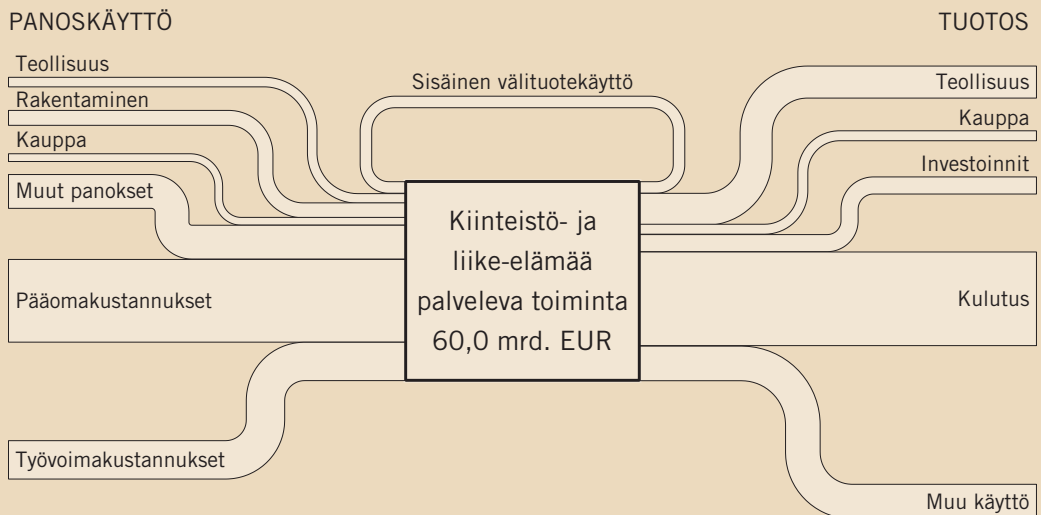
Kausitasoitetuista aikasarjoista saadaan reilusti yli 2 prosenttiyksikön kasvuperinnöt toimialoille J sekä M+N. Kiinteistöalan kasvuperintö on sen sijaan 0,1 prosenttiyksikköä. Tämä verran kasvua kertyy keskimäärin tänä vuonna, jos arvonlisäys jäisi viime vuoden viimeisen neljänneksen tasolle.

Keskeiset tunnusluvut

	2014	2015	% -muutos				Keskimäärin	
			2016*	2017 ^E	2018 ^E	2019 ^E	2012-16	2017-21 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,9	2,6	3,8	3,0	2,0	2,1	1,7	2,3
- Työpanos	1,7	0,0	3,2	1,7	1,2	1,4	1,0	1,8
- Työn tuottavuus	-0,8	2,6	0,6	1,2	0,7	0,7	0,9	0,8
- Pääomavaltaituminen	-0,1	0,6	-1,1	-0,3	0,0	0,0	0,3	-0,3
- Kokonaistuottavuus	-0,7	1,9	1,7	1,5	0,7	0,7	0,6	1,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirit vuonna 2015

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S17.1/a13n

KASVU HIDASTUU

Arviomme mukaan yhdistetyn JLMN-toimialan arvonlisäys kasvoi viime vuonna vajaat 4 prosenttia. Kasvuvauhti hidastuu ennustemme mukaan tänä vuonna 3 prosenttiin ja ensi vuonna 2 prosenttiin.

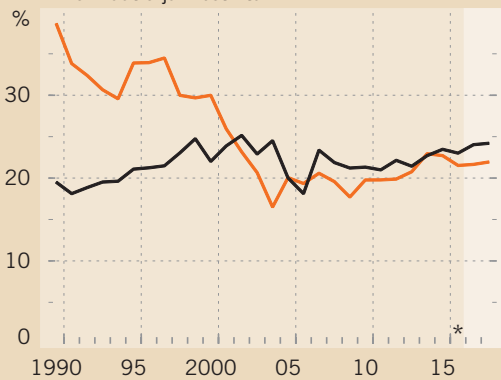
Informaatiossa ja viestinnässä kasvua kertyy tänä vuonna noin 3,5 prosenttia ja ensi vuonna 2,5 prosenttia. Työpanos kasvaa muutamalla prosenttiyksikön kymmenyksellä ja työn tuottavuus

siten 2–3 prosentin vauhtia. Kiinteistöalan arvonlisäyksen kasvu on näinä vuosina noin 1,5 prosenttia vuodessa. Työllisyys kasvaa hieman.

Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa arvonlisäys kasvaa ennustemme mukaan tänä vuonna noin 3,5 prosenttia ja seuraavina vuosina noin 2 prosentin vauhtia. Työpanoksen kasvu on sen verran reipasta, että tuottavuuden kasvu jää suhteellisen vaikeaksi.

Investoinnit ja kannattavuus

Informaatio ja viestintä

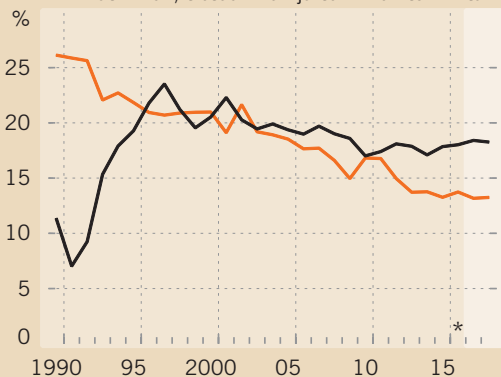
— Investointiaste, käyvin hinnoin

Kiinteistöalan toiminta, pl. asuntojen hallinta

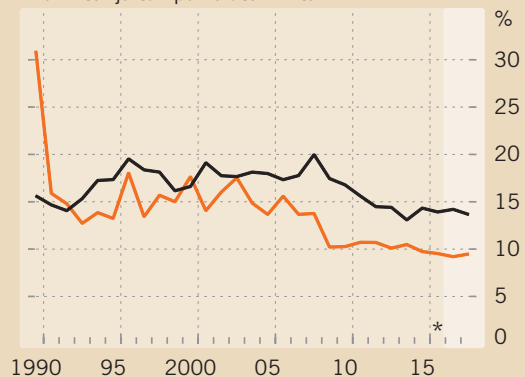
— Toimintaylijäämä / tuotos

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

ETLA S17.1/ak04

Liikevaihto

Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa arvonlisäyksen kasvu on tänä vuonna noin 3,5 prosenttia ja sen jälkeen noin 1,5 prosenttia. Työpanoksen kasvu on tälläkin toimialalla sen verran voimakasta, että työn tuottavuuden kasvu jää hitaaksi, jopa negatiiviseksi.

PALKKASUMMAN JA LIIKEVAIHDON KASVU OLLUT RIPEÄÄ

Nimellinen palkkasumma on kasvanut näillä toimialoilla nopeasti. Kun puolivuotisajanjaksolla syyskuusta 2016 helmikuuhun 2017 palkkasumma kasvoi koko kansantaloudessa keskimäärin 2,0 prosenttia vuoden takaisesta ja yksityisellä sektorilla keskimäärin 3,3 prosenttia, vastaava kasvuvauhti oli toimialalla J 3,6 prosenttia, toimialalla M 5,4 prosenttia ja toimialalla N 8,6 prosenttia. Työllisyyskehitys on vastaavanlaista muuten paitsi toimialalla N, jossa se palkkasumman voimakkaasta kasvusta huolimatta aleni 0,9 prosenttia.

Osakekurssit

Kausitasoitettu käypähintainen liikevaihto kasvoi informaatiossa ja viestinnässä viime vuoden elokuun ja kuluvan vuoden tammikuun välisenä aikana 3,3 prosenttia edellisestä kuuden kuukauden ajanjaksosta. Vastaava luku oli kiinteistöalalla 2,1 prosenttia, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa 4,5 prosenttia sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa 4,5 prosenttia.

NÄKYMÄT VAHVAT – AMMATTITYÖVOIMASTA PULAA

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan informaatio- ja viestintäpalvelujen suhdannenäkymät ovat vahvistuneet selvästi ja ne ovat nyt huomattavan vahvat. Henkilöstön määrän odotetaan kasvavan, mutta ammattityövoiman puute on jo selkeä kasvun este. Myös kiinteistöpalveluissa suhdannenäkymät ovat vahvistuneet ja suhdannetilanne on parantunut jo lähes keskimääräiseksi. Ammattityövoiman puute on selkeä kasvun este.

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?

Etlan tekemä Suomen makrotalouden ennuste julkaistaan kahdesti vuodessa maaliskuun ja syyskuun loppupuolella. Ennuste on pitkälti kysyntälähtöinen ja sen tekemisessä on tukena Etlan makromalli.

Kysyntä kanavoituu tuotannoksi eri toimialoilla kansantalouden panostuotusmallin mukaisesti ja käytettävissä olevien tuotannon tekijöiden määrän asettamissa rajoissa. Makroennusteen pohjalta tehdään sen kanssa sopusoinnussa oleva Toimialakatsaus.

Tässä selosteessa kerrotaan lyhyesti ennusteen rakentumisesta.

VIENTI JA TUONTI

Suomen kilpailukyky, kansainvälinen taloustilanne, yksittäisten vientimarkkinoiden kehitys ja toimialojen vientitilaukset selittävät Suomen viennin kehitystä. Kansainvälisen ennusteen tekemisessä käytetään apuna brittiläistä NiGEM-maailmantalouden mallia.

Tuonti määräytyy viennin sekä kotimaisen kulutuksen ja investointien perusteella.

Viennin ja tuonnin kehitykseen liittyy paljon erityistekijöitä, kuten suuret yksittäiset toimitukset, tuotantoseisokit jne. Nämä tekijät otetaan huomioon mm. yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

YKSITYINEN KULUTUS

Yksityistä kokonaiskulutusta ennustetaan mallilla, jossa pääasiallisina selittäjinä ovat kotitalouksien reaalisena ostovoimaa vaikuttavat tekijät sekä säästämisasteen kehitys.

Yksityinen kulutus hajotetaan tavaroiden ja palvelujen kysynnäksi suhteellisen pieniin osiin käyttäen apuna muun muassa logit-malleja. Tässä

yhteydessä käytetään kuluttajahintainflaatioennusteen antamaan tietoa suhteellisten hintojen kehityksestä. Näin saadaan ennusteet kestävien kulutustavaroiden, puolikestävien tavaroiden, lyhytikäisten tavaroiden ja palvelujen kysynnän kasvulle.

JULKINEN KULUTUS JA INVESTOINNIT

Julkistalouden ja julkisen kulutuksen kehitys määräytyy verotuloennusteen sekä julkisen sektorin tekemien menopäätösten ja Etlassa tehtyjen meno-oletusten pohjalta. Julkisen talouden tasapaino ja velkaantuminen arvioidaan Etlan julkisen talouden laskentakehikon avulla.

Etlassa tehdään myös ennuste Suomen julkisen sektorin rakenteellisen rahoitusjäämän kehityksestä käyttäen Euroopan komission laskentatapaa.

Investoinnit perustuvat rakennusalan näkymiin, yritysten investointitarpeisiin ja julkisen sektorin investointipäätöksiin. Suuret investointihankkeet kartoitetaan erikseen yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

RAJOITTEITA

Kysynnän, tuotannon ja investointien rajoitteina ovat muun muassa kansainvälisen kysynnän, kotimaisten tuotantokustannusten ja kotitalouksien ostovoiman kehitys, käytettävissä olevien tuotantopanosten määrä sekä työ-, hyödyke-, asuntom. markkinoiden toimintakyky.

VAIHTOEHTOISET SKENAARIOT

Kunkin ennusteen yhteydessä pyritään tekemään vaihtoehtoiset, sekä ennustettua paremmat että sitä huonommat kehitysurat. Arvioita laadittaessa käytetään hyväksi mm. kansainvälisen talouden NiGEM-mallia, Etlan omaa makrotaloudellista mallia sekä julkisen talouden laskentakehikoita.

PANOSTUOTOSMALLISTA TOIMIALAKATSAUKSEEN

Viennin, yksityisen kulutuksen, julkisen kulutuksen ja investointien kasvu sekä varastokontribuution muutos kanavoituvat panos-tuotosmallin avulla tuotannon kasvuksi Suomessa eri toimialoilla.

Panostuotosmallissa eri toimialojen tuotosta käytetään eri suhteissa joko välituotteina muilla toimialoilla tai lopputuotekäytössä kulutuksessa ja investoinneissa.

Panostuotosmallilla saadaan Etlan tekemän kansantalouden makroennusteen kanssa sopuoinnussa oleva ennuste tuotoksen ja arvonlisäyksen kehitykselle 35 eri toimialalla. Nämä ovat TOL 2008 -toimialaluokittelussa kaikki kirjaintason toimialat sekä kaikki tehdasteollisuuden ja kaupan alan 2-numerotoimialat. Tämän tiedon pohjalta tehdään Etlan Toimialakatsaus, joka julkaistaan normaalisti joulun- ja toukokuussa.

TYÖPANOS

Käytämme toimialakohtaisia ekonometrisia malleja toimialan työpanosnäkymien (tehtyjen työtuntien) määrän ennustamiseen. Tärkeimpinä selittävinä muuttujina ovat panostuotosmallin antama tuotoksen määrän kasvu sekä työtunnin kustannuskehitys. Nämä ennusteet raportoidaan Etlan Toimialakatsauksessa.

TUOTTAVUUS JA KANNATTAVUUS

Tuotoksen ja työpanoksen avulla lasketaan kehitys toimialan työn tuottavuudessa. Kokonais-tuottavuuden laskemiseen käytetään lisäksi bruttopääomakannan kehitystä, joka lasketaan toimialoittain investointien ja poistojen avulla.

Toimialan keskimääräistä kannattavuutta ja sen kehitystä mitataan bruttotoimintaylijäämällä, joka on suhteutettu toimialan tuotokseen.